

YENİ DEMOKRAT GENÇLİK

Aylık Siyasi Gençlik Dergisi * Sayı: 146 * Eylül 2009 * Fiyatı: 1,50 TL * ISSN: 1302-7506

*Krizin sorumluları yeni saldırılar için
İstanbul'da toplanıyor,*

**IMF-Dünya
Bankası
Toplantısına
HAYIR!**

www.partizanarsiv.net

NEO-LIBERAL

SALDIRILARA

KARŞI

BİRLEŞİK

MÜCADELEYE

YENİ DEMOKRAT GENÇLİK

SUNU

Merhabalar,

Okulların başladığı bir dönemde dergimizin yeni sayısını okurlarımızla paylaşmanın coşkusu içindeyiz. Sistemin içine düştüğü çıkmazları aşmak için açılım üzerine açılımlarda bulunduğu ancak somut hiçbir adım atmadığı bir dönemde sistemin yarattığı sahte umutlara karşı devrimci alternatifimizi yükseltmeye olan ihtiyaç oldukça önemli bir yerde durmaktadır.

Sistemin çıkmazlarını derinleştiren en önemli faktör olan küresel ekonomik kriz gerek dünya genelinde gerekse de ülkemizde özellikle işçi ve gençlik hareketlerinde canlanmayı, yükselişi de beraberinde getirmektedir. Bunun karşılığında emperyalist-kapitalist sistemin temsilcileri de krizin yükünü emekçi sınıfların üstüne daha fazla atabilmek için yeni saldırı hazırlıkları yapmaktadır. Bunun önümüzdeki dönem

açısından en önemli ayağı ise 1-7 Ekim tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenecek IMF-DB toplantısıdır.

“Kriz ve yoksulluk” gündemiyle toplanacak olan ve 15 bini aşkın katılımcının beklendiği toplantıda IMF ve DB'nin yetkililerinin yanı sıra emperyalist tekellerin, devletlerin ve çeşitli sermaye örgütlerinin temsilcileri de yer alacak ve krizden çıkış yolunu kendi sınıfları açısından bulmaya çalışacaklar. Sınıf düşmanlarımızın bulacağı yolun her halükarda bizler için daha fazla saldırı ve hak gaspı anlamı taşıyacağı açıktır.

Bu nedenle mümkün olan en geniş kesimle bir araya gelerek devrimci, anti-emperyalist, militan duruşumuzu sergileme ve toplantı için gelenlerin İstanbul rüyalarını kabaşa çevirme görevi önümüzde durmaktadır.

Harç zamlarına karşı canlanan öğrenci hareketinin okulların açılmasıyla birlikte IMF-DB toplantısına karşı militan ve hareketli bir duruş sergilemesi ve buradan yakalayacağı ivmeyle 6 Kasım sürecini örmesi, etkili ve canlı bir çalışmaya imza atması için koşullar oldukça uygundur.

Yeter ki devrimci gençler, tarihsel mirasızla layık bir duruş ve kararlı-militan bir hat izleyebilsin!

Emperyalistlere ve dost-düşman tüm güçlere ülkemizdeki devrimci gençlik hareketinin tarihsel mirasını göstermek için harekete geçebilirsiniz!

www.yenidemokratgenclik.com www.ydg-online.org bolognasureci.blogspot.com

İÇİNDEKİLER

İsyan	4-5	Gençliğe notlar	30-31
IMF ve DB Toplantısına hayır!.....	6-9	Haluk Zorusevmez	34-35
Liselerde piyasalaşmaya hayır!.....	10-13	Göçmen Genç	36-37
Harç eylemleri ve görevlerimiz.....	20-21	Denge Ciwane	38-39
Ufuk; İstihdam Büroları.....	22-23	Self-determinasyon hakkı üzerine	40-46
Kolektifin Sesi	26-29	Bellek	61-62

UMUT YAYINCILIK VE BASIM SANAYİ LTD. ŞTİ

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah. İmam Murat Sok. No: 8/1 Ak-saray-Fatih/İSTANBUL Tel: (0212) 521 34 30 Faks: (0212) 621 61 33
Sahibi ve Yazışmaları Müdürü: Çilem ÖNSEL Baskı: Yön Matbaacılık
Davutpaşa Cd. Güven San. Sit. B Blok, No: 366 Tel: (0212) 544 66 34
e-mail: umutyayincilik@tmail.com ISSN: 1302-750

Yeni Demokrat Gençlik'in e-mail adresleri:
yenidemokratgenclik@hotmail.com
yenidemokratgenclik@yahoogroups.com

BÜROLAR

► **Kartal:** İstasyon Cd. Dörtler Ap. No: 4/2 Kartal, Tel: (0216) 306 16 02
► **Ankara:** Sıhhiye Mh. Süleyman Sırrı Sk. Yunt Ap. No: 19/7 Çankaya Tel: (0312) 432 23 01
► **İzmir:** 856 Sk. No: 48/203 Kemeralı Konak, Tel: (0232) 446 78 07 Cep: 0 555 561 04 03
► **Malatya:** Dabakhane Mh. Turgut Temelli Cd. Barış İşhanı No: 3 Cep: 0 542 216 48 00
► **Erzincan:** Ordu Cd. Ordu İşhanı Kat: 3 Tel: (0 446) 223 67 18 Cep: 0 536 697 94 19
► **Bursa:** Selçuk Hatun Mh. Ünlü Cd. Sönmez İşsarıy Kat 2 No: 185 Heykel, Tel: (0224) 224 09 98
► **Mersin:** Silifke Cd. Çavdaroğlu İşhanı Kat: 3 No: 118 Cep: 0 545 685 25 27
► **Avrupa Merkez Büro:** Weseler Str 93 47169 Dusbürg-Almanya Tel: 0049 203 40 60 958

BANKA HESAP NUMARALARI

Selma Şahin

Ziraat Bankası İstanbul/Aksaray Şb.

Euro Hesabı: 48209849-5001

TL Hesabı: 48209849-5002

Posta çeki no: 5956385

Kuşatmaları yaracak, özgürlüğe koşacağız!

✘ Açılım konusunda ortak hareket etmek zorunda kalan hükümetin de ordunun da hedefi öncelikle en büyük korkusu olan gerilla mücadelesini tasfiye etmek, teslim almak, uzun vadede ise ulusal mücadeleyi tamamen kontrol altına alıp yok etmektir.

Sistemin açılım üzerine açılım yaptığı bir dönemdeyiz. Açılımla ilgili olarak ortaya atılan “demokratik açılım, Kürt açılımı, Alevi açılımı, Ermenistan açılımı” gibi kavramların henüz hiçbiri hakkında somut bir adım ve plan ortaya konulmamış olsa da bu kavramların ifade edilişi dahi gündemi doldurmakta ve yeni konumlanmalar, çağrılar, pazarlıklar her yeri sarmaktadır.

Bu açılımlar dizisi içinde en önde yer alan doğal olarak “Kürt açılımı” diye tabir edilen Kürt ulusal sorununa yönelik devletin taktiksel politikalarının gözden geçirildiği süreçtir. “Kadın-çocuk demeden”, “gözünün yaşına bakmadan” saldırılar düzenleyenler, mikrofonu ellerine her aldıklarında “tek millet, tek bayrak” faşist-inkarcı sloganlarını tekrar edenler bugün barıştan, kardeşlikten, acılı analardan bahsetmektedir. Osmanlı'nın torunları “Osmanlı'da oyun çok” sözünü bir kez daha gözlerimizin önüne seriyorlar.

Bu söylemlerin yalnızca dönemden döneme değil sözlerin ifade edilişinden saatler, hatta dakikalar sonra dahi karşıtlarının aynı ağızlardan dökülmesinin çelişkisi bir yana aynı cümle içinde dahi birbiriyle tezat ve bir bütün olarak manasız ifadelerle karşılaşmaktayız. “Demokrasi ve barış gelecek, daha fazla haklar tanınacak” ancak “anayasa değişmeyecek, Kürtlerin ulusal kimliği tanınmayacak, anadil kesinlikle reddedilecek, af gündeme gelmeyecek, mücadele edenler muhatap alınmayacak...”

Yalnızca ifadelerde değil pratikte de faşizmin özünde bir değişimin olmadığını gösteren sayısız örnek mevcuttur. Dersim başta olmak üzere birçok ilde yoğunluğu artırılan askeri operasyonlar, demokratik alanda faaliyet gösterenlere yönelik tutuklamalar, yasaklanan-

toplantılan gazeteler, dergiler söylemlerin sahteliğini açıkça ortaya sermektedir. Erdoğan'ın Şivan Perwer'den, dengbejlerden söz ederken büyük sanatçı Aram Tigran'ın cenazesinin ülkeye girişine izin verilmemesi de bu ikiyüzlülüğü göstermektedir.

Faşizmin sahtekarlığı, ikiyüzlülüğü bizler açısından bilinmeyen gerçekler değildir. Ancak bu süreç, uğruna büyük bedeller ödenerek yükseltelen barış, özgürlük, kardeşlik gibi kavramların beyhude bir çabayla faşizmin iğrençliğinde kirletilmeye çalışılmasının yanı sıra bu sahteliğin ve ikiyüzlülüğün bu derece aleni ve yüzeysel yapılması da nasıl bir düzenin altında yaşamaya mahkum olduğumuzu bizlere bir kez daha gösteriyor, kinimizi yükseltiyor.

Bu açılımların AKP'nin veya genel anlamıyla Türk egemen sınıflarının bağımsız bir çabası ile ortaya çıkmadığı açıktır. Devletin kuruluşundan günümüze baskı-inkar-imha politikalarıyla halkımıza saldıran, sınıfsal sömürüye ek olarak ulusal, dinsel vd. baskıları da büyük bir gaddarlıkla hayata uygulayan bu sistemin kendi iç dinamikleriyle bu sorunlara çözüm bulması mümkün değildir, özüne aykırıdır. Bu sorunların ön plana çıkmasında devletin tüm baskı araçlarını devreye sokmasına karşın baş edemediği ulusal, devrimci ve demokratik mücadelenin ve isyanın belirleyici bir yeri vardır. Bu mücadeleyi ve isyanı sistemin yıllardır uyguladığı yöntemlerle sona erdirmesinin mümkün olmadığı da dost-düşman herkes tarafından anlaşılmaktadır.

Ancak emperyalizmin özellikle de ABD emperyalizminin Irak-Filistin-Afganistan'daki çözümsüzlüğünün de etkisiyle bölgesel çıkarlarını korumak-geliştirmek açısından uşağı konumundaki TC'ye yeni görevler vermek

istediği de aşıkardır. Böylesi bir gerçeklik içinde emperyalizmin planları doğrultusunda TC'ye belirli tavizler karşılığında özellikle ulusal sorunu "çözme" görevi verilmiştir. Emperyalizmin ulusal sorunu çözmekten kastı ise elbette bizim anladığımız anlamda ulusların kendi kaderini tayin hakkının tanınması değil, ulusal hareketin dinamik güçlerinin tasfiyesi ve sistem içi bir pozisyona çekilerek tehlikesiz bir konuma indirgenmesidir.

Zaten sistemin şoven ve faşist yüzünü daha açıktan ifade eden partilerin ve kurumların hükümete yüklenmeleri sonucunda "barış-kardeşlik" söylemleriyle ortaya çıkan hükümetin de söylemlerini revize ettiği ve açılımın amacının tasfiye, yok etme, teslim alma olduğu açıkça ifade edilmeye ve başta gizlenmeye çalışılan ve şekere bulanana asıl hedefin belirginleşmesine sebep olmuştur. Açılım konusunda ortak hareket etmek zorunda kalan hükümetin de ordunun da hedefi öncelikle en büyük korkusu olan gerilla mücadelesini tasfiye etmek, teslim almak, uzun vadede ise ulusal mücadeleyi tamamen kontrol altına alıp yok etmektir.

Açılım konusunda İrlanda, İspanya modelleri ortaya atılsa da ve hükümet "kendi özgün" modelinden bahsetse de devletin izlediği hattın Sri Lanka modeli olarak tabir edilmeye başlanan, tamamen askeri baskı ve zora dayalı bir hatla daha fazla benzerlik taşıdığı görül-

mektedir. Sri Lanka'da Tamil Kaplanlarına büyük katliamlarla ve şiddetle saldıran ordunun gerillaların elindeki tüm toprakları ele geçirip örgütün önderliğini katletmesi Türk egemen sınıflarınca coşkuyla selamlanmış, A. Gül, Sri Lanka başkanını bizzat arayıp kutlamıştır. Tamil Kaplanlarına yönelik bu askeri saldırıların öncesinde 2 yıl boyunca hükümetin Tamil halkına yönelik bireysel haklar-özgürlükler vaatleri vermesi ve çözüm olarak seçimleri öne sürmesi ülkemizdekiyle oldukça benzerdir. Bu açılım sürecinden etkilenen üst düzey bazı önderlerin işbirlikçileşerek örgütten kopuşunun sağlanması da ülkemizde devletin devrimci örgütlere yönelik klasik politikaları arasındadır. Ve ülke içinde bu tartışmalar sürerken İngiltere ve ABD'nin yanı sıra Çin ve Hindistan'ın tam diplomatik-askeri ve istihbarati desteğinin alınması ve Tamil Kaplanları tasfiyeyi reddedince devletin askeri bir operasyonla bölgeyi kan gölüne çevirmesi askeri zafer elde etmesini sağlamıştır. Sri Lanka devletinin örgütün iç çelişkilerinden ve ideolojik zayıflığından (örgütün emperyalizme karşıtlığı bulunmuyor, emperyalist ülkelerin hükümetleriyle "iyi" ilişkiler kurmaya özen gösteriyordu.) yararlanılması sonucunda Tamillerin ulusal kurtuluş mücadelesi yok edilemeye de çok ağır bir kayba uğramıştır. Bu deneyimlerden ders çıkarılması oldukça önemlidir.

TC devleti Kürt ulusunun ulusal kimliğini tanımadığı müddetçe bireysel haklar üzerine verilen vaatler birer safsatadan öteye geçemeyecektir. Örneğin devletin kırmızı çizgileri arasında sayılan anadilde eğitim meselesi Kürt halkı için olmazsa olmaz derecede öneme sahiptir. Bu haktan vazgeçmek ve birkaç enstitü ve özel kursla yetinmek mümkün değildir.

Sistemin samimi olmadığı açıktır. Sistem özellikle Kürt halk gençliğinin potansiyelinin farkındadır. Bir yandan gerillanın dağıtılması için çeşitli yöntemlerle teslimiyeti dayatmakta, Kürt ulusunun en temel haklarından biri olan anadilde eğitimi reddederek asimilasyon politikalarına devam etmekte diğer yandan ise uyuşturucu vb. yozlaştırma araçlarıyla gençliği zehirlemektedir. Uyuşturucu bağımlılığının en yaygın olduğu ilin Diyarbakır olması bu nedenle şaşırtıcı değildir.

Karşımızda iki yol vardır: ya sistemin bize sunduğu sahate vaatlere kanacak ve benliğimizden, onurumuzdan vazgeçerek yozlaşmış kişiliklere döneceğiz ya da tüm bu kuşatmayı yararak özgürlüğe ve özgürlüğün merkezine doğru koşacağız.

EMPERYALİST EFENDİLERE DAHA FAZLA KÂR, HALKLARA AÇLIĞIN YOLU: IMF VE DB

Türkiye’de bulunan anti-emperyalist, anti-kapitalist güçler 6-7 Ekim tarihinde İstanbul’da yapılacak olan IMF (Uluslararası Para Fonu) ve Dünya Bankası yıllık toplantısını protesto etmeye hazırlanıyor. Hiç şüphe yok ki bu toplantı emperyalist-kapitalist ülkelerin temsilcilerinin halklar üzerinde uyguladıkları sömürü politikalarına daha kapsamlı ve daha yeni politikalar ekleyeceği ve yapısı itibariyle kendi sınıf çıkarlarını korumaktan öteye geçmeyeceği bir toplantı olacak. Bu toplantıda “çözüm” adına yeni “kemer sıkma politikaları” ile daha fazla açlık ve sefalet anlaşmalarının altına imza atılacak.

IMF ve Dünya Bankası sıklıkla gazetelere manşet olan, TV haberlerinde eksik olmayan ve neredeyse 7’den 70’e herkesin kulağının aşına olduğu ancak neye hizmet ettiğini belki de toplumun bir kesiminin gerçekten bilmediği ve umar beklediği emperyalizmin iki kurumudur. Bu iki kurumun isimleri özellikle ekonomik krizin gündemde olduğu ya da derinleştiği bu gibi dönemlerde daha fazla duyulur. Böylesi dönemlerde ülkeye IMF heyetlerinin biri gelir biri gider, bu heyetler ile görüşülür ya da bizzat onların ayaklarına gidilir, yeni yeni anlaşmalar imzalanır. Emperyalist efendilerin “talepleri” doğrultusunda “ekonomiyi düze çıkartmak ve istikrar

sağlamak” için yeni paketler hazırlanır, yeni krediler, yani yeni borçlar alınır.

Ancak bu iki kurumun toplumun büyük bir kısmı tarafından biliniyor olması sadece adlarının sıkça kullanılmasından ya da okuduğumuz, izlediğimiz haberlerde eksik olmayışından değildir. Halkımız soluk aldığı her yerde hisseder onları. En çok da yaşam standartlarımızda, soframızda hissederiz. Biliriz ki soframızdan eksilen her lokmanın ardında onların eli vardır. Biliriz ki onların yaptıkları ziyaretler, hazırladıkları ekonomik paketler halka karşı yeni saldırıların başlangıcıdır. Hazırlanacak olan “acı” reçeteler daha fazla açlık, sefalet, daha fazla yoksulluk demektir.

Aşımızla, işimizle bu kadar iç içe ve bu kadar “ilgili” olan bu iki kurumun şüphesiz ülkemizin emperyalizme göbekten bağımlılığıyla da yakından ilgisi vardır. Yaşadığımız ülkenin ekonomi politikaları IMF ve Dünya Bankası tarafından belirlendiği, bugün artık aldığı borçların faizlerini dahi ödeyemeyecek durumda olduğu içindir ki bizler bu iki kurumu dahası emperyalizmi soluk aldığımız her an hissedebiliriz.

IMF VE DÜNYA BANKASI NASIL DOĞDU?

Emperyalist-kapitalist sistem 1929 yılından sonra 1930’lu yıllar boyunca büyük bir ekonomik bunalım yaşamış ve artık ellerindeki malları dahi satamaz hale gelmişti. Bu durumun ardından yaşanan 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası bu bunalım kısmen hafiflemiş olsa da ortadan kalkmadı. Yaşanan savaşın ardından Doğu Avrupa ülkelerindeki devrimler ve kurulan yeni sosyalist ülkeler emperyalizmin pazar kaybına yol açtı ve doğallığında sömürü alanları da daraldı. Bu daralma da emperyalist devletleri zorunlu bir entegrasyona götürdü ve pek çok uluslararası ekonomik, politik, askeri emperyalist kurum oluşturuldu.

Ancak IMF ve Dünya Bankası’nın kuruluşuna giden

yol daha savaş dönemi sona ermeden başlamıştı. Dünya ticaretini denetimi altına almak isteyen ABD ve müttefiki İngiltere arasındaki görüşmeler bu dönemde başlamıştı. Yapılan görüşmelerde İngiliz burjuva ekonomisti Keynes'in hazırladığı “**Keynes Planı**” ile ABD’li ekonomist H. B. White’nin hazırladığı “**White Planı**” tartışıldı ve sonuç olarak bu iki planın birleştirilmesine karar verildi. Böylece **4 Nisan 1944**’te IMF’nin ilk temelleri atılmış oldu. Bu

plana damgasını vuran ise ABD oldu.

ABD, White planıyla büyüyen ekonomik gücünü savaş sonrasında kurulacak olan uluslararası para sistemine yansıtmayı ve böylece dünya ekonomik sistemi üzerinde

ağırlığını koymayı amaçlıyordu. Hemen ardından 22 Haziran 1944’de, hazırlanan bu plana ortak etmek amacıyla 44 devlet, ABD’nin Atlantic City kentinde toplantıya çağırıldı. Toplantıya, çağrılı devletlerden sadece 17’si katıldı. Ancak yine de bu toplantıda IMF’nin kuruluşunun temel ilkeleri belirlendi.

1-22 Temmuz 1944 yılında ABD’nin Bretton Woods kentinde yapılan toplantıda ise 45 devletin bir araya gelmesi sağlandı. Bir araya gelen devletlerin içersinde Sovyetler Birliği de yer almaktaydı. Yapılan bu toplantıda IMF sözleşmesine son hali verildi ve toplantının yapıldığı kentin adını alan **Bretton Woods Antlaşması** ile IMF kuruldu. SSCB yapılan bu antlaşmaya imza atmadığından kuruluş aşamasında 44 ülke yer aldı.

IMF’ye üye olmak için her ülkenin ekonomik gücüne göre bir kota payı yatırması kararlaştırıldı. Üye olan ülkelerin % 25’i altın, % 75’i ulusal para olarak yatıracığı bu pay, o ülkenin uluslararası ticaret hacmine, geliri ve uluslararası rezerv miktarına göre belirlendi ve bu kota aynı zamanda o ülkenin oy hakkı ve kredi çekme sınırlarını da belirledi. Yani IMF ve DB’ye üye olan her ülkenin alınacak kararlarda eşit oy hakkı olmadı.

IMF’nin kota payı toplamı içinde ABD’nin tek başına kota payı % 23, İngiltere’nin ise % 10’dur. Diğer emperyalist ülkelerin ise toplamda % 40. Çoğunluğu oluşturan

geri bırakılmış ya da sömürge ülkelerin toplam payı ise sadece % 27’dir. **Dolayısıyla kota payına göre belirlenen oy oranı nedeniyle IMF’nin politikaları da en büyük kota payına sahip ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Japonya ve İsviçre gibi emperyalist ve kapitalist devletler tarafından belirlenmektedir.** Daha kuruluşunun hemen ardından Fon üyesi 11 emperyalist ülke “umumi kredi anlaşmaları” da denilen “Onlar Kulübü”nü kurmuş, IMF ve politikaları üzerindeki belirleyiciliklerini daha da artırmışlardır.

İMF’NİN KARDEŞİ

DÜNYA BANKASI

IMF kurulduğu andan itibaren yalnız değildi. Bir de 10 milyar dolar sermaye ile kurulan ve en başında itibaren IMF ile politikaları birbirini tamamlayacak şekilde ilerleyen **Dünya Bankası** vardı. Dünya Bankası’na üye olmanın yolu IMF’ye üye olmaktan geçmekteydi. Öyle

ki bu iki kurumun ilişkileri Washington'daki ayrı ayrı ama birbirine yakın olan yönetim binalarının alttan bir tünelle birbirine bağlanmasını gerektirecek kadar ileridir. Bu iki kurumun faaliyete geçmesi 1947'de oldu.

Emperyalizm IMF'nin kurulmasını, “**uluslararası ticaretin engellerle karşılaşmadan gelişmesi ve istikrarlı bir ekonomik düzen kurmak içindir**” şeklinde açıklasa da madalyonun ardında saklanan hiç de denildiği gibi değildi. Örneğin “Ödemeler dengesi açığının kapatılması için ihracatın artırılarak, ithalatın azalmasını amaçlayan” öneri esasen açıkları kapatmak adına değil, sömürge durumunda olan ülkelerin sanayileşmesini önlemenin ve emperyalizme daha da bağımlı hale gelmenin bir önerisiydi.

IMF'nin kuruluş aşamasında yapılan anlaşmada doların uluslararası ödeme aracı olarak belirlenmesi de ABD'nin dünya ekonomisindeki rolünü artıracığının sinyallerini veriyordu. IMF bu haliyle de diğer ülke ekonomilerinin ABD ekonomisi ile uyum sağlamasına yarayan bir misyon üstleniyordu.

Yarı-sömürge ülkeler önce Dünya Bankasını ve ardından da IMF'yi tanıdılar. Emperyalizmin sömürü dışlılarının en büyükleri olan bu iki kurum “az gelişmiş ülkelerin kalkınmasına destek” yaftası altında hazırladıkları “en güzel” sömürü koşullarını da “ekonomileri düze çıkarma” olarak maskeleydiler. Ve öyle bir gün geldi ki sömürülen ülkelerin ekonomisinin denetleyicisi ülkenin kendisi değil IMF oldu.

IMF ve DB, kuruluşundan kısa bir süre geçmemiştir ki **Uluslararası Kalkınma Bankası**'na (IDA) katıldı ve böylece sömürge durumunda olan ülkelere verilen kredilerin uygulamasını da kendi denetimi altına almış oldu. IDA'nın kuruluşu ise 1950'li yıllarda oldu. Ve sömürge ülkelerin borç için kapısına dayanabileceği emperyalist kurumların sayısı IDA ile birlikte bir tane daha arttı.

1950'li yılların sonlarına doğru IMF'nin uyguladığı politikalarda önemli bir değişiklik yapıldı. Öncesinden yapılan “proje yardımı”, “program yardımı” olarak değiştirildi. Borç veren emperyalist ülkeler arasında bir koordinasyon sağlanması ve yardım programlarının IMF'nin “**stand-by**” anlaşmaları ile yönlendirilmesi kararlaştırıldı. Emperyalizm yapılan bu değişikliğin öncesinde uygulanan “proje yardımı” ile borç verilen ülke üzerinde kısmi bir denetim sağlanabiliyor ve sömürge ülkelerin ekonomisine istediği kadar hakimiyet sağla-

miyordu. “Program yardımı” ile ise borç verilen ülke ekonomisinde tam bir denetim sağlanabilecekti. Çünkü kredi verme şartı borç alan ülkenin yıllık ekonomik programının bütününe IMF'nin vereceği onaya bağlanıyordu. Bu durumda da IMF borç alacak ülkenin ekonomik programının hazırlanmasında çok daha fazla “söz” hakkına sahip oluyor, sömürüyü ve emperyalizme bağımlılığı artıracak taleplerini kolayca dayatabiliyordu.

GELECEĞİMİZE SAHİP ÇIKALIM!

IMF'nin anlaşma yaptığı tüm ülkelerde bir masası bulunmaktadır. Bunun işlevi bulunduğu ülkenin ekonomisini yakından incelemek ve gerekli gördüğü yerlerde de müdahalede bulunmaktır. IMF, sözde dış borçlarını ödeyemeyen ülkelere yeni borçlar vererek borçlarını ödemesini sağlamak ve ona yardım etmekle yükümlüdür. Ancak fondan alınan faizli borçların 3-5 yıl içinde geri ödenmesi gerekmektedir. Ülkelerin aldığı borçların bu süre zarfında faiziyle birlikte geri ödenmesi zorunluluğu borç alan ülkenin daha sonraki yıllarda açığının daha da fazla büyümesine neden olur. Emperyalist devletler eli ile borç cenderesine sokulan yarı-sömürge ülkeler borç almadan iş yapamaz hale getirilir ve her an emperyalizme biraz daha bağlanır. 1980'lerde yarı-sömürge durumunda olan ülkelerin **800 milyon** olan borcu, 1990'lı yıllarda **1300 milyon** dolara çıkmıştır.

IMF açısından borç isteyen ülkelerdeki gelir dağılımının durumu hiç ama hiç önemli değildir. Uygulanacak politikalarla halkın boğazındaki son lokmaların da alınacak olması onu hiç ilgilendirmez. Onun için önemli olan, iç talebin kısılarak ihracatın artırılması ve buradan elde edilecek gelirlerle borçların ödenmesi ve en nihayetinde emperyalizmin kasasının doldurulmasıdır.

IMF'nin yarı-sömürge ülkelere dayattıklarından biri de, **kamu harcamalarının kısılması** ve gün aşırı gelen zamlardır. Bu politika uygulanmaya başladığında kamu sektöründe özelleştirmeler, bununla birlikte kitlesel işten atmalar, personel giderlerinin kısılması adına emekçilerin maaşlarından kesintiler gündeme gelir. Ayrıca peş peşe gelen zamlarla, zaten yoksul olan halkın yaşamı iyice çekilmez bir hal alır. Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi alanlara bütçeden ayrılan pay azaltılır. Bunlar da halkın yaşam standardının daha da düşürülmesi demektir.

Yarı-sömürge ülkelere enflasyonla mücadele adı altında dayatılan program ve politikalar tek kelimeyle emperyalizme göbekten bağlılığın adıdır. Çok yakından bildiğimiz “kemer sıkma politikaları”nın anlamı budur ve esas olarak tüm bunların nedeni emperyalizmin ve onun uşaklarının çıkarlarının her şeyin üstünde görülmesidir.

Ülkemiz de emperyalizme göbekten bağımlı ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye ile IMF ilişkileri 9 Eylül 1946 devalüasyon kararı ile başlatılırsa eğer, 63 yıldır bu ilişkinin var olduğu söylenebilir. Türkiye, IMF'ye 1946 devalüasyonunun ertesinde, 1947 yılında üye olmuştur. 1958 yılında imzalanan ilk stand-by anlaşmasından bu güne birçok stand-by anlaşması imzalanmıştır. Yeni açlık ve sefalet anlaşmaları ise ufuktur. Her yeni anlaşma, var olan ekonomik krizin daha da derinleşmesine vesile olmakta ve bu kriz derinleştikçe de açlığın, yoksulluğun, işsizliğin katmerleşerek bizlere sunulmasına zemin hazırlanmaktadır.

YENİ SALDIRILARA KARŞI ÖRGÜTLENELİM!

Bu anlaşmalar ile hazırlanan bir başka zemin ise emperyalistlerin ve onların yerli uşaklarının “refahı” adına olacaktır. Yerel seçimler döneminde IMF'nin Türkiye'ye kamu harcamalarını daraltması yönündeki uyarısına Erdoğan'ın “ümüğümüzü sıktırtmayız” cevabına karşın kısa süre önce hazırlanan orta vadeli planlar bizlere “en kısa vadede” kimin ümüğünün sıkılacağını bir kez daha göstermektedir. Hazırlanan bu planda emekli aylıklarına enflasyona uyumlu artış, sağlık personeline ödenen katkı payından % 15 kesinti, öğretmenlerin ders saatlerinin

5 saat artırılarak 20 saate çıkartılması vb. ifadeler yer almaktadır. Krize karşı önlem adı altında yapılan ya da yapılacak olan tüm bu düzenlemeler sağlık personelinin ya da emeklinin yararına değil sermayenin kârına yapılan düzenlemelerdir.

Sermayenin kârına yapılacak olan düzenlemelerden bir tanesi de uzun zamandır gündemde olan ve kısa bir süre sonra yapılacak olan IMF antlaşması ile ve 6-7 Ekim tarihinde İstanbul'da yapılacak olan IMF-DB toplantısı ile gerçekleşecek. Yapılacak olan bu anlaşma doğası itibarıyla, yaşanan ekonomik kriz ile birlikte beli iyiden iyiyi bükülen emekçi halkımıza yeni yıkımlar getirecektir.

Yoksul milyonların geleceğinden çalıp var olan sömürü zincirine bir zincir daha eklemekten öteye geçmeyecek olan bu görüşme(ler) gerek içinden geçtiğimiz süreç itibarıyla gerekse de genel anlamda bizler için önemli bir yerde durmaktadır. **Başta emperyalizmin kendisi olmak üzere, dünya halklarını açlık ve sefaletten iten IMF ve Dünya Bankası gibi emperyalist kurumlara ve onların yerli uşaklarına karşı mücadele etmek devrimci görevimiz olarak önümüzde durmaktadır.**

Başta bizler olmak üzere, emperyalizmin uyguladığı politikardan etkilenen herkesin, emperyalizme ve IMF-DB toplantısına karşı bilinçlendirilmesi ve buradan doğru harekete geçmek ve geçirmek için çalışmalarımızın hızlandırılması gerekmektedir. Birçok anti-emperyalist kurum yapılacak olan bu toplantıyı protestoya hazırlanmakta, gerçekleşecek protestoların çağrılarını bugünden yapılmaktadır.

Yarınımızı kurtarmak adına sesimizi bugünden yükseltmemiz gerekiyorsa eğer, yapılacak olan toplantı öncesinde ve toplantı esnasında sesimizi daha gür çıkartmamız gerekmektedir.

Başta emperyalizmin kendisi olmak üzere, dünya halklarını açlık ve sefaletten iten IMF ve Dünya Bankası gibi emperyalist kurumlara ve onların yerli uşaklarına karşı mücadele etmek devrimci görevimiz olarak önümüzde durmaktadır.

ÖZGÜR OKUL

LİSELEDE PİYASALAŞMAYA HAYIR!

Sekiz yıllık “eğitimin” zorunlu olduğu ülkemizde, eğitim-öğretimin ikinci aşaması olan liselere ve liselilere yönelik “milli eğitim” politikalarına baktığımızda tam da “zorunlu değil nasıl olsa, koşullar bu; paran varsa okursun, keyfin bilir” anlayışını görmek hiç de zor olmasa gerek. Bu anlayış bir süredir karşımıza kayıt parası, karne parası, “sosyal aktivite”, dersane, sınav vb. parası olarak çıkarken önümüzdeki süreçte lise eğitiminin tamamen paralı olması şeklinde çıkacak gibi gözüküyor.

EĞİTİM HIZLA TİCARİLEŞİYOR

Krizden kurtulmak için 1980’lerde başlatılan “yeniden yapılanma” ve “yapısal uyum politikaları”, neo-liberal ekonomi politikaların sonucu olarak ortaya çıktı. Krize karşı, sermayenin “yeniden yapılanma sürecini” hızlandıracak politikaların ana eksenini, **piyasa ekonomisinin tartışılmazlığı** oluşturmaktaydı. Neo-liberalizmin piyasa temelli “yeniden yapılanma” politikaları küresel ölçekte emperyalist-kapitalist ülkeler tarafından ha-

Bir süredir emperyalist tekellerin değişen ihtiyaçlarına göre eğitim sistemimiz de değişiyor.

Derinleşen krizleriyle birlikte krizi kâra çevirmeye çalışanlar özellikle bizim ülkemiz gibi yarı-sömürge ülkelerde girdikleri pazar alanını daha da genişletmeye çalışıyorlar.

yata geçirilirken, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin yeniden yapılanan dünya kapitalizmine eklemleme programlarına “yapısal uyum politikaları” denildi.

Bir süredir emperyalist tekellerin değişen ihtiyaçlarına göre eğitim sistemimiz de değişiyor. Derinleşen krizleriyle birlikte krizi kâra çevirmeye çalışanlar özellikle bizim ülkemiz gibi yarı-sömürge ülkelerde girdikleri pazar alanını daha da genişletmeye çalışıyorlar. Bu amaçla Bologna Süreci ile birlikte mesleki haklarımızdan sağlık, eğitim hakkı gibi en temel haklarımıza yönelik saldırılar çoktan başladı bile. Eğitim de bu anlamıyla emperyalist egemenlerin en çok ağızlarının suyunu akıtan “pazar alanı”.

Bu noktada egemenler için başta ABD olmak üzere belli başlı ülkelerde daha çok uygulama alanı bulan **Anglo-Sakson eğitim modelinin** uygulama alanı genişletilmek isteniyor. Bu eğitim modeli anlayışının hayata geçirilmeye çalışıldığı en önde gelen ülkelerden biri ise ülkemizdir. Bu eğitim modeli eğitim kurumlarının paralı hale getirilmesini, devlet okulu kavramının kalkmasını öngörüyor. Zaten halkın büyük bir kesiminin yoksulluk sınırının altında yaşadığı ülkemizde bu projeler eğitimi herkes için bir hak olmaktan çıkartıyor ve tamamen az sayıdaki, zengin, asalak kesimin tekeline sokuyor.

“Parasız üniversite olmaz” diyen YÖK başkanının ağzından da dillendirildiği gibi bu projeler üniversiteler için hızla devreye sokulurken, kendisine daha çok tartışma alanı bulurken liselerde de durum farklı değil. Liselere yönelik piyasalaşmanın önünü açan en önemli etken olarak ÖSS ve buna paralel dershanelerin lise eğitiminde yıllardır hızla artan etkisi karşımıza çıkıyor. Dershanelerin hem sayısı, hem vazgeçilmezliği lise eğitiminde hızla artıyor. Liselerde eğitimin niteliği gittikçe daha fazla düşürülüyor; sınav sisteminde “başarılı” olup, üniversiteye girebilmek dershaneye gitmeden neredeyse imkânsız hale geliyor. Bu yetmezmiş gibi **Özel Okullara Teşvik Yasası** ile bugün artık eğitmek, öğretmek anlamında hiçbir etkisi kalmasa da var olan devlet okulları da kaldırılmak isteniyor.

Liselerimizde yeni öğretim yılımız bu piyasalaşma saldırılarının katmerlendiği bir dönem olacak. Bizler de bu yazımızda okullarımızın açılışı yaklaşırken liselerde eğitim sistemine yönelik uzun süredir devam eden ve yoğunlaştırılan piyasalaşmayı mercek altına almak istedik.

OKULLAŞMA ORANI DÜŞÜK, DERSHANELEŞME ORANI YÜKSEK

Bildiğiniz gibi ülkemizde genç nüfus çok kalabalık olmasına rağmen okul sayısı hala çok yetersiz. Eğitim özelleşirse daha kaliteli olur hikâyeleri söylene ve bir grup azınlık lüks içinde yüzedursun, ülkemizin birçok yerinde hala gençlerin lisesi yok. Bu durumda olanlar ya (özellikle genç kadınlar) okuyamıyor ya da uzak yerlere gidip maddi olanaklar doğrultusunda okumaya çalışıyor.

İstatistikî rakamlara göre Türkiye’de ortaöğretim çağındaki nüfusunun % 42’si ortaöğretime devam etmemekte ya da edememektedir. Burada ekonomik koşullar, genç kadınların okumasıyla ilgili olarak feodal anlayışın engellemeleri vb. etkenlerin yanında genç nüfus hızla artarken okullaşma oranının hala çok düşük olması da büyük bir etkidir.

Bu tablo devletin eğitime ayırdığı bütçe miktarlarına bakıldığında da net olarak görülebilir. Son 6 yılın rakamlarına bakıldığında, artan öğrenci sayısına karşın Milli Eğitim Bütçesinin, ortaya çıkan ihtiyacı karşılayacak kadar artmadığı hatta Gayri Safi Milli Hâsıla’daki payının gittikçe azaldığı görülecektir. Bu durum şaşırtıcı değildir. Çünkü devlet bütçeyi halkın yararına değil, sistemin yararına belirlemektedir. Kapitalist sistemde bütçe, sıkça yapılan bir yanlış algılama ve anlatımın tersine, hükümet programı çerçevesinde kamusal fonların nasıl kullanıla-

cağını gösteren bir cetvel olmayıp, egemenlerin kendi çıkarları karşısında, “toplumsal uzlaşmayı sağlayıcı” tercihlerinin yansıtıldığı bir uzlaşma cetvelidir.

MEB Bütçe Payı ve Gayri Safi Milli Hâsıla (GSYH)’ya Oranı

Yıllar	MEB Bütçesinin Konsolide Bütçeye oranı %	MEB Bütçesinin GSHY’ye oranı %
2002	7,60	2,71
2003	6,91	2,85
2004	8,53	3,00
2005	9,53	3,06
2006	9,47	2,88
2007	10,42	3,30
2008	10,30	3,20
2009	10,64	2,51

MEB bütçesinde eğitime ayrılan yatırım payı da benzer bir tabloyu gözler önüne sermektedir.

MEB Bütçesi ve Eğitim Yatırımına Ayrılan Pay

Yıllar	MEB Yatırım Bütçesi	MEB Bütçesi Yatırım payı %
2002	1 281 690 000	17,18
2003	1 479 050 000	14,53
2004	1 244 150 000	9,68
2005	1 230 306 000	8,27
2006	1 411 498 000	7,49
2007	1 490 000 000	6,98
2008	1 296 704 000	5,66
2009	1 256 188 195	4,57

2002 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin %17,18’i yatırımlara ayrılırken, 5 yıllık süreçte bu pay sürekli azalmış ve 2007 yılında 2002’deki rakamın yarısının da altına düşmüştür. 2009 yılında MEB bütçesinden yatırımlara ayrılan pay sadece % 4,57 olarak tahmin edilmektedir. Eğitime bütçeden ayrılan payın ve yatırım

oranının hızla düşüşü burada öğrenci ailelerine gittikçe daha fazla masraf payı düşeceğinin de göstergesidir.

Zaten tüm bu verilerin yanı sıra eğitime devletin yaptığı harcamaların hızla düştüğü, gördüğümüz eğitimin kalitesiyle de gözler önüne seriliyor. Bugün birçok okulumuzda araç gereç, öğretmen vb. yetersizlikler çok fazla. Örnek olarak öğrenci ve öğretmen sayılarını verecek olursak tablo daha net anlaşılabilir.

Ortaöğretimde Yıllar İtibariyle Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Eğitim Yılı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2002-2003	6.212	3.023.602	137.956
2003-2004	6.931	3.014.392	147.776
2004-2005	7.183	3.046.719	167.614
2005-2006	7.435	3.258.254	185.317
2006-2007	7.934	3.386.717	187.665
2007-2008	8.250	3.245.322	191.041
2008-2009	8.675	3.837.164	196.713

Bu tablo ile eleme sınavlarının zorluğu öğrencileri dersanelere daha çok itiyor. Okuldan hiçbir şey öğrenemeyen öğrenci, yine bir şey öğrenmiyor ama çarpık sınav sistemine takılmamak için dersanelere paralar akıtmak zorunda bırakılıyor. Bugün dersanelere giden öğrenci sayısı son 6 yılda sürekli artış göstermiş ve 1.122.861'e yükselmiştir. 2002 yılında özel dershane sayısı 2.122 iken, 2008 yılında bu rakam 4.031'e ulaşmıştır. Aynı dönemde öğretmen sayısı 19.881'den 48.855'e yükselmiştir.

Öğrenciler ve aileleri dershane sistemi karşısında çaresiz bırakılıyor. Çünkü öğrenciler ezber ve test mantı-

Eğitime devletin yaptığı harcamaların hızla düştüğü, gördüğümüz eğitimin kalitesiyle de gözler önüne seriliyor. Bugün birçok okulumuzda araç gereç, öğretmen vb. yetersizlikler çok fazla.

ğıyla işleyen ÖSS'yi dershaneye gitmeden, hatta iyi bölümlere girmek için özel ders almadan kazanamıyor. Dershane bir destek eğitim kurumu olarak hayatımıza girmişti ancak şimdi bilinçli bir politikayla **başat eğitim kurumu** olarak işlev görüyor. Bu da çok açık olarak dershaneye gidemeyen, özel ders alamayan yani parası olmayan eğitim göremez anlamına geliyor. ÖSS günümüzde sadece parası olanın dilediği yere girebileceği bir sınav. Dershane sistemi uygulaması ile daha zengin ailelerin çocukları milyarlarca lira ödeyerek diğer öğrenci ve okullar karşısında önemli avantajlar sağlarken, yoksul ve orta gelirli ailelerin çocuklarının eğitim olanakları gelişmiyor, genel devlet liseleri ile meslek liseleri vb. okullarda okuyan öğrenciler daha başından sistemin dışına itiliyor, üniversite bu öğrenciler için ancak bir hayal olabiliyor.

Ülkemizin belli bölgelerinde, özellikle yoksul kesimin daha yoğunluklu olduğu yerlerde ÖSS'deki başarı oranının düşük olması da bu durumun en önde gelen göstergelerinden biri. Belli tesadüfi örnekler dışında kırsal kesimde ÖSS başarısı düşük. En temel insan haklarından biri olarak herkesin ulaşabilmesi gereken eğitim hakkı ülkemiz gerçekliğinde bölgelere, şehir veya köyde yaşı-

yor olmaya; bunların temelinde de ekonomik olanaklara göre ulaşabilen bir olanak olarak karşımıza çıkıyor. Bu noktada 2009 ÖSS'de en başarısız illerin Hakkâri ve Ardahan olması ne tesadüf ne de o bölgelerde yaşayan gençlerin zekâsıyla ilgili bir problemdir. Bu sınavda en başarılı illerin Ege ve Orta Anadolu Bölgelerinden çıkması, başarısı en düşük illerin ise Ardahan ve Hakkâri'nin yanında; Şırnak, Bitlis, Bingöl, Mardin, Ağrı, Tunceli yani ağırlıklı olarak ülkemiz halkının yoksulluğu en çok hissettiği Türkiye Kürdistanı illerinden olması durumu tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriyor.

Bu duruma yol açan bir sebep olarak halkın bölgelere göre daha yoksul olmasının yanında ülkemizde bölgelere göre lise eğitiminin kalitesi de tabii ki farklılık göstermektedir. Örneğin ortaöğretimde bir dersliğe Türkiye ortalamasında 32 öğrenci düşerken, Karadeniz Bölgesi'nde 27, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 38 öğrenci düşmektedir. Bir dersliğe düşen öğrenci sayısı açısından, en yüksek ve en düşük bölge arasında 11 öğrencilik bir fark vardır. Ortaöğretimde bir öğretmene Türkiye ortalamasında 17 öğrenci düşerken, Marmara Bölgesi'nde 19, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 23 öğrenci düşmektedir (2004 yılı verileri).

“DERSHANECİLİK YETMİYOR, ÖZEL OKULLAR DA ARTMALI; ŞİRKETLER KAZANMALI!”

Tüm bu ekonomik saldırılarla yetinmeyen ülkemiz egemenleri bugün art arda çıkarılan yasalarla, “okul temelli işletmecilik” modelini daha çok hayata geçirmeye çalışıyorlar. Bu proje kapsamında Dünya Bankası birçok sömürge veya yarı-sömürge ülkeye çok uzun yıllardır kredi “olanakları” sağlayarak teşvik ederken, bugün bu süreç hızlandırılıyor. Dünya Bankası'nın 1990'lı yıllardan beri en yüksek tutarda kredi açtığı ülkeler arasında ise Türkiye; Hindistan ve Arjantin'den sonra üçüncü sırada yer almaktadır.

TC ile Dünya Bankası arasındaki bu projelerden birine örnek verecek olursak: TKY (Toplam Kalite Yönetimi) hazırlıkları Millî Eğitim Bakanlığı'nda, Dünya Bankası destekli Millî Eğitimi Geliştirme Projesi (MGEP) kapsamında 1990 yılında başlamıştır. Bir işletme yönetim modeli olan TKY, üretimin her unsurunun daha fazla kâr için yeniden düzenlenmesidir. **TKY'de sık sık anılan iç müşteri-dış müşteri gibi terimlerin bazıları eğitim sistemine de uyarlanmıştır. İç müşteri**

öğretmen ve öğrencileri, dış müşteri kavramı da velileri anlatmaktadır. ‘Müşteri’ kelimesi bile bu yönetim modelinin nasıl ticari bir mantık taşıdığını ortaya koymaktadır. Okulları tamamen ticarethane ve kâr getiren yerler, öğretmeni bir satış elemanı ya da pazarlamacı, öğrenciyi hizmet alan bir müşteri, veliyi de bunun finansörü olarak gören bu anlayış, işin mali yükünü tamamıyla velinin üstüne yıkma niyeti taşımaktadır.

Bu projelerle efendilerinden talimatı alan devlet, bu proje kapsamında uygulamaları hızla devreye sokmuştur. Örneğin 1932-33 öğretim yılında 57 özel ilkokul ve 36 özel lise vardı. 1999-2000 öğretim yılında 718 ilköğretim, 457 lise sayısına ulaşılmışken en son verilere göre bu sayı ortaöğretimde 810'a çıkmıştır. Bugün insanların büyük bir kesiminin açlık sınırında yaşadığı ülkemizde tabii ki çok az öğrenci özel okullara gidebilmesine ve devlet okullarında okuyan öğrencilerin çoğunun öğretmen sıkıntısı yaşamasına karşın, devlet okullarında mezun öğretmenlerden yarıdan azı görev almaktadır. Geri kalan kısmın büyük bir çoğunluğu özel okullarda görev almaktadır. MEB tarafından son olarak gündeme sokulan ve 2009- 2010 yılına yetiyeceği sözü verilen Özel Okulları Teşvik Yasası da özel okullara reklamdan olanaklara kadar sağlanacak birçok avantajla bu süreci hızlandıracak en önemli araç olacak.

SONUÇ

Olabildiğince çıplaklığıyla karşımıza çıkan tüm bu olumsuz görüntü bizleri çaresizliğe mahkûm etmemeli. Sistem bizi ekonomik olarak bunca sömürüye maruz bırakırken hedeflerinden biri de kâr etmenin yanında bizleri, en güzel çağlarımızda çaresizliğe, gelecek kaygısına, umutsuzluğa mahkûm etmek. Bu yüzden “alternatifsiz olduğumuzu” her seferinde öne çıkartıyor. Oysa alternatifimiz var. Bizler bu talan ve sömürü karşısında alternatifimiz olmadığımızı bilerek sabırla direnmeliyiz. Bizi daha fazla sömürmelerine izin vermemeli; piyasalaşmaya hayır demeliyiz.

Kaynaklar:

- 1) Eğitim- Sen 2008- 2009 Eğitim Öğretim Yılı Sonunda Eğitimin Durumu (Haziran 2009 Ankara)
- 2) www.abbasguclu.com
- 3) Eğitim-Sen Demokratik Eğitim Kurultayı Raporları (Mart 2005)

YOKSA SİZ TC’NİN “SOSYAL DEVLET” OLDUĞUNU MU DÜŞÜNÜYORDUNUZ?

Eylül ayı, dert ve “kemer sıkma” ayıdır, emekçi ve işçi aileleri için! Yine bir eğitim sezonu açılmaktadır ve yine omuzlardaki sömürü yükü artmaktadır. Eğitimin “bir davranışı edinme, değiştirip dönüştürme süreci olma” tanımı, sistemin çıkarları ve düzen politikaları nedeniyle değişmiştir. Eğitim sistemi, bir pazar olarak görülüyor ve ona uygun olan politikalar üretiliyor. Halka “toplumdan koparak birey olma öğretilerek” bu düzenin devamlılığı sağlanıyor.

İlköğretimin “zorunlu” hale getirmekle, devlet, “üzerine düşen görevi yerine getirdiğine” inanmakta ve halkı inandırmaya çalışmaktadır. Üniversite eğitimini ise paralı hale getirmeyi amaçladığını ve bugün olmazsa yarın bu amacını gerçekleştireceğini ağızdan dile getiriyor. Arada kalan lise eğitimi ise “üniversitelerin paralı olması haline alıştırmaya” işlevi görmekte ve ülkedeki eğitimin niteliksizliği tüm yönleriyle açığa çıkarmaktadır.

Zorunlu ve “ücretsiz” hale getirilen ilköğretimin ilk senesinden başlanarak, eğitim sistemin bir ticarethane olduğu “olması gerektiği” görülüyor. Verilen eğitimin niteliksizliğinden bahsetmiyoruz bile! Okul kitaplarını ücretsiz vererek tüm masrafı üstlendiğini açıklayan Milli Eğitim Bakanlığı’nın aksine, eğitim yılı başlar başlamaz velilerin eline tutuşturulan “ihtiyaç listeleri” bir türlü sömürüden kurtulmayan cepleri bir kez daha hortumlamaktadır. “Ücretsiz” bir eğitim verilmesine rağmen SBS’ler nedeniyle 4. sınıftan itibaren dershaneye gitmeye zorlanan öğrencilerin “masraflarını” saymıyoruz bile. Yoksa koskoca Bakanlık mı yalanlayacağız?! Her ne ka-

dar kucak dolusu para harcansa da “ücretsiz kitaplar” dışında, bu “zorunlu ihtiyaçlarımızı” da Bakanlık sırtına yükleyemeyiz ya! Yoksa siz bu ülkenin “sosyal devlet” olduğunu mu zannediyordunuz? Bu devlet işleri “nasıl, hangi parayla” dönüyor, siz biliyor musunuz?!

Lise eğitimi, serbest piyasa sürecinin ilköğretime göre daha fazla içinde olması nedeniyle, çocukları lise eğitimi gören emekçi ailelerin sömürülmesi daha “meşrudur”. Bakanlık, “ücretsiz kitap” vermesine rağmen burası için “lise eğitiminin tüm masrafını üstlendik” diyemiyor. Bunun en önemli nedenlerinden biri de öğrenci gençliğin kâbusu olan ve adeta kırk yamalı bohçaya çevrilen sınav sistemidir. Çünkü sınav sistemi ne kadar değişirse dershanelere ve özel derslere ihtiyaç o kadar artıyor.

Eğitimi bir pazardan farklı görmeyen egemenler bu durumdan elbette rahatsız olmazlar, bu durum yalnızca bizleri etkiler ve rahatsız edebilir. Egemenler genel bütçenin % 2’sini veya % 3’ünü ayırdıkları zaman bunun eksikliğini hissetmezler aksine bu oranı daha fazla azaltmanın yollarını ararlar. Eğitim alanında devlet tarafından yatırım için ayrılan miktarın her yıl düşmesi de, ücretli köle haline getirilen öğretmenlerin sayısının artması da, dershane sayılarında patlama oranında artışların yaşanması da egemenlerin yaşam lükslerinin daha da artmasını sağlarken; bizler için eğitim kurumlarının kapılarını yüzümüze kapatması, daha fazla yoksulluk, daha fazla sömürü demektir.

Derinleşen ekonomik ve siyasal krizin de etkisiyle eğitim alanında sömürünün giderek pervasızlaşacağı,

Ağustos'ta gündeme gelen harç zamlarından da belli olmaktadır. "Anayasal bir hak" olmasına rağmen eğitimin, bu denli ticarileştirilmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Ülkemizde egemen olan sistemin niteliği değişmediği müddetçe, eğitimde yaşanan bu ticarileşmenin engellenemeyeceği açıktır. Dünya genelinde yaşanan ve son bir sene içerisinde Yunanistan, Fransa gibi ülkelerde gençliğin kitlesel ve radikal protestolarıyla karşılanan, eğitimin ticari bir metaya dönüşmesini sağlayan yasalar bizim ülkemizde de yürürlüğe konulmaya çalışılmaktadır. (Bu yasaların başında Bologna Süreci gelmektedir) Hatta bu yasalar, biz de çok açıktan savunuluyor.

Yerini Nimet Çubukçu'ya teslim eden Milli Eğitim Eski Bakanı Hüseyin Çelik'in üç sene önce duyurusunu yaptığı "Özel Okullara Teşvik Yasası", "her sene lisele- re eğitimin ücretsiz olmayacağını bildiren Bakanlık imza-

lı metinler", Yusuf Ziya Özcan'ın "Amerikan modeli üniversite"si, Çubukçu'nun öğretmen açığı sorunun "mali sorun" nitelmesi yapması... Tüm bunlar eğitim sisteminin önemli bir pazar olarak görüldüğünün kanıtıdır. Ve hangi kurumun başında kim olursa olsun, bu bakış açısı, sistemin sömürücü kimliğinden kaynaklı devam edecektir. Ta ki egemen sistemin niteliği değişip de, eğitimin toplumsal yararlığını ön plana almayı hedefleyen perspektifine sahip bir sistem kuruluncaya kadar...

İstanbul'dan bir YDG okuru

EĞİTİMDE TEK TİPLEŞTİRME VE YÖK ÜZERİNE

Her Türk gibi asker olarak doğduktan sonra burjuva-feodal düzenin eğitim sistemi tek tipleştirmek için bekliyor bizleri okullarda. Diline, dinine, cinsiyetine bakılmaksızın herkes andımızla başlıyor okula, ilk görev tamamlanıyor: kişilik ve kimliğin inkarı. Sonra bilgisizliğin kuvvet olduğunu, kendi toprağımızda süren savaşın 'barış' olduğunu öğreniyoruz. Ardından preslenip kalıplandıktan sonra ortalama adam, sade vatandaş olabildiysek, mezun olabiliyoruz. Sade vatandaş olduk mu zaten yaşama şansı elde ediyoruz.

Mesela 12 Eylül cuntasının bir kanununda yüksek öğrenimin amacı "Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türklük bilinci ile dolu, devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren, TC devletinin ve milliyeti ile bölünmez bir bütün olduğunu kabul eden" gençler yetiştirilmeli demektedir ve devamla YÖK'ün 53. maddesine göre "ideolojik amaçlarla devletin ve milletin bölünmez bütünlüğüne kasteden, din, dil, ırk, sınıf, mezhep ayrılığına dayanarak Cumhuriyeti yıkmaya çalışan faaliyetlerde bulunanlar" derhal

okuldan atılıyor ve cumhuriyet savcısına emanet ediliyordu. Ayrıca bu sebeplerle üniversiteden atılan bir öğrenci ya da eğitimci bir daha başka bir üniversitede okuyamıyor ya da çalışamıyordu.

12 Eylül'ün bir parçası olan YÖK'ün asıl amacı 1960'lı yıllardan itibaren yükselen toplumsal muhalefetin ilerleyişini durdurmaktır. İşçi sınıfı hareketinin siyasallaşmasına paralel olarak üniversitelerde de öğrenci gençliğin burjuva ideolojisinden koparak devrimci hareketin saflarına katılmasının önüne geçmekti. Burjuvazinin çıkarları doğrultusunda hareket eden askeri faşist diktatörlüğün toplumun her alanında başlattığı karşı saldırının bir ayağı da üniversitelerdeki devrimci yükselişi kesmekti.

Burjuva-feodal sistemin bizlere dayattığı eğitim sistemi budur, buyurun düşünelim tekrar...

Dersim'den Liseli Bir YDG'li

Liseli gençlikten...

Birleşirsek başarırız...

Derinleşen krizle birlikte faşizmin saldırıları da artıyor. Bir yandan işçi ve emekçilere yönelik işten atmalar ve zamlarla bir yandan da halk gençliğinin “tek çıkar yol” olarak gördüğü eğitimi ticarileştirip bir pazar haline getirerek krizi, kendileri için fırsata çevirmeye çalışıyorlar.

Egemenler sömürü çarklarının önünde en büyük engel olarak gördüğü bilinçlenmiş, militan bir halk gençliğinin oluşmaması için ellerinden geleni yapıyor. Küçük yaştan itibaren biz işçi ve emekçi çocuklarına dayattıkları ırkçı, anti-bilimsel, niteliksiz ve eşit olmayan bir eğitim sistemiyle hem bilincimizi bulanıklaştırıyorlar hem de evde, fabrikada, köyde emeklerini gasp ettikleri anne balarımızı bir kez daha sömürüyorlar.

Aldıkları ücretlerle mutfak masraflarını karşılayamayan aileler her yıl okul başladığında kemerlerini biraz daha sıkarak çocuklarının okul masraflarını (kayıt parası, kıyafet, defter vs.) karşılamaya çalışıyor. Bu kemer sıkma işi yalnızca sene başında değil; katkı payı, temizlik parası, sınav parası, spor parası vb. denilerek tüm sene boyunca sürdürülmektedir.

Anayasal bir hak olmasına rağmen kucak dolusu para verdiğimiz eğitimin durumu içler acısıdır. Hiçbir niteliği olmayan bilimden uzak gördüğümüz dersler bilgi kirliliği ve zaman kaybı yaratmaktan başka bir işe yaramazken, yarı-aydın niteliğindeki öğrenci kesim faşist disiplin yasalarıyla ilkokuldan itibaren baskı altına alınıyor ve sistemin istediği “tek tip” hale getiriliyor. İdare, polis, aile üçgeni arasına sıkıştırılarak kendi sorunlarından uzaklaştırılan halk gençliği böylelikle apolitikleşmeye başlıyor.

Eğitim sisteminin en çarpık yönü olan sınavlar biz gençlerin hayallerini elinden alarak kabusa çeviriyor. Eşit olmayan koşullarda girdiğimiz üniversite giriş sınavları her sene değişmektedir ancak bu çarpık sistem düzelmemektedir. Sınav sistemi nasıl olursa olsun eğitim sistemi kökten değişmedikçe biz halk gençliğine adaletli parasız bir eğitim verilmeyecektir. Bu sistem sömürenlerin yanındadır. Eğitim sistemi bu sömürenler iktidarda olduğu sürece değişmeyecek ve hakkımız bize verilmeyecektir. Evet, haklarımız bize verilmeyecek ama biz alacağız! Tek çözüm yolumuzun sömürlere karşı örgütlenmede olduğunun bilinciyle hareket edersek bunu başarabiliriz.

İstanbul Yenibosna'dan bir YDG'li

Liselerde yozlaşma üzerine

Eğitim sistemi liselilerin bir şeyler öğrenmesine değil onları düzenin bir parçası haline getirmeyi amaçlar. Eğitim sisteminin ezberci, bireyi öne çıkaran yönü ve baskıcı özellikleriyle düşünmeyen, üretmeyen, verilen alan, boyun eğen bir gençlik yaratılmaya çalışılır. Özellikle disiplin yönetmeliği ve disiplin uygulamaları ile üzerimizdeki baskı daha da artırılmaktadır. Böylece hiçbir şeye sesini çıkaramayan, yanı başında dahi olanları görmezden gelen bir gençlik yetiştirilmektedir.

Eğitim sisteminin dışında liselilerin üzerindeki baskılarının merkezlerinden birisi de **aileler**dir. Aileler düzenin etkisiyle liselilerin, yaşadıkları sorunlara karşı duyarsızlaşmasını sağlamada birinci derecede rol oynamaktadır. Gençler sorunları çerçevesinde yapacakları her şeyden uzaklaştırılarak, duyarsızlaştırılarak böylelikle düzenin pislikleriyle baş başa bırakılırlar. Yalnız, burada şöyle bir ayrıntı vardır ki o da ailelerin bunu bilinçli olarak değil çoğu kez “evlat sevgisi” altında, “evladını koruma” gibi kaygılarla yapmasıdır. Yani çoğunlukla iyi niyetle yaparlar. Çocuklarına yaptıkları kötülüğün farkına varmazlar.

Bunun dışında liseliler üzerinde etkili olan unsurlardan birisi de **düzenin yozlaştırma politikası**dır. Yarattıkları emperyalist kültür ile gençler hiç olmadıkları bir yaşama özenerek öyle yaşamaya çalışmaktadırlar. Hiç yaşayamayacakları bir hayatı yaşıyor gibi göstererek yer yer ailesini bile gizlemeye yönelebilmektedirler. Bunlar gençliği kendi kültürlerinden uzaklaştırırken her türlü direnme dinamiğini de yok etmektedir. Ki düzenin amacı da buradadır.

Düzen verdiği eğitimle ezberci, düşünmeyen, yoz kültürüyle değersizleşen, günü birlik düşünen bir gençlik yaratmıştır. Ve düzen onlara hiçbir gelecek veremediği için gençlik alabildiğine güvensiz ve tedirgindir. Sadece zevkler uğruna yaşayan, uyuşturucuya özentisi olarak başlayan, ailesini kenara iten bir gençlik oluşmaya başlamıştır.

Sistem, toplumun en dinamik, en temiz kesimini oluşturan liseli gençliği kendi yoz potasında erittiğini ve tehlikeli olmaktan çıkardığını düşünmektedir. Ama yanılıyor. Liseli gençlik, üzerinde oynanan bu oyunları gördüğünde, olan bitenin farkına vardığında yeniden faşizmin karşısında bir güç olacaktır.

Dersim' den bir Liseli YDG'li

MESLEK LİSELERİ VE EĞİTİM

Sömürünün, dolandırıcılığın ve her türlü gerici baskının en fazla olduğu liseler **meslek liseleridir**. Çünkü biz meslek lisesinde okuyanların, diğer arkadaşlarımızdan farklı üretime katılmış olmamızdır. Emek hırsızlığı ile karşılaşan bizleriz.

Bizler okulda askeri bir disiplin görmektediriz. Her türlü hakarete maruz kalmakta ve kötü koşullarda ders işleme mahkumuz. Bu olanaksızlıkların (laboratuvar, düzgün bir sınıf ve yurt yemekleri vb.) sebebini okullara yeteri kadar bütçe ayrılmaması olarak gösteren ve su faturasını dahi bahane eden idareciler binlerce TL'yi güvenlik kamerası vb. için harcayabilmekte, öğrenciye faydadan fazla zarar sağlayan materyalleri almaktan üşenmemektedir. **Zaten eğitim verilmiyor. Bu kameralar ne için? Neden ders araçlarımız yerine bunlar tercih ediliyor?**

Sömürünün her santimini hissettiğimiz, ürettiğimizi alamadığımızı gördüğümüz ilk yer meslek liselerimizdir. Ve bize "Siz işçisiniz, burası fabrika" lafını söyleyen de milli eğitim müdürü oldu. Sosyal faaliyet yok denecek kadar az olduğu yer. Haftada 44 saat ders görüyoruz, o da en verimsiz şekilde ve en kötü koşullarda.

Yurtta kalan bir öğrenci 16:45'te dersten çıktıktan sonra pansiyona gidip üstünü değiştiriyor, yarım saatlik bir aradan sonra yemek yiyebilmek için sıraya giriyor. Hayat hep beklemek ve zaman kaybı ile geçiyor. Sistem kendini meslek liselerinde çok iyi bir şekilde gösteriyor.

Bir lise öğrencisi para ve futbolu düşünüyorsa bu, sistemin böyle şeyleri düşünmesini istediği içindir. Öğrenciler korkaklaştırılıp, yalnızlaştırılmaya bırakılıyor. Toplumdan uzaklaştırılıyor. Bireysellik ve bencillik aşılanıyor. Öğrenciler kendi arkadaşlarının hakkını yiyerek, birbirini

Bir lise öğrencisi para ve futbolu düşünüyorsa bu, sistemin böyle şeyleri düşünmesini istediği içindir. Öğrenciler korkaklaştırılıp, yalnızlaştırılmaya bırakılıyor. Toplumdan uzaklaştırılıyor. Bireysellik ve bencillik aşılanıyor.

ezerek yükselmeye çalışıyor.

Yurt maaşlarının kesilmesi, temizlik, sağlık gibi sorunların üstüne çevre ve toplumun baskısının da eklenmesi ile öğrenciler toplumdan uzaklaşıp hak arayışı içerisine girmiyor. Derbi maç günleri pansiyona geç kalan öğrencileri sorun çıkartmadan alan yönetim, konser vb. olduğu günler yurda girişte sorun yaratıyor. Öğrencilere TV, kumar, internet vb. her türlü yozlaştırıcı araç serbestken, herhangi bir dergi, kitap okuyan öğrenci ise hakaretlere maruz kalıyor ve okul yönetimi tarafında takibe alınıyor.

Kız meslek liselerinde ve pansiyonunda da aynı şeylerin olduğunun hatta daha fazla baskının olduğunu düşünüyorum. Kadın arkadaşlarımızın yurda giriş saati 17:30 ve onların pansiyonunda her şey erkek pansiyonuna göre daha sıkı ve daha katı.

Öğrenciler dışarıda rahatça dolaşamamakta, özgürce düşünememekte, herhangi bir kuruma gidip bir dergi okuduklarında ailelere hemen haber verilmektedir. Ailelere haber verilmesi de yetmezse polisler keyfi uygulamalar yaparak bizleri korkutmaya çalışıyor.

Bu sorunların örgütlü mücadele ve sorunların paylaşımı ile son bulacağından eminim. Bizler hakkımız olanı almamız. Eğitim, sağlık, yemek, barınma biz öğrencilerin en temel ihtiyaçlarıdır. Hiçbir zaman hakkımızı yedirmemeli, aramaktan da çekinmemeliyiz. Bizim gibi meslek liselerinde okuyan işçi yoldaşlarımız bunu daha iyi anlayabilir. Bir kere hakkını yedirirsen gerisi gelmeye başlar ve öğrenciye küçük miktar para ve biraz notla geçirerek çıkar ilişkisi kurulmaya çalışılır. Gördüğüm kadarı ile bu işe yarıyor.

İdareye karşı tek silahımız olabilir, o da örgütlü bir duruştur. Biz öğrenciler birbirimizi sahiplenirsek hiç kimse bize bir şey yapamaz çünkü biz olmasak bu pazar, bu çark dönmez.

Dersim'den bir YDG'li

Harçlara hayır!

Genç-Sen İzmir’de harçlara yapılan zamları gerçekleştirdiği eylemler ile protesto etti. **8 Ağustos** günü Kıbrıs Şehitleri Caddesinde bir araya gelen Genç-Sen üyeleri buradan Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğüne kadar bir yürüyüş gerçekleştirdiler. Dokuz Eylül Üniversitesi önüne gelindiğinde Genç-Sen adına bir basın açıklaması okundu. Yapılan açıklamada bu eylem ile bir mesaj gönderildiği belirtildi ve “Genç-Sen sizin kapalı kapılar arkasında hakkımızda nihai kararlar vermenize izin vermeyecek. Paralı eğitim ve zam hayalleri kuran sizlerin bu hayallerini bozana kadar karşınızda dimdik durmaya devam edeceğiz.” denildi.

İzmir’den bir YDG’li

Parasız eğitim istiyoruz!

Muğla Üniversitesi öğrencilerinin harç zamlarına karşı başlatmış olduğu “Müşteri değil, öğrenciyiz” adlı kampanya meyvesini toplamaya başladı. 12 Ağustos Çarşamba günü kampus içerisinde yürüyüş düzenleyerek bir basın açıklaması yapan öğrenciler “Pes etmedik, pes ettirdik”, “% 100 ile % 500 arasındaki zamlar geri çekildi, şimdi sıra parasız eğitimde” diyerek başbakanın yaptığı şov niteliğindeki konuşmasına kanmadıklarını söylediler.

Ayrıca “**AKP ve YÖK elini cebimizden çek**” yazılı pankartla üniversite rektörlüğü önünde YÖK’e ve sisteme halk çocuklarına üniversite kapılarını kapatamazsınız, kapatırmayız mesajı verildi.

Ertesi gün kampanya süresince toplanılan imzaları göndermek için Tonguçoğlu Parkı’nda Muğla halkı ile buluşan öğrenciler burada da sloganlar, dövizler ve pankartlar eşliğinde bir basın açıklaması yaptı. Halkın yoğun desteğini gören imza kampanyası Muğla merkez postanesine toplu yürüyüş ve imzaların YÖK’e gönderilmesiyle son buldu.

Muğla YDG

GÖZALTILAR, TUTUKLAMALAR, BASKILAR BİZİ YILDIRAMAZ!

28 Ağustos günü sabah saat 5.45’te İşçi-Köylü gazetesi Kartal çalışanı Suzan Zengin ve Gülsuyu’ndan 3 kişi ev baskınları sonucu hiçbir gerekçe gösterilmeksizin gözaltına alındı. 31 Ağustos günü savcılığa götürülen arkadaşlarımız tutuklanarak hapishaneye sevk edildi. Bizler de bu keyfi tutumu protesto etmek için Kartal’da Partizan’ın örgütlediği ve DHF, Alinteri, Kaldıraç, Halk Cephesi, YDG-M, Emek Gençliği, ESP, BDSB ve DİSK’in katılım sağlayarak destek sunduğu bir basın açıklaması gerçekleştirdik.

Kartal festival alanında bulunan standlarımızın önünden sloganlar eşliğinde açıklamayı yapacağımız meydana geçtik. Açıklamada basına yönelik sansürlerin, okurlarına yönelik saldırıların her geçen gün bir yenisinin eklendiğini ve tüm bu baskılara boyun eğmeyeceğimizi ifade ettik. Açıklamada “halka zulmeden Kemalist faşist diktatörlük bizleri yıllarca hapishanelerde tutsak etse de, işkencehanelerden geçirse de bizler mücadele bayrağımızı her gün daha ileriye taşımak için var gücümüzle çalışacağız” ifadesinde bulunuldu. Açıklama çeşitli sloganlarla son buldu.

5 Eylül akşamı da Taksim Tramvay Durağında Suzan Zengin’in serbest bırakılması için İşçi-köylü gazetesinin Kızıl Bayrak, Devrimci Demokrasi vd. devrimci basınla ortak düzenlediği açıklamaya katıldık. Eylemde Zengin’in eşi ve Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu sözcüsü de birer konuşma yaptı.

İstanbul’dan Bir YDG’li

HARÇLARA DEĞİL, MAAŞLARA ZAM!

Emperyalist krizin derinleşmesiyle birlikte biz üniversite öğrencileri de ekonomik anlamda birçok güçlkle karşı karşıya kaldık. Ekonomik krizden biz üniversite

öğrencileri ve ailelerimiz ciddi oranda etkilenmişken son süreçte % 8 oranında zam yapılan harçlar bizlerin yükünü daha da arttırmaktadır. Egemenler zaten paralı olan eğitimi her gün daha fazla ticarileştirmeye çalışmaktadır.

Kartal Meydanda Ağustos'un 15'inde başlayan ve 45 gün sürecek olan festival nedeniyle biz de Kartal'da gündemdeki yakıcı sorunumuz olan harç zamları nezdinde eğitimin ticarileştirilmesine karşı bir basın açıklaması düzenledik. Tüm engelleme girişimlerine karşın festival alanında standlarımızla çalışma yürüttüğümüz bu festivalde YDG'liler olarak sorunlarımızı gündemleştirmek istedik.

23 Ağustos günü saat 14'de Kartal Meydanı'nda "**Paazarlık yok! Harçlara hayır!**" pankartımızla krizin bedelini halkın tüm kesimlerine ödetmek isteyen egemenlerin son saldırısı olan harç zamlarını protesto ettik. Eylemde "**Eşit, parasız, bilimsel, anadilde eğitim!**", "**Savaşa değil, eğitime bütçe!**", "**Harçlara değil maaşlara zam!**" sloganları atıldı. Açıklamanın ardından standımızın önünde bağlama eşliğinde müzik dinletisiyle etkinliğimizi sürdürdük. Hep bir ağızdan şarkılar söyledik, haleyler çektik. Müzik dinletisinin ardından etkinliğimizi sonlandırdık.

İstanbul'dan Bir YDG'li

PAZARLIK YOK, HARÇLARA HAYIR!

Üniversite öğrencilerine yönelik son saldırılardan biri olan harç zamları yoğun eylemlerle protesto edildi. Bizler de gerek zamlarla gerekse de yapılan eylemlere yönelik saldırıları protesto etmek amacıyla **14 Ağustos** tarihinde **YDG, DGH, Ekim Gençliği, Gençlik Muhalefeti, Öğrenci Kolektifi** ve Tüm-İGD olarak Taksim'de ortak bir eylem örgütledik.

Galatasaray Lisesinin önünden başlayarak Tramvay Durağına kadar sloganlar ve şarkılar eşliğinde yürüyüş yaptık. Ardından Tramvay Durağında açıklamamızı okuduk. Açıklamada harçlara zam isteminde bulunulmasına tepkilerin ortaya konduğu ve % 8 olarak belirlenmesinin bir başarı olduğu ancak bizim talebimizin pazarlık yapmak değil, harçların olmadığı, parasız, bilimsel, anadilde eğitim olduğu ifadesinde bulunuldu. Açıklamada eylemlerimizin yasadışı olduğunu söyleyen ve biz gençlere adaplı olmamız uyarısında bulunan Başbakan'a ise tepki büyük oldu. Adapsızlık olarak nitelendirdikleri bizlerin her gün biraz daha boyunduruk altına almaya çalışmalarına, sömürmelerine, kazanılan her hakkımıza göz dikmelerine karşı sokaklara çıkmamız ise her gün daha fazla sokaklarda, alanlarda olacağımızı haykırdık.

İstanbul'dan Bir YDG'li

HARÇLARA KARŞI GENÇ-SEN EYLEMİ

Üniversite öğrencilerine yönelik saldırılardan biri olarak harç zamlarının gündeme geldiği ilk günden beri eylemler düzenlendi. Yaz süreci olmasına karşın Genç-Sen de dahil olmak üzere bir çok örgütlenme bu saldırıya azımsanmayacak ölçüde tepki verdi. Yoğun bir eylem sürecinin ardından Bakanlar Kurulu'nun zamları % 8 olarak belirlemesi eylemlerin bitmesi için yeterli olmadı. Genç-Sen olarak 16 Ağustos Pazar günü Taksim Tünel girişinden başlayarak Tramvay Durağına kadar bir yürüyüşle harçların kaldırılması talebiyle bir basın açıklaması gerçekleştirdik.

Yürüyüş güzergahında yer yer oturduk, kitleye çağrıda bulunarak bu zamlara ilişkin megafonla kendilerini ifade etmelerini istedik. Yoldan geçen birkaç kişi bu çağrımıza yanıt vererek harçlara tepkisini ve eylemlerimizi desteklediklerini ifade etti. Tramvay durağına gelindiğinde gözaltına alınan Genç-Sen üyesi arkadaşlarımızdan birinin babası söz alarak harç zamlarına ve bu eylemlere katılan öğrencilere yönelik saldırılara tepkisini ortaya koydu. Ardından basın metni okundu ve eylem sloganlarla son buldu.

İstanbul'dan Bir YDG'li

f rum

HARÇ EYLEMLERİ VE DEVRİMCİ BİR GENÇLİK HAREKETİ YARATMAK İÇİN GÖREVLERİMİZ

Okulların kapanması ile birlikte her yaz olduğu gibi üniversiteli gençliğe yönelik çalışmalarımızın yoğunluğunun azaldığı bir yaz süreci başlamıştı. Ancak yazıya dair koyduğumuz hedeflerin yanında çok yoğun gündemlerle dolu bir yaz dönemi geçirdik. Krizin etkileri, “Kürt açılımı” tartışmaları vs. her alanda artarak devam ederken başta öğrenci gençlik cephesinde büyük yankı uyandıran fahiş oranda harç zamları gündeme bomba gibi düştü. Özellikle devletin harçlar için % 500 gibi aşırı miktarlardaki zam oranlarını gündeme getirmesi YÖK’ün beklediğinin aksine gençlik cephesinde büyük bir tepkiyle karşılandı. İstanbul ve Ankara gibi üniversitelerin yoğun olduğu yerler başta olmak üzere harçlara karşı birçok eylem örgütlendi. Okullar kapalı olmasına rağmen eylemler coşkulu ve kitleseldi. Bazı alanlarda gençlik örgütlenmelerinin ya da Genç-Sen’in aktif rol oynadığı eylemler gündeme gelirken, bazı alanlarda tamamen kendiliğinden, örgütsüz öğrenciler tarafından toparlanan bileşenlerin örgütlediği eylemler söz konusuydu. Bu süreçte harçlarla ilgili yapılan her eylem büyük bir ilgiyle karşılaştı. Devlet beklemediği bu tavır karşısında açıkladığı fahiş oranlardaki zamları geri çektiğini söyledi ve zammı % 8 olarak açıkladı. Bu açıklamaya rağmen özellikle Bakanlar Kurulu’nun toplandığı gün Ankara’da Erdoğan’ın “adap dışı” diyerek ne kadar sınırlendiğini de gösterdiği uzun süreli eylem ve ardından gelen polis saldırısına öğrencilerin cevabı bu konuda önemliydi.

Bu coşkulu ve aktif geçen süreç elbette ki eksiklikleriyle de olumluluklarıyla da devrimci gençlik örgütleri için önemli veriler sunmaktadır. Haliz hazırda 6 Kasımlarda bile bir süredir pek de ulaşamadığımız sayıda ve coşkunlukta bir kitle, harç zamları için bir araya gelmiş durumda. Bu harç zamlarından şikâyetçi kitleye gençlik örgütleri cephesinden ise farklı yaklaşımlar mevcut. Bu yaklaşım-

lardan en doğru olanını açığa çıkarmak, süreci doğru okuyup ona göre bir hareket tarzı izlemek devrimci bir gençlik hareketi yaratma hedefi olan örgütümüz açısından oldukça önemlidir.

Süreci çok abartmak, kitleselliğin bıraktığı izlenimle gerçeklerle bağdaşmayan değerlendirmeler yapmak bizlerde büyük yanlışlar uyandırabilir. “Nasıl olsa kitle burada” gibi bir yaklaşım bizi kitlenin önüne götürür ve var olan kitlenin harç zamları olarak somutlanan taleplerine sahip çıkmak yerine kendimizi dayatırız. Ya da tersinden bu kitleselliği kaybetme kaygısı, kitleyi, örgütlü hatta çekme, dönüştürme kaygısının önüne geçer. Hepimizin de bilebileceği gibi bu hareketlenmelerin olması “harç zamlarının” geri çekilmesi talebi için bile yeterli olmayabilir. Karşımızda 90’lı yıllardaki harç eylemliliklerinden farklı olarak kendi sorunları için sürekli bir mücadele ve örgütlenme halinde olan, hâlihazırda en asgari örgütlenme anlayışı öz örgütlülüklerde örgütlenmek olan bir öğrenci kitesinden ziyade büyük oranda sadece harç zamları için bir araya gelmiş bir toplam var. Zamların % 500'lere varan boyutlarda değil de % 8 olduğunun açıklanmasının bile belli bir kitlede hareketten çekilmeyi ortaya çıkardığını da gözlemlemekteyiz.

Yine 90’lı yıllardaki harç eylemleri sürecinde devrimci gençlik hareketinin de nicelik ve esasta da nitelik olarak durumunun bugünden ne kadar farklı olduğu açık olarak görülmelidir. O günden bugüne, özellikle de 2000’li yıllarla birlikte devrimci gençlik hareketinin yaşadığı daralma, kendiliğinden hareketleri kucaklama, içerisindeki belli dinamiklerin büyük bir kısmını örgütlenme konusundaki kapasite düşüşü 2009 harç zamları sürecini farklı yorumlamamızı zorunlu kılmaktadır.

Bu tablo karşısında bizlerin bütün kendiliğinden, kısa süreli kitle hareketlerinde ele aldığımız gibi gerçekliği

görmemiz ve olabildiğince bu toparlanmış ileri kitleyi daha uzun süreli mücadele hattında konumlandırmaya çalışmamız gerekmektedir. Buradan kastettiğimiz bu gruplardan ya da örgütlenmelerden birkaç kişiyi YDG'li yapma uğraşısı değildir. Bu da tabii ki yapılan ve yapılacak olan bir şeydir. Ancak esasımız, içerisinde yer aldığımız kitleyi bir adım daha ileriye taşımak, genel özörgütülük anlayışımıza da uygun şekilde toplamın anti-faşist, anti-empyalist, anti-feodal niteliğini ortaya çıkarmak/geliştirmek örgütlü ve uzun süreli mücadelenin hem harç zamları ekseninde hem de genel öğrenci sorunları ekseninde önemini vurgulamaktır.

Genç-Sen'in etrafında şu süreçte toparlanmış kitleyi Genç-Sen'de daha örgütlü kılmak, o kitleyi Genç-Sen'in hem anlayış, hem pratikteki eksikliklerini ortadan kaldıracı bir işleve sahip hale getirmek için çabalamak önemlidir. Genç-Sen'de yaşadığımız sorunları aşabilmemizin, Genç-Sen'i gerçek bir özörgütülük haline getirmemizin en önemli koşullarından biri de olabildiğince örgütsüz kitleyi Genç-Sen'e kanalize etmek için çabalamaktır. Harç zamlarına ilişkin bu gündem de bunun için en iyi fırsatlardan biridir. Sadece anlayış açısından değil pratikte de Genç-Sen'in durgunluğundan söz ederken bu gündemle birlikte Genç-Sen ciddi bir hareketlenme yaşamış, geçmiş sürecine oranla çok daha yoğun şekilde sürece dâhil olmuştur. Bizim bu yo-

ğun pratikte aktif yer almamız ve Genç-Sen'in bu hareketli, aktif duruşunu en azından kendi yerlerimizde süreklileştirmek için de yoğun bir uğraşı içine girmemiz doğru olanıdır.

Bunun yanında bazı alanlarda bir araya gelen tamamen örgütsüz genelde de "... Öğrencileri" olarak bir araya gelen kitleyle ilgili yaklaşımımız ön yargılardan, bu bileşenleri küçümsemekten ve bu kitlenin geri yanlarıyla uzlaşmaktan uzak olmalıdır. Bizler ilerici olan her eyleme koşullarımız uygunsa katılırız. Hele de içinde büyük bir samimiyetle, kendi sorunları üzerinden bir araya gelmiş, değiştirilebilir-dönüştürülebilir bir toplam varsa bu kitleye gitmek, birlikte emek vermek anlamlıdır. Bu kitleyi küçümsemek, "örgüt bile değiller" anlayışıyla muhatap alamamak, mesafeli durmak, kitlenin geri yanlarıyla değil de kitleyle mesafe koymak yanlıştır. Ancak burada olmazsa olmazımız bu kitleye, bileşenin isminden işleyişine ve anlayışına kadar sürekli olarak örgütlü mücadeleyi anlatmak, uzun süreli ve farklı sorunlarda da bir araya gelebilen bir kitle ortaya çıkartmak olmalıdır. Bu ajitasyonlarımızın, tartışmalarımızın hedefi bu kitleyi daha uzun süreli, daha genel, bir örgütlenme hattına çekmek olmalıdır. Bir örnekle anlatacak olursak; bir üniversite yerelinde "... Üniversitesi öğrencileri" adıyla oluşan harçlara ilişkin bir bileşende bizler YDG'liler olarak koşullarımız dâhilinde yer almalı, ancak bu bir araya geliş tarzının, örgütsüzlüğün propagandasının yapılması, isim gibi konularda uzlaşmama, bu konularda tartışmalar açmalı, tartışmalarımızın, ikna çabalarımızın hedefini de tabii ki örgütülükler yaratmak ya da var olan örgütülükleri büyütme olarak koymalıyız. Bu noktada üniversite yerellerinde oluşan bileşenleri esas özörgütülüğümüz olarak gördüğümüz öğrenci derneklerine, eğer il yerellerinde bir bileşen varsa bunu Genç-Sen'e kanalize etmek önemli hedeflerdir.

Tüm bu değerlendirmelerin ışığında önümüzdeki sonbahar dönemimin hızlı ve yoğun bir dönem olacağı açıktır. Öğrenci gençlik başta harç zamları olmak üzere, krizin etkileri, "Kürt açılımı" gibi konuları çoktan gündemine almıştır. Genç devrimciler olarak bizim bu gündemlerden uzak kalmamız, süreci kitleyle ilişkilerimizin arttığı değil azaldığı bir dönem olarak geçirmemiz zaten düşünülemez bir durumdur. Bu hızlı sürece bizler de her alanda çalışmalarımızı hızlandırarak ortak olmalı, harçlarla ilgili her faaliyeti, her bileşeni devrimci bir müdahale ile değiştirip dönüştürmeliyiz. Harç zamlarının teşhirini, bu zamlara yönelik taleplerin yükseltilmesini, olabildiğince, kitle-sel, birleşik, örgütlenmeye çağrı yapan eylemlerin, etkinliklerin örgütlenmesini sağlamalıyız.

UFUK

SİSTEM AĞLARINI ÖRERKEN...

Sınıf mücadelesi tarihi göstermiştir ki, egemenler sömürü düzeninin devamını sağlamak için sürekli olarak yeni araçlar, taktikler, politikalar vb yaratmıştır. Ama aynı tarih bizlere yine göstermiştir ki sorunun yaratıcısı olanlar bu sorunu çözememiştir-çözemeyecektir de.

Yani egemenler açısından gayet anlaşılır olan bu formüller nedense ezilenler açısından hiç anlayamamıştır(!) Kapitalizm günümüze kadar sürekli değişim geçirse de bu değişimler sistemin devamını sağlamak için oluşturulan görsel değişikliklerdir. Tabii ki bu değişiklikler de sistemin bir lütfu değil aksine koşulların zorlaması sonucu oluşmuştur.

Sistem hapishane, askeri güç vb birçok gereksinimi sağlamak için kuruluşlar oluşturmuştur. Bunlar sistemin gediklerini kapatmak için oluşturulan araçlardır. Bu araçlara baktığımızda da “Ey balta sen beni kesemezsin, ne var ki sapını benden yapmışlar”

sözündeki gerçeklikle yüzleşiyoruz. Bu kuruluşlardan bir tanesi de “İşçi Bulma Kurumu”dur.

Sistem tarafından yaratılan işsizliğe bir çözüm bulmak amacıyla ortaya çıkan bu kurumlar, işgücü piyasasında bir nevi aracılık hizmeti görmektedir. Değişik isimler alan ama özü aynı olan bu kurumlar dünyada ilk olarak 18. yy.da sanayileşmeyle birlikte ortaya çıkan işsizler ordusu döneminde oluşmuştur. İlk çıktığı dönemlerde işçi ihtiyacı dini kuruluşlar, yerel yönetimler, sendikalar ve özel bürolar aracılığıyla düzenlenmiştir. Sonrasında devletleşme dönemlerinde bu kurum devlet tarafından tekel olarak yürütülmüştür. Tabii ki o dönemlerde devlet tekelinde olmasını benimseyen birçok ülke, sonrasın-

da özelleştirmelere gitmiştir.

“Ülkemizde ilk olarak 1920’li yıllarda gündeme gelmiştir. Bu yıllarda başlayan ve 1924 yılında tamamlanarak meclisten geçen ‘iş kanunu tasarısı’ Türkiye’de iş ve işçi bulma faaliyetlerini düzenleyen ilk kanundur. Ancak bu tasarı meclisten geri çekilmiştir. Yine 1927, 1929, 1932 ve 1934 tarihli İş Kanunu tasarılarında da iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetleri hakkında düzenlemeler yapılmış, fakat bu tasarılar da çeşitli sebeplerden ötürü kabul edilmemiştir.

8 Haziran 1936 tarihinde kabul edilip 15 Haziran 1936’da yürürlüğe giren 3008 sayılı ilk İş Kanunu, Türkiye’de çalışma hayatını düzenleyen ilk kapsamlı yasa olma özelliğinin yanı sıra, iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetlerinin de ilk kez düzenlendiği yasadır. (ÇÖPOĞLU, M. (1995),) 3008 sayılı yasa iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetleri için bir kamu iş ve işçi bulma kurumu kurulmasını hükme bağlayarak, bu hususta devlet tekeli ilkesini benimsemiş, kanunun

yürürlüğe girmesinden sonra işçilere iş ve işlere işçi bulmak üzere, kazanç amacıyla özel büro açılmasını yasaklamıştır (m. 65/A). Buna bağlı olarak 21 Ocak 1946 tarihinde 4837 sayılı yasanın kabulüyle İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK) resmen kurulmuştur. (...) 25.08.1971 tarih ve 1475 sayılı İş Kanunu’nda da, kendisinden önceki kanunlarda olduğu gibi iş ve işçi bulmaya aracılık hizmetleri devlet tekeli esasına dayanmaktadır. Fakat istisnai olarak 85. madde hükmü ile Kurum’dan izin almak koşuluyla tarımda ücretli iş aracılığı ve bir işverenin yurt dışındaki işinde çalıştırmak üzere işçi temin edebilmesi hükümleri dışında 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’nun 47. Maddesinin (b) bendinde yüksek öğretim kurumlarının, özel ve kamu kuruluşları ile işbirliği yaparak

Sendikalı olmak, grev hakkı vb bütün kazanılmış haklarımız gasp edilecek. Bütün her şey ait olduğun ÖİB ve işyeri sahibi arasında geçecek. Bu bürolara bir nevi modern kölelik bürosu da diyebiliriz.

mezunlarına iş bulmakta yardımcı olabileceği hüküm altına alınmıştır.”

Türkiye’de 54 yıllık çalışma hayatından sonra İş ve İşçi Bulma Kurumu yerini 2000 yılında kurulan **İşkur**’a bırakmıştır. İşkur’un asli görevi ülkemizde emperyalist ülkelerdekilerin benzerleri olan Özel İstihdam Bürolarının alt yapısını hazırlamak olmuştur. Ülkemizde işçi bulma kurumu yasal zorunluluklardan dolayı işçi bulma kurumundan işçi almak zorunda olan kamu kurum ve kuruluşlarına hizmet etmiştir. Yani yasal olarak sakat ve hükümlü işçi temin etmekten öte bir şey yapmamıştır.

Özetle sorunu çözemeyen, iflas eden bir sistemin yenilenmesi söz konusudur. Özel İstihdam Büroları (ÖİB) bu sorunun yeni ilacı olarak piyasaya sürülmüştür. Tabii ki her yeni düzenleme yeni hak gaspları demektir. Bu bürolar kamu kuruluşları haricindeki tüm iş ihtiyacını karşılamak yetkisi ile donatılmıştır.

Esas olarak 1980 yılından beri bu tür bürolar ülkemizde faaliyet göstermektedir. Günümüze kadar devlet tekelinde olan ve bu bürolara izin verilmeyen fakat göz yumulan bu iş devletten izin alınarak “yasal” hale getirilmiştir. 2000 yılında İşkur’un kurulması ile beraber oluşturulan İşsizlik Sigorta Fonu’ndaki paralara ÖİB düzenlemesi ile beraber işverenlerin hizmetinde kullanılmak üzere el konulmak istenmektedir. Yine her ne kadar ül-

kemizdeki işçiler uzun çalışma fırsatına erişmiş olmasalar da çalıştıkları süre zarfında hak kazandıkları kıdem tazminatlarına göz konulmuştur.

ÖLÜMÜ GÖSTERİP SITMAYA RAZI ETMEK

Biraz daha somutlayacak olursak işçilerin yeni patronları ÖİB olmaktadır. Bu bürolardan birilerine kayıt olarak ama aynı zamanda büroların bulunduğu işlerde çalışarak iş yaşamını sürdürmek zorunda bırakılacağız. Çalıştığımız süre boyunca bürolar sigorta ödemesini yapacak. Eğer işten çıkarsan hemen sigortan kesilecek. Ücretlerimizi bürolardan alacağız. Diyelim bir konfeksiyon işçisiyiz. Büroya başvurduk. X işyerinde çalışmak üzere gönderildik. Orada bulunan patronun veya temsilcisinin iki dudağı arasındaki sözcükle hiçbir güvencen olmadığı için büroya geri iade edilerek yeni işçi talep edilebilecek.

Bu durum işçinin; çalıştırdığı işçiye karşı hiçbir sorumluluğu olmayan patronuna karşı daha acizleşmesini sağlayacak. Sendikalı olmak, grev hakkı vb bütün kazanılmış haklarımız gasp edilecek. Bütün her şey ait olduğun ÖİB ve işyeri sahibi arasında geçecek. Bu bürolara bir nevi modern kölelik bürosu da diyebiliriz.

Kırıntıya dönüşen haklarımıza göz diken, bütün bunları ise gerçekleştirirken ise “artık herkesin bir doktoru olacak: aile hekimliği”, “artık mühendislerimiz daha yetkin olacak”, “kimse işsiz kalmayacak”, “dünyanın en sosyal projesi” vb söylemlerini kullanmaktalar. Oysa aksine bu proje de egemenlerin “işsizlik açılımı” olsa gerek. Tüm saldırıları gerçekleştirirken bütün kurum ve kuruluşları ile uyum içerisinde çalışan egemenler suni gündemler etrafında birbirlerini boğazlayacakmış gibi tartışmalar yaparak halkımızın damarlarındaki kanı emen örümcekler misali ağlarını örmektedirler. Halk gençliği bu ağları parçalamalı, gerçek gündemimiz etrafında kenetlenmelidir.

Kaynak: http://www.tuhis.org.tr/dergi/cilt21_sayi5-6/cilt21_sayi5_6_bolum2.pdf

Devrimci bir tutsak parça parça eriyor... Kulaktan kulağa yayılsın bu ses... Her duyan, yüreğinde hissedip derin bir sızıyı, harlı bir yangını aksi seda etsin bu sese. Bağırarak söyleyin kendinize, heceleyerek okuyun...

Devrimci bir tutsak parça parça eriyor!

Bu topraklar kanı, revayı, gözyaşını iyi bilir. Hele ki devrimciysen avucuna alıp yüreğini öyle çıkarırsın yola. Kurt, çakal doludur yollar. Yollar engebeldir. Çetindir. Her adımında sağlamca basabiliyor-

san yere; her ölümden gülümseyebiliyorsan gözyaşını sildikten sonra; korkunun üzerine üzerine yürüyebiliyor ve umudunu, inancını her güneş doğumunda yeniden diriltebiliyorsan mümkündür ancak bu topraklarda devrimci kalmak.

Çünkü devrimciysen düşman ilan etmişlerdir seni. Terörist diye damga vurmuşlardır. Zaten kimselerin

aslında sahip olmadığı haklar senin için söz konusu bile olamaz. Hele ki tutsak düştüysen ellerine, zulmün bini bin paradır. Korkularını perçinlemek isterler senin cesaretinin üzerinde, yalanlarını aklamayı denerler senin doğrularınla... Gülüşünde parçalamak isterler donuk, anlamsız ve zalim bakışlarını.

Güler'in gülüşü öyle bir gülüş işte. Düşmanı ürperen bir gülüş. Mahir'i görüyorsunuz ona bakınca. Deniz bakıyor Güler'in gözbebeklerinden. İbo bir marş söylüyor Güler'e doğru Diyarbekir Zindanından. Güler dinliyor. Güler her gülümseyişinde onları gösteriyor bize.

14 yıldır mahpus damında Güler Zere. Hapishane koşullarının ağırlığından bir illete tutulmuş. Kanser der-

ler. Bir hastalık. Güler'in damaklarında yuva etmiş kendine. Ruh bedene esir olur mu hiç? Güler tanır kanserden beter illetleri bile. Her birine göğüs germeyi iyi bilir. 14 yıl mahpus kalmak, işkencelerde, tacizlerde, küfürlerde, düşmanın kılıcı altında alabildiğine görkemlice yeniden doğrulmak. Onca kirin pasın arasında insan kalmak...

Güler Zere

HERKES DUYSUN!!!

bu toprakların yetiştirdiği yiğit devrimcilerden biri.

1995 yılında DHKP/C davasından hüküm giyiyor. 14 yıldır Elbistan Kapalı Hapishanesi'nde 'cezası' infaz edilirken Güler Zere'ye 'damak kanseri' teşhisi konuyor. Ancak hapishane yönetiminin tedaviyi farklı gerekçelerle engellemesi sonucu hastalık giderek ilerliyor. Tedavisine başlanan Zere'nin bir damağı kulaklarına kadar alınıyor. Alt dişlerinin tamamı sökülüyor.

Kanser tıp biliminin ağır ve ölümcül bir hastalıktır. Bu tarz hastalıkların tedavileri hastaların en rahat hale getirilmesi şartıyla yapılır. Kaldığı mekandan, yattığı yatağa, yediği yemekten, gördüğü manzaraya, etrafındaki ses seviyesine her şey hastanın en rahat hale getirilmesi için düzenlenir. Ancak tutuklu

bir devrimci 'anayasayı ihlal ettiği' için, 'devletin ve milletin bölünmez bütünlüğüne halel getirdiği' için bu tıbbi gerçekler onun için uygulanmaz. Hastalığının son evresinde olan Zere, Adana Devlet Hastanesi'nin mahkum koşullarında 'tedavi' ediliyor. Ancak zaten vicdanan yeterince açık olan gerçeklik mevcut olan 'hukuk' düzenince de onaylanmış durumda. Yani ağır ve ölümcül bir hastalık olan kanser tedavisi gören bir hükümlünün 'acilen serbest bırakılması', 'cezasının infazının tedavi süreci göz önünde bulundurularak ertelenmesi' burjuva-feodal hukuk düzenince de kabul edilmiş durumda. Ancak 'yaşam hakkının' söz konusu olduğu bu tarz durumda bile meseleye objektif bakamayacağı bundan önceki pratikleriyle de sabit olan Adli Tıp Kurumu Güler Zere'nin 'mah-

kumiyetinin devamına' ve 'tedavisinin bu halde uygulanmasına' karar verdi. Aynı Adli Tıp Kurumu Hüseyin Üzmez sapkınının cinsel istismarına maruz kalan 14 yaşındaki bir çocuk için 'psikolojisi bozulmamıştır' kararı vermişti. Aynı kurum Susurluk davası sırasında Özel Harekat Daire Başkanı İbrahim Şahin'e 'unutkanlık' raporu vererek hapisaneye girmesini engellemişti. Aynı kurum Ölüm Orucu sürecinden sonra Wernicke Korsakof teşhisi konularak tahliye edilen tutuklulara 'cezalari infaz edilebilir' raporu vererek yeniden hapisaneye girmelerine sebep olmuştu. Zaten tarafımızca malum olan bir gerçeklik yeniden su yüzüne çıkmış durumda.

Dile getirdikleri 'yaşam hakkı', 'yargı bağımsızlığı', 'hukuk devleti' gibi ifadeler duruma göre, kişilere göre, şartlara göre kılıktan kılığa girebiliyor. Ancak ortada göz yumulamayacak bir gerçeklik vardır. Bir devrimci hapisanede yavaş yavaş katledilmektedir. Her birimizin yapabileceği şeyler var. En önemlisi de birlikte yapabileceğimiz şeyler var. Sesimizi daha güçlü haykırdığımızda, daha örgütlü ve daha güçlü durduğumuzda bu tabloyu halk nazarında mahkum edebiliriz. Bu sayede genel anlamda hapisane koşullarının iyileştirilmesini özel anlamda ise Güler Zere'nin gereken koşullarda tedavi edilmesini sağlayabiliriz. Bunun için bu sese kulak verelim.

Güler Zere Serbest Brakılsın!

Destek için:

GÜLER ZERE ile dayanışma için Mektup: Çukurova Üniversitesi Balcalı Araştırma Hastanesi Mahkum Koğuşu/ADANA ve Karataş Hapishanesi/ADANA

Protesto İçin

TC Adalet Bakanlığı

06669 Kızılay/Ankara

Tel: 90 (312) 417 77 70

Faks:90(312)419 33 70

Güler Zere yaşayacak!

Kanser hastası olan ve hastalığın son evresinde olan devrimci tutsaklardan Güler Zere'nin bu koşullara karşı serbest bırakılmaması şüphesiz, faşist düzenin yüzünü ve korkularını daha net açığa çıkarıyor. Hastalığının son evresinde olmasına karşı Adli Tıp'ın hapisanede tedavi edilebileceği kararı alması ve bu kararı alırken bir onkoloji uzmanının bulunmaması bu kurumların niteliğini ortaya koymaktadır.

Bizler de YDG'liler olarak bu hukuksuz uygulamaya karşı Güler Zere'nin serbest bırakılması amacıyla oluşturulan platformun düzenlediği Taksim'deki basın açıklamasına katıldık. Eylem Tramvay Durağında Galatasaray Lisesi'nin önüne kadar yürüyüşle başladı. Yürüyüş güzergahında kalabalık kitle oturma eylemi yaptı, Grup Yorum tüm kitleyle birlikte şarkılarını söyledi.

Sloganlar eşliğinde yürüyüşe devam ederek Lise'nin önüne gelindi, basın açıklaması okundu. Eylem, "Katil devlet hesap verecek!", "Güler Zere'ye özgürlük!", "Hasta tutsaklar serbest bırakılsın!", "Devrimci tutsaklar onurumuzdur!", "Gözaltılar, tutuklamalar, baskılar bizi yıldırılmaz!" sloganlarıyla son buldu.

İstanbul'dan Bir YDG'li

KOLEKTİFİN SESİ

ÇOK YÖNLÜ ÇALIŞMAK ÇOK YÖNLÜ DÜŞÜNMEKLE MÜMKÜNDÜR! FARKLI KİTLE ÖRGÜTLERİNDE NASIL ÇALIŞMALIYIZ?

Örgütümüzün önemli sorunlarından birisi, çok yönlü çalışma becerisini göstermede yaşadığımız sıkıntılardan kaynaklanmaktadır. Tek yönlü düşünme sıkıntısından kaynaklanan, farklı açılardan sorunları ele alma yetisindeki eksiklik, hem esas ile talinin karışmasına hem de esas ile tali arasındaki diyalektik bağın kurulamamasına neden olmaktadır.

Bilindiği üzere geçmişten bugüne YDG dışındaki kitle örgütlerinde de çalışma yürütme gibi bir gündemimiz bulunmaktadır. Bu gündem daha doğrusu bu gereklilik, hem her örgütün bir ihtiyaç ürünü olmasıyla hem de her örgütün kendi hedef kitlesi ve amaçlarıyla mücadeleye katkılarının farklı olmasıyla ilgilidir. Üniversiteli bir YDG'linin alanındaki sendika, dernek gibi bir kitle örgütünde çalışma yürütmemesi anlamlı değildir. **YDG'nin hedef kitlesiyle ve söylemleriyle sendika, dernek gibi örgütlerden ayrışması bir yana sendika, dernek gibi örgütlerin hedef kitlesinin daha geniş olması ve bu vesileyle en geniş üniversiteli kitlenin öz örgütlülüğü olma iddiasını barındırması onları YDG'den ayırtmaktadır.**

Peki, bizler YDG'li olma kimliğini esasa alıyorsak böylesi kitle örgütlerinde çalışmanın bizlere ne gibi bir faydası olacaktır?

Bunların ilki, YDG dışındaki diğer kitle örgütlerinin niteliğinin zamanla YDG'nin niteliğine çe-

kilmesi hedefidir.

İkincisi bu örgütlerin hedeflerinin ve çalışma tarzlarının YDG'nin hedeflerine zıtlık taşımaması ve demokrasi mücadelesinde bu örgütlerin önemli bir gereklilik olmasıdır.

Üçüncüsü ise tali olarak bu örgütlerden tanıştığımız bireyleri YDG'de örgütleme hedefimiz bulunmaktadır.

Ancak esas olan kitle çalışması olduğuna göre hedeflerden esası da kitle örgütünü nitelikli hale getirme olarak özetlenebilir. Bu görev, kitleyi geniş anlamıyla örgütleme, YDG'nin politik hattını sahiplendirme görevidir.

YDG dışındaki kitle örgütlerinde çalışma yapmanın amaçlarından ikincisi, yani bu örgütlerin mücadeledeki gereklilikleri, örgütlerin mevcut niceliksel bileşiminin genişletilmesini zorunlu kılmaktadır. Aynı konu elbette ki YDG için de geçerlidir. **Nasıl ki YDG'yi ve görüşlerini haklı bulduğumuz için onu kitleleştırmeye çalışıyorsak aynı şekilde diğer kitle örgütlerini de kitlesele hale getirmek amacıyla emek harcamamız gerekmektedir. Burada esasın YDG'ye örgütlemek için bu örgütleri kitleleştıirme olması gerekmektedir. Esas, örneğin bir öğrenci derneğinin, en geniş kitlenin söz, yetki, karar hakkını kazanması, her yönüyle bir öz örgütlülük**

olması için çalışma yapma zorunluluğudur. Bu zaten genel anlamıyla YDG'nin programı doğrultusunda bir örgütlenme çalışması yürütmek de demektir. Yani bir kitle örgütü için emek harcamak ve çalışmak, bir yönüyle YDG çalışması da yürütmek anlamına gelmektedir. Birincisi böylesi örgütlenmelerin kurulması ve çalışmasının mücadeleye katacağı katkılar düşünüldüğünde, ikincisi harcanan emekle paralel olarak bu örgütlerin zamanla YDG'nin niteliğine çekilmesiyle gerçek anlamda bir YDG çalışması yapıldığı daha iyi anlaşılacaktır.

Tabii ki söylemek istediğimiz şey, YDG çalışmasının sadece farklı kitle örgütü çalışması olduğu da değildir. Hali hazırda hedefleri ve hedef kitleleri farklı iki örgütün çalışmalarının tam olarak aynı olması beklenemez. **Bu nedenle aynı zamanda hem öğrenci derneği, sendika gibi farklı bir kitle örgütünün çalışmasını yürütmek hem de ayrılan yönleri düşünülerek YDG çalışması yürütmek önemli bir gerekliliktir.** Kitlenin daha ileri kesimine ulaşma amacı, YDG'nin kendi özgün çalışmalarının yapılmasını şart tutar.

Örneğin öğrenci gençliğe güçlü bir alternatif olarak Demokratik Halk Üniversitelerinin gösterilmesi, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-feodal

X YDG, kendi özgün çalışmasıyla da öz örgütlülük çağrısı yapabilir ve yapmalıdır da ancak bu çalışmanın genel bir çağrı niteliğinde olduğunu ve en geniş kitlenin kendi örgütlerinin kurulmasını veya işletilmesini yadsımadığını unutmamak gerekir.

mücadelenin gerekliliğinin anlatılması ve ileri kitlenin YDG'de örgütlenmeye çağrılması doğal olarak direkt YDG çalışması ile mümkündür.

Aynı zamanda en geniş kitlenin kendi mücadele örgütlerinde örgütlenmesini, özlük hakları için mücadele etmesini savunmak da esasta diğer kitle örgütlerinin çalışmaları ile sağlanabilir.

YDG, kendi özgün çalışmasıyla da öz örgütlülük çağrısı yapabilir ve yapmalıdır da ancak bu çalışmanın genel bir çağrı niteliğinde olduğunu ve en geniş kitlenin kendi örgütlerinin kurulmasını veya işletilmesini yadsımadığını unutmamak gerekir.

Genel çapta ifade etmeye çalıştığımız bu tarzın pratikte uygulanmasında önemli sorunlar yaşadığımız açıktır. Bu çalışmaların birlikte ve dengeli yapılmasında yaşanan sıkıntılar kadar yapıldığı dönemlerde ise sürekliliklerinin sağlanamaması, yanlış düşünme yöntemleriyle ilgilidir. **Eğer bizler YDG'nin ve diğer kitle örgütlerinin varlık zeminlerini doğru kavrayabiliyorsak, esas ile taliyi ayırt edebiliyorsak ve mücadele etme kararlılığına sahipsek çok yönlü çalışma yürütmeye önemli sorunlar yaşamayacağımız açıktır. Eğer çok yönlü düşünme becerisinde zafarımız varsa ve parçaya odaklanıp bütünü algılayamıyorsak bahsi geçen sorunu sürekli yaşayacağımız aşikardır.**

FARKLI İKİ ÖRGÜTÜN ÇALIŞMALARINI YÜRÜTÜRKEN YAŞADIĞIMIZ SORUNLAR

Yukarıda kısaca özet geçtiğimiz sorunlar, halen tam olarak çözümediğimiz sorunlar olarak karşımızda durmaktadır. Kimi zaman kendimizi sadece diğer kitle örgütlerinin çalışmalarıyla sınırlandırmamız, esas kimliğimiz olan YDG'li olma kimliğinin silikleştiğini göstermektedir. Bu algılayışta kendisini örgütlü olmayan birisiyle eş gören ve sorumluluklarını bu kadarla sınırlı tutan bir anlayışın sorunun özünü oluşturacağı açıktır. **YDG'li olma kimliği unutulduğu ya da ikinci plana atıldığı müddetçe kendiliğinden bir örgütün içerisinde kendimizi sınırlı çalışmalara hapsedmemiz kaçınılmazdır.**

Geneli görebilmek için YDG'li kimliğin unutulmaması, ileri kitlenin politik hedeflemede esası oluşturması gerekmektedir. Bu olmadığında içinde çalışma yürüttüğümüz kitle örgütü gibi ülke genelinde kurulan, dağılan, içinde çalışma yürütmediğimiz onlarca kitle örgütünün arasında hiçbir fark kalmayacaktır ve en önemlisi de ileri kitle, daha nitelikli bir örgütte örgütlenememiş olacaktır. Bu durumun bir nedeni, YDG'li olma kimliğinden çekinmek, kitlelerin bu kimlikten çekineceğini düşünmek ve saklamakken diğer bir nedeni de iki yönlü çalışma yürütmede yaşanan sıkıntılarla ilgilidir.

Aynı durumun bir diğer çeşidi de alandaki başka bir kitle örgütü çalışmasını yürütmek, sadece YDG çalışmasıyla ya da çoğunlukla olduğu gibi genel çağrılarla yetinip, kişileri örgütlemeye çalışmakla kendimizi sınırlan-

Geneli görebilmek için YDG'li kimliğin unutulmaması, ileri kitlenin politik hedeflemede esası oluşturması gerekmektedir.

dırmaktadır. **Bu durumun sonuçlarından birisi geniş kitlelerden uzak kalmak ve uzak kaldıkça darlaşma sonucu sekte bir yapının egemen hale gelmesidir. Geniş kitleden uzak kaldıkça dıştan o kitlenin subjektif tahlillerinin yapıldığına, beğenilmeyen onlarca yanının keşfedildiğine ve tüm değerlendirmelerin belli bir yüzeyselliğe hapsediğine az şahit olmadığımız bilinmektedir.**

Aynı zamanda bu tarzın bir diğer sonucu da akademik, demokratik çalışmayı küçümseme ve politik mücadelenin bir parçası olarak görmede sıkıntı yaşanmasına neden olmasıdır. Bu küçümseme hali, başarıların azalmasına, parçada anlam taşıyan gelişmelerin de küçümsemesine vesile olacaktır.

Her iki durumun da daha başka neden ve sorunları bulunmaktadır. Ancak bunların dışında iki örgütün bir arada çalışmasını yürütmede yaşanan sıkıntı, YDG'liyken aynı zamanda geniş kitlenin bir parçası olduğunu unutmak, geniş kitlenin bir parçası olduğu hatırlandığı durumlarda da YDG'li olduğunu unutmakla ilgilidir. **Bu algılayışın yanı sıra her iki kimliğin parçalı ve eklektik algılanması, pratikte de parçalı ve eklektik yöntemlerle sorunun çözülmeye**

çalışıldığını defalarca göstermiştir. Yoldaşlarımız bazı dönemlerde bir hafta YDG çalışması diğer hafta dernek, sendika vb çalışması yürüterek iki örgütte birden çalışma yaptıklarını sanmışlardır. Böylesi durumlarda eklektik biçimler yerine canlı ve dinamik, sürecin ihtiyaçlarını görebilen ve iş bölümüne dayalı bir çalışma tarzını egemen kılmak daha anlamlı olacaktır.

EMEK HARCAMADAN SÖZ SÖYLEMEK

Diğer kitle örgütlerinde çalışma yürütme konusunda farklı sıkıntılarımızın olduğu da bir gerçektir. Örgütümüzün de geçmişte sürekli yaptığı hatalardan birisi, yeterli emek harcamadan diğer kitle örgütlerini eleştirme ve dışında kalmanın bir aracı olarak bu eleştirileri kullanma durumudur. Örneğin Genç Sen'in bu doğrultuda eleştirilecek onlarca yanının olduğu doğrudur. Tepeden kurulması, örgütler platformu gibi işlemesi, politik söylemlerinin zayıflığı ve kimi anti-demokratik işleyiş tarzları, kitle inisiyatifinin zayıflığı bu örgütlenmenin eleştirilmesi gereken yanlarını oluşturmaktadır ancak bu eleştirileri Genç Sen'in dışında kalmak için bir bahaneye dönüştürmek, eleştirdiğimiz noktaları değiştirmek amacıyla emek harcamamak, dahası bu örgütün kitleselleşmesi için de emek harcamamak, ona yöneltilen eleştirilerin zeminini boşaltmaktadır. Buradan eleştirilerimizin olduğu her örgütü mutlaka içine girerek değiştirmemiz gerekir bir sonuca çıkmamız gerekmektedir. Ancak iddiası en geniş öğrenci gençliğin öz örgütlülüğü olmak olan Genç Sen gibi bir örgütün, bu emekten yoksun bırakılması anlamlı değildir.

Hali hazırda içinde olmadığımız bir örgütün tam anlamıyla bizim istediğimiz gibi oluşacağını ve bizim ilkelerimize göre biz olmadan çalışacağını beklemek abestir. Bizim istediğimiz gibi bir örgüt yaratmak için emek vermemiz gerekmektedir. O halde eleştirilerimizi asla göz ardı etmeden esas bu örgüt için emek harcamaya vermek gerekmektedir.

Konumuz olmasa da Genç Sen ile ilgili bir diğer mesele de bu örgütün olduğu kadar çalışma yürüttüğümüz diğer örgütlerin ve platformların da benzeri sorunları olduğudur. Yani eleştiri noktalarımız sadece Genç Sen ile ilgili değildir. **Ajitasyon/Propaganda serbestliği konusunda diğer örgütlerle oluşturul(maya)n platformlarda sorunlar yaşıyor olmamız, ayrı**

düşüğümüz onlarca konunun olması gibi nedenler bu platformlardan ve toplantılardan uzak durmamızı gerektirmiyorsa, adı öğrenci derneği olmasına rağmen işleyiş siyasetler platformu biçiminde olan, geniş kitlenin sorunlarına gereken ilgiyi göstermeyen örgütlerde çalışmaktan vazgeçmiyorsa, kulüp gibi oluşumlarda bir öğretim görevlisinin sorumlu olmasını bahane etmeden çalışma yürütebiliyorsak aynı durum Genç Sen için de geçerlidir. O halde emek harcamadan söz söyleme tavrı çok doğru bir tarz değildir.

Unutmamak gerekir ki mevcut sistemin yapısı, Genç Sen gibi örgütlerin varlığının farklı ülkelere göre daha önemli olmasını da beraberinde getirmektedir. **Özellikle de bu yargı düşünüldüğünde en başta Genç Sen gibi örgütlerin yanlış çalışmasından, başarısızlıklarından mutluluk duymak, ona yöneltilen eleştirileri haklı kılmaktan çok demokratik alanda bir aracın etkisizleşmesi anlamına gelmektedir.**

Bunun yanı sıra yukarıda bahsi geçen iddia da düşünüldüğünde bırakalım başarısızlığından mutluluk duymayı bilakis içine girip emek harcamayı gerekli kılmaktadır.

Sıklıkla yapılan tasfiyecilik tespiti düşünüldüğünde örgüt gerçeğinin ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır. İlerici hareketlerin örgüt isimlerinden çekinir hale gelmeleri, onlarca örgütün bir araya

gelip "... öğrencileri" pankartı açılan eylemler örgütlemesi, tasfiyeciliğin ilerici saflardaki etkisini de göstermektedir. Bu durum düşünüldüğünde geniş kitlelere sunulan alternatifin hem de bizzat ilerici örgütler tarafından sunulan alternatifin örgütsüzlük olduğu anlaşılmaktadır. O halde YDG dışında geniş kitlelerin örgütlenebileceği diğer kitle örgütlerinin kurulması ve çalıştırılması yaşamsal bir önem arz etmektedir. Bu durum, her YDG'liye daha fazla sorumluluk ve daha fazla emek harcama gerekliliği yüklemektedir. Unutmayalım ki örgütsüz bir kitleyi güce dönüştürecek en önemli araç örgüttür.

ÇELİŞKİLERİ DOĞRU KAVRAYALIM

Sınıf mücadelesinin olduğu kadar tüm yaşamın içerisinde çelişkiler, hareketin kaynağıdır. Çelişkisiz bir hayat kadar çelişkisiz bir örgütsel mücadele de olamaz. Bu, bilimsel olarak mümkün olmadığı gibi, aksi taktirde hareketin de olmayacağı gerçeği, çelişkinin sürekliliğini ifade eden bir yargı olarak önümüzde durmaktadır.

Çelişki, her zaman sınıf mücadelesinde karşımıza “sorun” olarak çıkmayacaksa da yaşadığımız her sorunun mutlaka çelişki ile ilgisi olduğunu kavramamız gerekmektedir. O halde “sorunsuz” bir örgüt düşünmek kendi içinde anlamlı olmayan bir taleptir. Bilimsel olarak bu gerçeği kavrayamadığımız müddetçe karşılaştığımız sorunlarda afallamamız da kaçınılmaz olacaktır.

Her çelişkinin algılarımızda “sorun” olarak karşılık bulmaması, bazı çelişkilerin daha “basit” olmasıyla ilgilidir. Bu çelişkiler, adına “sorun” dediğimiz kapsamın dışında karşımıza çıkarlar ve daha kolay şekilde çözümler ya da her çelişkinin farklı insanlarda yarattığı etki de başkalaşabilir ve algılanma düzeyini değiştirebilir de diyebiliriz. Örneğin bazılarının benzeri aile çelişkisini “sorun” olarak algılamadığını ve daha basit şekilde çözümlendiğini, bazılarının ise “sorun” olarak algıladığını ve bu temelde çözümlenmeye çalıştığını kendi pratiğimizden de iyi bilmekteyiz. Bu mesele, aile çelişkisinin şiddetinin aynılığına rağmen farklı algılar yaratabileceği vurgusuna dayanmaktadır. Her iki durumda da karşıda bir çelişki vardır ve çözümlenmek zorundadır. O çelişkinin zamana yayılması, ertelenmesi ya da anda çözülmesi, mevcut çelişkinin ortadan kalktığını göstermez. O halde bilimsel olarak çelişkiyi yaratan şeyler ortadan kalkmadan onun tam olarak çözülmesini beklemek doğru değildir diyebiliriz. Bu algının daha zayıf ya da objektif veya subjektif bazı koşulların birleşmesiyle kimilerinde benzeri şiddetteki aile çelişkisi “sorun” olarak algılan-

makta kimilerinde ise “sorun” kategorisine girmemektedir.

Bizim, çelişkiden ayrı olarak gündelik yaşamda kullandığımız “sorun” kavramı, çözümünde zorlandığımız çelişki anlamına gelmektedir. Oysaki her çelişkinin mutlaka bir çözüm yolu vardır. Zıtların sürekli mücadele içerisinde oluşu, çelişki yasasının ana unsurlarından birisi ise “sorun”larla karşılaşıldığında **çözme iradesini** gösterememek, bilimsel algılayıştaki zayıflığa işaret etmektedir. Bir önceki paragrafta bahsi geçtiği üzere, çelişkinin ortadan kalkması için, onu doğuran ve mücadele eden zıtların ya ortadan kalkması ya da nitelik değiştirmesi gerekmektedir. Örneğin proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişki, tam olarak bu iki sınıf da ortadan kalkınca sonlanacaktır. Bir sınıf olarak burjuvazi olduğu müddetçe proletarya olmak zorunda olduğuna göre ve de proletarya olduğu müddetçe burjuvazi olmak zorunda olduğuna göre bu iki sınıf arasındaki çelişkinin de sürekli olacağı açıktır. Asalak biçimde yaşayan burjuvazinin, kendisini zengin kılmak için çalışan ve doğal olarak sömürdüğü bir sınıfa ihtiyacı vardır. Yani burjuvazi, proletarya olmadan ya olmaz ya da artık burjuvazi değildir. Aynı konu proletarya için de geçerlidir. Artı-değer yarattığı için ve üretim araçlarından yoksun olduğu için proletarya olan bir sınıfın, yarattığı artı değeri alan bir kesim olmadığı müddetçe ya proletarya olmayacaktır ya da proletarya dediğimiz sınıf nitelik değiştirmiş olacaktır.

Çelişkinin tam olarak çözülmesi, her çelişki için böyledir ve böyle olmak zorundadır. Çelişkilerde değişen şey, onların çözülmesi için uygulanacak metotların değişmesiyle ilgilidir. Yani çelişkiler, barışçıl yollarla çözülecek ya da zor yoluyla çözülecek çelişkiler olarak ikiye ayrılırlar. Proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişki, zor yoluyla çözülecek bir çelişki olarak karşımızda durur-

ken, sınıfsal olarak ayrı yerlerde duran işçi ile köylü arasındaki çelişki ise diğer çözüm yoluna örnek olarak verilebilir.

O halde bir çelişkiyi uzlaşma yolu ile çözdüğünü sanan birisinin önemli bir hata yaptığını söylemek gerekmektedir. Çelişki, zıtların mücadelesi ise uzlaşma onun içerisinde tali bir yöntem olarak kalmaya mahkumdur. İşçi sınıfı, küçük burjuvazi ile uzlaşarak aralarındaki çelişkiyi çözmez sadece ertelemiş olur. İşte bu tüm çelişkiler için geçerli olan bir yasadır. İkili ilişkilerde de karşı tarafın ve kendisinin zaaflarıyla uzlaşan birey, çelişkiyi çözmez en iyi ihtimalle bu çelişkinin şiddetini yavaşlatmış ve çözümünü ertelemiş olur. Çözüm ise zaafarla uzlaşmadan onların ortadan kalkması için mücadele etmekle mümkündür.

Bu sürecin esasını mücadele, talisini ise uzlaşma oluşturmaktadır. Sürekli uzlaşan bir hat ya da esasa uzlaşmayı alan bir çözüm yöntemi ancak çözümsüzlüğün yöntemi olacaktır.

SORUNU KENDİNDE ARAMAK

Çelişkilerin diyalektik yöntemle yorumlanmasında esas ve tali ayrımı yapmak önemli bir yerde durmaktadır. Her zaman için olmasa da esasta belirleyici olan iç çelişkidir. Bu belirleme, öznenin varlığına yapılan bir atf-

tır. Konumuz gereği, bireyler arasındaki çelişkilerde de çözümü kendinde görmek önemli bir yerde durmaktadır diyebiliriz.

Örneğin iki yoldaş arasında bir sorun yaşandığında sorunu süregelen bir biçimde kendi dışında aramak, çözümlü de esasta kendi dışında aramakla ilintilidir. Ortada bir sorun varsa, ikili bir durum vardır anlamına gelmektedir. Karşı taraf ne kadar "hatalı" olursa olsun önce sorunun kendisinden kaynaklanan tarafını görmeyen, görmeyen ya da görmek istemeyen bireyin yaklaşımı, çözümsüzlüğü dayatan bir yerde durmaktadır. Eğer esas olan içsel olan ise dışsal olanı esasa almak hatalı olacaktır. Örneğin bir yoldaşımızın kişisel ilişkilerinde sürekli alınganlık göstermesinden şikayetçiysen onun bu alınganlığına vurgu yaptığımız kadar belki de kendi davranışlarımızdaki sekterliği çözümlememiz, sorunun çözümünü de beraberinde getirecektir. Sorunu kendinde aramayan yaklaşım, her vesileyle kendisini aklayacak, yüceltecek bir konu da bulacaktır. Sorun başlı başlına karşıdaysa bile bu durumu bir koz olarak kullanmak ya da durumu sadece şikayetlenme aracı haline getirmek de kendi içerisinde anlam taşımayan bir yöntem olacaktır.

Sözlerimize kendimizi değerlendirmeden ya da kendimizdeki eksiklikleri görmeden başlıyorsak, sorunu kendi dışımızda arıyoruz anlamına gelecektir. Karşımızdakinin daha büyük hatalar yaptığı durumlarda bu hatalara yaslanarak kendi zaaflarımızı kapatıyorsak durum daha da vahim hale gelecektir. Bizim için başkasının, başkalarının yaptıklarından çok kendi yaptıklarımız önemli olmalıdır. Bu algılayışın özelden genele doğru gitmesi gerekmektedir.

İkili ilişkilerde karşımızdakinden önce kendimizi,

İl düzeyinde diğer alanlardan ziyade kendi alanımızı,

Ülke genelinde diğer illerden önce kendi çalışma yaptığımız ili,

Diğer örgütlerle ilişkilerde başka örgütlerden önce kendi örgütümüzü,

İlerici hareketler içerisinde önce devrimcileri,

Sistemle ilişkilerde ilerici hareketleri,

Geçmişle kıyaslamalarda kendi zamanımızı sorumlu görmek, sorunu orada aramak, çözümü, dahil olduğumuz yerde, çözebileceğimiz anda ve yerde aramak anlamına gelmektedir.

O halde diyebiliriz ki, özne bizsek çözüm bizdedir anlayışıyla hareket ederek daha etkili sonuçlara ulaşabiliriz.

Demokratik- merkeziyetçilik ilkesi ve Komsomol'da uygulanması

Demokratik merkeziyetçilik... Hemen hemen herkesin bu konu hakkında belirli fikirleri vardır. Ancak bu konu, devrimci basında çokça yazılıp çizilmesine rağmen yeterince kavranıldığını da söyleyemeyiz. Bu yönüyle de belirli bir yabancılığımız da bulunmaktadır. Öyleyse bu konu üzerine düşüncelerimizi bir kez daha belirtelim.

Nedir demokratik merkeziyetçilik? En özlü tanımıyla karar alınırken mümkün olan herkesin katılması ve karar alındıktan sonra herkesin uygulamasıdır. Tanımın özlü ifadesi tanımın anlaşılmasını bir yandan kolaylaştırırken öte yandan basitleştirmektedir. Bu kadar basit bir tanım olan ilkenin gerektiği gibi yaşam bulamamasının altında yatan nedenlerden birisi de budur.

Konunun öz olarak anlaşılmasında ciddi bir sıkıntımız yoktur. Ne var ki bir adım ileri gittiğimizde sıkıntılar başlamaktadır. “Demokrasinin sınırları var mıdır?”, “varsa sınırları nelerdir, hangi şartlara bağlıdır”, “bu ilkenin somut uygulaması nasıl olmalıdır?” gibi sorulara verilen yanıtlarda hemfikirlik görece kaybolabilmektedir. **Özellikle tasfiyeciliğin yoğun etkilerinin yaşandığı günümüzde örgüt tartışmalarında ve uygulamalarında bu ilkenin önemi merkezi bir örgütün yaratılması açısından yaşamsaldır.** Günümüzde tasfiyecilik öyle bir noktaya gitmektedir ki örgüte ve örgütlenmeye bakış açısı değişmektedir. Şekilsiz örgütlenmeler, bir örgütlülüğü ifade eden vurgulardan kaçınmalar çoğalmaktadır. Önümüzdeki YÖK protestoları sürecinde bunları tekrardan yaşayacağız ve tartışacağız. Demokratik merkeziyetçilik bir örgütün işleyişini ortaya koyan en önemli ilkedir.

Demokrasi mutlak bir ilke değildir. Uygulanması koşullara bağlanmış bir ilkedir ve komünist toplumla birlikte demokrasi de dünya yüzeyinden tamamen silinecektir. Demokrasi dilde sürekli kulanıla kullanıla bazen somut anlamından farklı bir anlamda kullanılabilir. Büyük bir kısmımızın bilincinde demokrasiyi azınlığın çoğunluğa boyun eğmesi olarak ifade edilebiliyoruz ancak böylesi bir ifade, demokrasiyi bütün olarak açıklamıyor. Lenin'in di-

linden söylersek “Demokrasi ile azınlığın çoğunluğa boyun eğmesi özdeş şeyler *değildir*. Demokrasi, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesini kabul eden, tanıyan bir *devlettir*; başka bir deyişle, demokrasi, bir sınıf tarafından bir başka sınıfa, nüfusun bir bölümü tarafından nüfusun bir başka bölümüne karşı, sistemli zor uygulamasını sağlamaya yarayan bir örgüttür¹”. Bu alıntıyı demokrasinin mutlak olmadığının görülmesi için yapıyoruz. Demokrasinin varlığı sınıfların varlığına bağlıdır.

Demokrasinin mutlak olmadığı üzerine vurgularımızdan sonra soruyu tekrardan soralım? Demokratik merkeziyetçiliğin sınırları nelerdir?

Her şeyden önce bu ilkenin hangi tür örgütler açısından tartışıldığını belirleyelim ki, konuyu daha net anlayabilelim. Bu ilkenin uygulanması DKÖ'lerde farklı biçim almaktadır, komünist örgütlerde ayrı bir biçim almaktadır. Demokrasinin ve merkeziyetçiliğin sınırları hangi tür örgütlenme içerisinde olduğuna göre farklılaşmaktadır.

Bu farklılaşmanın görüntüsü demokrasinin ve merkeziyetçiliğin uygulanışındadır. DKÖ gibi örgütlerde hemen hemen her zaman bütün üyelerin düşünceleri, sürece yönelik önerileri ele alınırken, en geniş demokrasiyi uygularken, merkeziyetçilik kısmı da ikna edebildikleri üyeleri açısından geçerlidir. Yani bir sendika üyesi, sendikanın belirlediği politikaları benimsemezse ve buna uygun politik ve pratik-eylemsel adımlara katılmazsa sendika üyeliği son bulmaz. DKÖ'ler katı bir merkeziyetçilik üzerinden şekillenmezler. Lenin yoldaşın komünist partiler için vurguladığı “parti tartışma kulübüne çevrilemez” vurgusu DKÖ'ler için bire bir geçerli değildir. Daha doğrusu DKÖ'ler içerisinde kitle örgütünü tartışma kulübüne çevirmek isteyen kişi ve gruplara müsamaha gösterilebilirken, komünist partisi açısından bu durum geçerli değildir.

Komünist partilerinde, özellikle devrim öncesinde ve illegal örgütlendikleri dönemlerde sürece yön verecek politikalarda mümkün olduğunca en geniş bileşenin katılımı önemliyken, bu bile çoğu zaman sınırlanabilmekte-

Demokratik merkezîyetçilik ilkesi, bir KP'nin bütün aşamalarında aynı oranda uygulanmaz. Yukarıda da belirttiğimiz gibi devrim öncesi ve devrim sonrası dönemlerde bu ilke farklı oranlarda uygulanır.

dir. Ve komünistler politikalara doğru bile bulmasalar, eleştirilerini sunma haklarıyla birlikte, kesinkes pratik adımların atılmasına katılmak zorunluluğu vardır. **Tek vücut gibi davranmak komünist örgütlerin temel özelliklerindedir.**

Aynı şekilde DKÖ'lerin her türlü kademesi seçimle iş başına gelir ancak kurumsallaşmış DKÖ'ler için olmazsa olmaz olan bu yöntem komünist partiler için yine devrim öncesi ve illegal örgütlendikleri dönem olmak kaydıyla mümkün değildir. KP'lerin sadece MK'ları seçimle iş başına gelmektedir. Diğer yönetici ve alt organlar atamayla iş başına gelmektedir.² Atamayı kabul etmemek bir komünist için lükstür ve komünistlerin böylesi lüksleri olamaz.

Komsomolun işleyişinin öğrenilmesi açısından devamla bu ilkenin komünist örgütlerdeki ele alınışını işlemeye devam edelim.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesi, bir KP'nin bütün aşamalarında aynı oranda uygulanmaz. Yukarıda da belirttiğimiz gibi devrim öncesi ve devrim sonrası dönemlerde bu ilke farklı oranlarda uygulanır. Devrim sonrası dönemlerde demokrasi kısmı daha genişlerken, merkezîyetçilik kısmı, özellikle parti komitelerinin seçimle iş başına gelmesi açısından geriler. Ancak merkezîyetçiliğin gerilemesini kararların uygulanmaması olarak ele almamak gerekir. Komünist partisinde ne olursa olsun alınan tüm kararlar uygulanmak zorundadır.

Örneğin, Bolşevik Parti devrim öncesi bazı kongrelerine önemli kadrolarını katamamıştır. Ancak aynı Bolşevik Parti devrim sonrası çok geniş bir demokrasi uygularken, Sovyet diyarının Nazi faşizmi tarafından işgal edilmesiyle, Bolşevik Parti büyük bir hızla büyük oranda askerileşmiştir. **Demokrasi uygulamaları büyük oranda rafa kaldırılmıştır. Bu anlamıyla demokrasinin uygulanmasında hangi koşullar içerisinde olduğu çok önemlidir.**

Hangi koşulların içerisinde olduğu dikkate alınmadan demokrasiyi uygulamaya çalışmak pratikte ya aşırı demokrasîcilğe ya da aşırı merkezîyetçiliğe yol açar.

Demokratik merkezîyetçiliğe uymayan, örgütün devrim cephesinde ilerlemesine büyük zarar veren aşırı demokrasîcilik ve aşırı merkezîyetçilik üzerine duralım.

Aşırı demokrasîciliğin en önemli tehlikesi, Lenin'in de belirttiği gibi partiyi tartışma kulübüne çevirmektir. Pratik süreçten kopmayla ve doğallığında kitlelerden kopmayla sonuçlanabilecek böylesi bir yaklaşım merkezîyetçiliği zayıflatarak gerçekleşmektedir. Özellikle örgütsel darlaşmanın olduğu, halk kitleleriyle bağların önemli oranda zayıfladığı bir dönemde, bilhassa azınlıkta olan ancak içerisinden geldiği sınıfın izlerini taşıyanlar, küçük-burjuva yaklaşımları değiştiremeyenlerde daha sık görülen bir durumdur.³

Aşırı demokrasîciliği savunanlar, kendileri azınlık olduğundan ve alınan kararları doğru görmediklerinden kaynaklı pratik adımların atılmasında gerekli çabayı göstermezler. Farklı fikirlerini her şart altında tartıştırmak isterler. Her ne kadar Komsomol bünyesinde aşırı demokrasîciliği savunanlar genelde olmasa da, demokratik merkezîyetçilik üzerine olan düşüncelerimizi ifade ettiğimiz bir yazıda vurgu yapmamak olmazdı.

Aşırı merkezîyetçilik de bir o kadar tehlikelidir. Farklı fikirlerin, örgütün gelişmesinde çok önemli bir rolü olduğunu görmemenin sonucu olarak çıkmaktadır. Denilebilir ki, örgütün gelişmesinin motoru farklı fikirlerin mücadelesinden geçmektedir. MLM literatürde iki çizgi mücadelesi olarak adlandırılan bu sürecin sağlıklı işletilmesi önemlidir. Nihayetinde örgütte egemen olan düşünce her zaman doğru düşünce değildir. Ya da eksiklikleri olmayan düşünce değildir. Kaldı ki her düşüncenin, her politikanın mutlaka eksik yönü bulunur. Mutlaka da geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun da yolu farklı fikirlerin kendilerini ifade edecek yolun açılmasından geçmektedir. Komsomol örgütlülüğü olarak esasta farklı fikirlerin engellenmesi gibi bir sorunlar karşılaşmamakla beraber, istenilen düzeyde olmadığımız da bir gerçektir.

1 Lenin, Devlet ve Devrim, Eriş Yayınları, sf 83

2 Somut örgütsel gerçeklikte, gerek Proletarya Partisi'nde gerekse de Komsomol açısından seçim uygulamasının kısıtlanmasında kadroların nitel ve nicel eksikliklerinin etkili olduğu da bir gerçektir.

3 Elbette aşırı demokrasîcilik eğilimleri sadece örgütsel darlaşmanın olduğu dönemlerde yansımaz. Örgütsel olarak ilerlerken, dahası devrim sonrası bile görülebilecek bir durumdur. Burada özellikle kitle bağlarının zayıf olduğu, örgütsel darlaşmanın bir türlü üstesinden istenilen düzeyde gelinemediği durumu vurguluyoruz.

MİZAH

İKONCAN OLMANIN NESİ KÖTÜ Kİ?

Merhaba sevgili gençler,

Uzun bir aradan sonra tekrar sizlerle birlikteyim. Bu süre zarfında ne yaptığımı merak ettiğinizi tahmin edebiliyorum. Senelik iznim kapsamında Muğla ilimizin turistik mekanlarını gezerek geçirdiğim iki aylık tatilimin bu kadar çabuk bittiğinden şikayetçiyim gençler. Tatile gitmeden önce dergiye “yazarımız senelik izninin bir kısmını kullanmakta olduğundan sizlerle beraber olamayacaktır” şeklinde bir açıklamayı gülen fotoğrafımla beraber yayınlamalarını söylemiştim ama sizin de bildiğiniz gibi böyle bir açıklama yapılmamıştır ve siz değerli okuyucularım nedenini bilmeden benden uzak kalmış oldunuz.

Beni asıl üzen konu ise bazı muhaliflerimin kısa yokluğumu fırsat bilerek “Haluk gün geçtikçe eriyorsun”, “artık dergide yazıların da çıkmıyor” gibi sataşmalarla ortalığı karıştırmak istemeleri olmuştur. Eminim ki bu sayıda yazımın yayınlanması müzmin muhaliflerime gerekli cevap olmuştur. Müzmin muhaliflerime benim bitmemi, erimemi bırakıp yazılarımı takip etmelerini salık veririm. Aradıkları huzuru ve mutluluğu yazılarımda bulacaklarına garanti veririm.

Huzur ve mutluluk demişken, bu sene Bodrum, Türkükü, Güllük sahillerini basan denizanalarından oldukça rahatsız olduğumu söylemek istiyorum. Bu tatil süresince en büyük tesellim siz okurlarımın gerek maillerle gerekse de facebook aracılığıyla bana verdiğiniz destek oldu desem abartmış olmam sanırım.

Büyük yazarların yaşadıkları dönem süresince anlaşılabilir olmaları genel bir doğrudur. Sefalet içerisinde yaşayan büyük yazarlar hep öldüklerinden sonra anlaşılabilir ve yüzyıllar boyunca unutulmamışlardır. Ben açıkçası böyle olmak istemiyorum. O nedenle internet gibi araçları da etkin şekilde kullanarak siz okurlarımla daha interaktif bir ilişki içerisine girmek istiyorum. Yani gençler eğer yazdıklarımın anlamadığınız yerler olursa mutlaka sorun böylece ben de anlayayım.

Neyse sevgili gençler, tatilimi mecburen denizden ziya-

de kumsalda geçirmek zorunda kalmış olmaktan rahatsızlık duydum ancak bu sayede güncel gelişmelere ve son dedikodulara daha iyi vakıf olabildim. Gündemi takip eden siz okurlarımın da bildiği üzere ünlü İkoncan Eda Taşpınar milli sörfçü Bora Kozanoğlu ile evlenmeye karar verdi. Siz bu haberi gazete manşetlerine düşünce öğrendiniz ancak ben daha ünsüz İkoncan arkadaşlarımdan anında öğrendim. Eda’ya sörf dersi veren Bora’nın üç günde kızcağızı evlenmeye ikna etmesine şaşırmadım da değil hani. Kendilerine satırlarım aracılığıyla mutluluklar dilemek istiyorum.

Uzun bir süredir medyadan takip ettiğim İkoncanlarla ve biraz modası geçmiş olsa da tanıştığım Tikican arkadaşlarımla günümü gün ettim. Hiç öyle hor görmeyin onları derim size. Efendi, ağırbaşlı, kadirşinas insanlar İkoncanlarla Tikicanlar. Biraz zaman geçirinca keşke genç olsaydım dedim. Ben sizin yerinizde olsam eleştireceğime anlamaya çalışırdım onları. Hayır, efendim bu gençlere “zibidi” dediğiniz kadar başkalarına demiyorsunuz. Siz sürekli cümlelerinize “zibidiler” diyerek başlıyorsunuz ya, bunun arkasında kendi açmazlarınızın olduğunun farkında değilsiniz. Söyleyin gençler, eğer kendinizi böyle rahat hissedecekseniz benim ve Tikican dostlarım açısından bu söyleminizin bir sakıncası yok.

Bir gün benim dediklerimi düşünecek ve “zamanında Haluk Abi bizi uyarmıştı, keşke sözlerini dinleseydik” diyeceksiniz. Umarım bunu dediğinizde geç olmaz. Ben sizin yazınızdayken büyüklerimin sözlerine daha fazla değer verirdim. Sizse benim dediklerimden çok başka şeylerle meşgulsünüz. Bazen kulağıma geliyor: “kim bu Haluk ya?” diye sorular soruyormuşsunuz sağda solda. Efendiler, başka bir Haluk yok ya, Ben Haluk Abinizim işte. Nasıl bir hayal dünyanız var merak ediyorum doğrusu. 15 yaşında bir liseli gencin hayali bir Haluk karakteri oluşturduğunu ve yazıların onun mu kaleme aldığını sanıyorsunuz? Bunlarla ilgilendiğiniz kadar yazdıklarımınla ilgilenseydiniz her şey daha farklı olurdu. Biraz beni ciddiye alsanız mevcut tikanıklığınızı aşar, örgütsel gerileme ve erimenize çare bulurdunuz.

Bak bu ay beni çok sinirlendirdiniz, bir türlü siyasal analizlere giremedim. Artık köşede kalan yerde de biraz siyasal analizler yaparak siz gençlerin ümitsiz de olsa ufkunu açmaya çalışacağım. Öncelikle Sayın Başbakanımızın Ramazan ayı süresince belli evleri gezerek insanların sigara paketlerine el koymasını analiz etmek istiyorum: Bu mesele nin özünde iktidarın kendi hamlesine anlam kazandırma kaygısı yatmaktadır. Uzun vadede parça parça hayata geçirilen yasa ile malumunuz kapalı alanlarda sigara içmek yasaklanmış durumda. Yasa, üç kenarı denizlerle kaplı pardon aklım Coğrafya dersine gitti, üç tarafı açık olmayan mekanlarda sigara içilmesini, içilmesine göz yumulmasını ve içene yardım ve yataklık edilmesini suç olarak kabul ediyor. Halile yasa oldukça sert olduğu için hemen muhalefeti de yaratmış durumda. Bu, bir çığ gibi büyüyen muhalefeti Başbakan kendi çabalarıyla durdurmak amacıyla önüne gelen kişinin paketine el koyup, sigarayı bıraktığı üzerine söz alıyor. Yani açık bir meydan okuma durumu söz konusu. Sayın Başbakan, sigara içen kitleyi tek tek yakalayarak kitle gücünü etkisiz hale getiriyor ve çıkarılan yasanın altını doldurmaya çalışıyor. Ancak mevcut yasanın ve Sayın Başbakanın hamlesinin sadece olumsuz olarak yorumlanması da mümkün görünmemektedir. Açıkçası sağlık penceresinden baktığımızda yasanın mutlaka yararları olacaktır ancak kocaman insanlar söz konusu. Millet kendi sağlığını düşünmek istemiyorsa devlet niye zorla düşünüyor ki?

İkincisi bu boğaza yapılacak üçüncü köprü meselesi. Malumunuz köprünün güzergahı oldukça tartışma konusu yapıldı. Siyasi partiler kadar çeşitli toplumsal örgütlerin de söz söylediği meselede benim susmam doğru olmaz diye düşünüyorum. Öncelikle efendim, ben karşı değilim üçüncü köprüye. Ağaç falan kesilecek diyorlar ya, e dikersin yenisi çıkar. Sırf iki tane ağaç yüzünden koskoca köprü projesi çöpe mi atılsın efendim. Böylesi konularda çok daha geniş düşünmek gerekiyor. Bir de evler yıkılacak diyorlar ya taşınınsınlar efendim. Köprünün geçtiği yerin iki yüz metre ilerisine dikin evleri, hem de eviniz değerlendirilmiş olur. Gördüğünüz gibi hepsinin çözümü mevcut. Şahsen benim evim oralarda olsa hiç nazlanmam seve seve destek olurum köprü projesine.

Üçüncüsü ben hükümetin IMF ile uzun süredir yaşadığı kredi krizini çözerim arkadaş. Sayın IMF Başkanının karısını sekreteriyle aldatmasından sonra zevcesiyle arası açıldığında yanında bir tek ben vardım. Kendisiyle az efkar dağıtma seansı gerçekleştirmedim. O nedenle beni sever sayar. Hükümet bana yetkiyi verirse şöyle güzel ve torpilli bir stand-by imzalarım ama karşılığında boğaza yapılacak üçüncü köprüye benim ismimi vermelerini ve de metrobüsün bizim evin önünden geçmesini istiyorum. Ekim başında ya-

pılacak IMF toplantısından önce kredi sorununu çözme garantisi veriyorum daha ne diyeyim.

Şu harçlara yapılacağı iddia edilen zam haberinden sonra Sayın Başbakanı protesto eden gençlere de kızmadım diyemem. Efendim adam bir de biraz edepli olmanızı salık vermesine rağmen daha da abartarak “ne oldu edebini mi bozuldu?” gibi çıkışlar yapan bir nesille karşı karşıyayız. Ya o adam kaç yaşında, siz kaç yaşındasınız? Bu mantıkla size kimse öğüt veremez. Bence siz bu edep meselesini bir ke-re daha düşünün.

Sevgili gençler, böyle her şeye bir kulp takarak, kimseyi beğenmeyerek varacağınız nokta sadece kendinizi beğenmektir. Aslında kendini beğenmek kötü bir şey değildir hatta bence en önemli erdem her şeye rağmen, her zaman, en fazla kendini beğenmektir. Ama en azından kendimizden büyüklerle muhatap olduğumuz yerlerde biraz daha edepli olmak gerekmektedir diye düşünüyorum. Şimdi bu harçlara yapılan % 8’lik zammı kuzu kuzu ödeyeceğinize göre ben diyorum ki sizde para var. Milyarlarca parayı okullarınız için harcıyorsunuz ama benim maaş söz konusu olunca nedense YDG’lilerde para olmuyor. Ne demiştik, kendimizden büyüklerle daha saygılı olacağız. Ben öyle hükümet gibi astronomik rakamlar istemiyorum sizden her YDG’li ayda 10 lira yatırsa hesabıma benim maaş çıkar farkındaysanız. Hatta her YDG’liye bile gerek yok aranızdan 100 kişi düzenli yatırsın bana yeter. Yoksa halim haraptır gençler, hükümetin kurmaya çalıştığı istirham büroları mı nedir ona başvurmak zorunda kalacağım diye korkuyorum. Dediklerine göre pek de iyi bir şey değilmiş. İsim çok güzel ama istirham bürolarında artık ne yapıyorlarsa millet “aman çıkmasın” diye veryansın edip duruyor. Gerçi bizim solcularımız iyi kötü ayırımı yapmıyorlar bu konularda. “Devlet yapmışsa kötüdür” diye baştan muhalefet edip başlıyorlar protesto etmeye. Devletin istirham ettiği bir büroda ne gibi bir kötülük olabilir anlamış değilim açıkçası.

Evet, sevgili gençler, tatil uzun sürünce kavuşma yazısı da uzun sürdü. Kendi köşemin sınırlarını da aştığımı düşünüyorum hacim olarak. O nedenle yazımı sonlandırırken bu ay sizden gelen sorulara cevap veremeyeceğimi de üzülerek bildirmek isterim. Önümüzdeki ay söz veriyorum maillerinize daha fazla yer ayıracağım. Bayramda çok şeker yemeyin dışeriniz çürümesin e mi? Ha bir de bana facebook’tan öyle tehlikeli gruplara üye olma daveti göndermeyin. Biz boşuna mı yazdık onca yazıyı? Biz diyoruz ki savcılar her şeyi yanlış anlayabilir, siz diyorsunuz ki buna sahip çık, şuna muhalif ol. Aman gençler zaman iyi zaman değil. Biz kendi halimizde sizlerle arkadaş kalalım yeter. Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle, hepinize hayırlı Ramazanlar ve iyi bayramlar dilerim.

gerler yaratmıştır kurumsal çalışmalarımıza. Özellikle çocuklarımızın kolektif yaşam koşulları içinde kendilerini tanımları, sosyal ilişkilerini pekiştirmeleri, genel bilinç ve kültürel açıdan gelişmelerine kısa süreli de olsa kamp hayatı çok ciddi katkılar sunmaktadır. YDG'li olmanın ilk tohumlarının atıldığı yerlerden birisidir yaz kampı alanları.

Bu sene 21.sini gerçekleştirdiğimiz ATİK Gençlik ve Tatil Kampı, İtalya'nın Calabria bölgesinin Maratea kasabasında 19 Temmuz tarihinde başlamıştır. Katılımın 150 civarında olması, daha öncesinde belirlenen hedefe varma noktasında olumluluk arz etmektedir. Kamp süresi içerisinde belli başlı birçok program gerçekleştirilmiş ve oldukça olumlu bir hat izlenmiştir. Kamp açılışı, tarihi alanları gezme, seminer, spor vb. turnuvalar, kültürel akşamlar, çeşitli oyunlar, eğitim çalışmaları vs. gibi faaliyetlerle ortak bir hareket yakalanarak kamp kitlesi içerisinde ciddi bir kaynaşma yakalanmıştır. Özellikle bu kaynaşmanın genel olarak kamp kitlesi ile birlikte genç kesime de olumlu yansımış ve kendisini eğitim çalışmalarından gezilere, sahilden diğer bir takım etkinliklere kadar birçok örneklerde göstermiştir.

Kamplarımızda yine gelenek haline gelmiş diğer bir çalışma ise Gençlik Eğitim Çalışmasıdır. Her sabah saat 10.00 ila 12.00 arasında gerçekleşen çalışmaya yaklaşık 20 kişi ile başlanmış, ilerleyen günlerde 40 civarına ulaşarak devam etmiştir.

İlk gün gerçekleşen tanışmanın ardından gençlerin ilgi alanı çeşitli yöntem ve oyunlarla açığa çıkarılmış ve buna yönelik eğitim konuları belirlenerek haftalık programlar oluşturulmuştur. Devrimci eğitim ve çalışma tarzı, devrimci ahlak ve eğlence anlayışımız, kolektivizm ve örgütlenme, eleştiri-özeleştiri, özgüven-özsaygı ve irade, spor ve futbol, medyanın üzerimizdeki etkileri, faşizm nedir, devlet nedir, krizin nedenleri ve gençlik üzerindeki etkileri, sanatın doğuşu ve evrimi, sanat nedir-sanatçı kimdir vb. konular işlenmiştir. Özellikle bu çalışmalarda tartışmaların oldukça yoğun olması ve gençlerin direkt kendi yaşamlarından örneklerle bu tartışma süreçlerine katılarak konuları genişletip daha anlaşılır bir hale getirmeleri göze çarpmış ve oldukça olumlu bir hava yaratmıştır.

Konular oluşturulan üçerli gruplar ile işlenmiştir. Bu yöntem gençlerin çalışmaya aktif olarak katılmalarını sağladığı gibi, her bir gencin kendi yetenek ve tarzıyla sunum yapımlarıyla çalışmayı daha da ilginç kılmıştır. Bunun yanı sıra her çalışmada birçok oyun oynanarak gençlerin eğitime konsantreleri artırılmış ve de keyifli dakikalar yaratmıştır. Özellikle oyunların gençlerin birbirini tanıma ya da ne kadar tanıdıklarını açığa çıkaran yönlü olması, birbirleriyle zaman geçirmeyi çoğaltmış ve de kaynaşmaya katkı sunmuştur.

Diğer taraftan Türkiye'den katılan Volkan Yaraşır ile 'Kimlik-Devrimci kimlik' ve yine Belediye İş 2 Nolu Şube Başkanı Hasan Gülüm'ün 'Eğitim' konularıyla gençlik çalışmalarına katılarak sunum yapımları oldukça faydalı olmuştur.

Diğer taraftan kamp programında yer alan Gençlik Akşamı 1 Ağustos'ta iki bölümden oluşan bir etkinlikle gerçekleşmiş ve oldukça uzun sürerek geç saatlere kadar devam etmiştir. İlk bölümde iki MYK üyesi arkadaşımız tarafından son yıllarda gençlik ve özellikle öğrenci kesimin sistemle çelişkilerinin oldukça derinleştiği ve bu kesimi eylemlerle sokaklara döken 'Eğitimin Metalaştırılması' konusu genel kamp kitlesine sunulmuştur. GATS ve Bologna süreçlerinin yanı sıra ülkelerdeki eğitim sistemleri ve eylemler-boykotları içeren sunumun ardından soru sorma ve tartışma bölümleriyle devam etmiş ve ardından ikinci bölüme geçilmiştir. İkinci bölüm kültürel bağlamda tiyatro ve şiirlerle doldurulmuştur. İki mizahi tiyatro oyunu keyifli anlar yaşatmış ve ardından okunan şiir ve müziklerle kitle bu çalışmanın içerisine çekilmiştir.

Toplam üç buçuk hafta süren Kamp, oldukça eğitici ve dinlendirici olmasının yanı sıra kolektivizmin işletilmesinde gayet başarılı bir hat izlediğini ve bunda gerek Kamp Komitesi gerekse de genel kamp kitlesinin yoğun çaba içerisinde olduğunu görebildik. Bu bağlamda tatil yaparken diğer taraftan üzerimize düşen görevleri yerine getirmenin verdiği moral ve depolanan enerji ile mücadeleye daha da sıkı sarılarak alanlarımızdaki görevleri başarılı bir şekilde yerine getirmenin çabası içerisinde de olmalıyız.

ATİK-YDG

**Dengê
Çiwanê**

ULUSAL EŞİTLİK OLMADAN ÇÖZÜM OLAMAZ

Kürt açılımıyla ilgili tartışmalar öneminden bir şey kaybetmeden sürmektedir. Konuyla ilgili daha önceki yazılarda da sıklıkla belirttiğimiz üzere “açılım” sürecinin kofluğu, Genelkurmay Başkanı İ. Başbuğ’un açıklamaları ve sonrasında B. Atalay’ın dört gözle beklenen açıklamasıyla doğruluğunu sürdürmektedir.

Mevcut atmosfer ve bu atmosferin koşulları itibariyle demokratik açılım tarzı bir sürecin zorunluluğu egemenler açısından oldukça önemlidir. Böyle bir sürecin varlığı kadar bu süreçten faşist sistemin en az zararlı çıkması, sistemin özüne dokunulmaksızın uygun formülasyonun bulunması da bir o kadar önemlidir.

Devlet erkani tarafından laf aralarında dile getirilen açılımın sınırları artık daha net ve görünür biçimde belirtilmektedir. Nedir bu sınırlar ya da başka bir deyişle devletin Kürt meselesiyle ilgili haddi nedir?

- Değiştirilmesi ya da kaldırılması yönünde tartışmaların yürütüldüğü anayasanın 3. maddesinin değiştiril-

meyeceği,

Devletin gündeminde genel affın olmadığı gerçekliği,

- Bireysel-kolektif kültürel hakların kullanımıyla ilgili tartışmalarda özellikle Kürtlerin anadillerini kullanmasına dair çizilen çerçevenin daralması. Özeld Kürtçenin kullanımıyla ilgili genelde de kolektif kültürel hakların toplumsal olarak kullanımına karşı çıkılması.

- Üniter devletin kutsanmasının hararetle sürmesi. (Egemenler tarafından çizilen sınırların çokça kutsadıkları üniter devletle ilişkisi bulunmamaktadır. Özellikle dil tartışmasında üniter devlet referans alınarak, ülke sınırları içerisinde ikinci bir dilin yaygın kullanımına karşı çıkmaktadır. Aksi durumun, Avrupa’da burjuva demokrasinin hakim olduğu üniter devletlerde çokça örneği bulunmaktadır.)

Çizilen sınırların, esasında Kürt ulusal sorununun çözümünden uzak yaklaşımlar olduğu ortadadır. Ki, devletin ulusal sorunun çözümünden de anladığı Kürt Ulusal Hareketi’nin silahlı mücadelesini tasfiye etmektedir. B. Atalay’ın 31 Ağustos’ta yaptığı basın toplantısında dile getirdiği üzere esas amaç; PKK’nin tasfiyesidir. Daha ince söylemlerle “barış ortamını sağlayalım, silahları susturalım” gibi cümleler kurmaya bile gerek görülmemiştir.

.....

Mevcut atmosfer ve bu atmosferin koşulları itibariyle demokratik açılım tarzı bir sürecin zorunluluğu egemenler açısından oldukça önemlidir. Böyle bir sürecin varlığı kadar bu süreçten faşist sistemin en az zararlı çıkması, sistemin özüne dokunulmaksızın uygun formülasyonun bulunması da bir o kadar önemlidir.

Kürt meselesiyle ilgili bugün en önemli görev; Kürt ulusunun kendi kaderini tayini için yürüttüğü mücadelenin haklılığını, buna engellemeye çalışanların haksızlığının kitlelere anlatılmasıdır. Bahsi edilen barışın da bu gerçeklikle altının doldurularak sağlanabileceğinin bilince çıkarılmasıdır.

.....

PKK'nin tasfiyesi konusunda Türk egemen sınıflarının bütün bloklarının hemfikir olduğu açıktır. Esas amacın tasfiye olduğunu devletin meseleye bakış açısındaki tutarsızlıklardan da anlayabiliriz.

Vaat edilen Kürt ulusal haklarının ifası için PKK'nin silah bırakması beklenmektedir. Bir yandan da yarım ağız da olsa Kürt ulusuna karşı kısmen tabiriyle belirtilen "haksızlıklar" olduğu vurgulanmaktadır. Yapılan haksızlıkların giderilmesinin zemini olması için de PKK'nin silah bırakması beklenmektedir. Şimdi şu soruyu yöneltmek gerekmektedir; Yıllardır yürütülen silahlı mücadele sayesinde bu sürece gelindiğini, doğallığında bu yüzden tanınması vaat edilen hakların bu sayede verileceği tespitine egemenler katılmakta mıdır? Bu soruya egemenler adına cevap verecek olursak, tabi ki hayır! Karşımıza iki alternatif çıkmaktadır. Egemenler ya vaat ettikleri hakların silahlı mücadelenin kazanımları sonucunda verileceği tespitini kabul edecek ya da amaç; haksızlığa uğramış, ulusal hakları çiğnenmiş olan Kürtlere ulusal haklarını tanımak değil, bunu araç olarak kullanarak PKK'nin silah bırakmasını sağlamak olacak. Birinci alternatif kabul edilirse PKK ve sonuç olarak silahlı mücadelenin meşru bir zeminde oturduğu kabul edilecektir. Bu alternatif egemenler açısından ne kadar gerçekçidir! Esas amaç silahlı mücadelenin tasfiyesi olmasaydı veya ulusal hakların kısmen de olsa tanınmasının gecikmiş bir durum olarak kabul edilip mesele silahların bırakılmasına bağlanmamış olsaydı, PKK'nin silah bırakması beklenmeden verilmesi düşünülen haklar verilirdi.

Bu işin bir boyutu. İkinci boyutu, egemenler Ulusal Hareket'i bir bütün Kürt ulusunun temsilcisi olarak görmemekte; fakat bir ulusu olduğu gibi ilgilendiren

ulusal hakların verilmesini, temsilci olarak görmedikleri bir harekete bağlamaktadır. Ortaya koymaya çalıştığımız bu yönler alenen egemenlerin riyakarlığını ortaya koymaktadır.

Bireysel-kültürel haklar tartışması yürütülmesi Kürtlere yönelik "kaba" bir inkarın ardından, söylemlerin inceltilerek inkarın sürdürülmesinden başka bir şey değildir. Daha önce de dile getirdiğimiz üzere özellikle Türkiye modeli olarak duyurulan modelin açık inkardan örtülü inkara geçişten başka bir şey olmadığı ortadadır. Çünkü Kürtlerin bir ulus olarak kabulü söz konusu değildir. Çünkü hâlâ Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkı çiğnenmekte ve yok sayılmaktadır. Çünkü ortada şiddeti ve kapsamı gittikçe artırılan askeri operasyonlar vardır. Böyle bir atmosferde çözümden, barıştan bahsetmek yanılmanın, aldanmanın daniskasıdır.

Bahsi edilen açılım her ne kadar çözüm sıfatında bir hamle olmasa da belirli demokratik hakların kazanılması açısından Ulusal Hareketin süreci bu yönüyle ele almasının da anlaşılır nedenleri olabilir. Anlaşılır ve doğru olmayacak olan, bu süreçten ulusal sorunun çözümüne ilişkin umut beslemek ve bu süreci böyle adlandırmaktır. Ulusal eşitlik tartışması yürütülmeden çözümden bahsedilemeyeceği görülmek zorundadır.

Hassas olan konular öze ilişkin olanlarıdır. Doğalında ulusal sorunda, sorunun özsel olarak çözümü ulusal eşitliğin elde edilmesi ile ilgilidir. Ve ulusal hareketle ilgili olarak kendi kaderini tayin hakkının vazgeçilmezliğinin farkındalığıyla ilgilidir. Bu öze uyum gösterildiği hallerde politik mücadelenin esnekliği söz konusu olabilir. Statü-konun varlığını sürdürdüğü koşullarda özsel olarak değil yukarıda da belirttiğimiz üzere bireysel-kültürel hakların kullanımı mümkün olabilir. Buna rağmen sürecin çözüm perspektifiyle tartışılması yanılıcı olabilir.

Kürt açılımı tartışmalarının daha uzun süreceği hissedilmektedir. Devrimciler açısından nasıl ki sorunun özü kaçırılarak, egemenler güdümündeki sürece yedeklenme tehlikesi arz ediyorsa bu süreci toptan reddedip ulusal hakların genişletilmesi yönlü mücadeleyi destekleme tavrından yoksun olmak da tehlike arz etmektedir.

Kürt meselesiyle ilgili bugün en önemli görev; Kürt ulusunun kendi kaderini tayini için yürüttüğü mücadelenin haklılığını, buna engellemeye çalışanların haksızlığının kitlelere anlatılmasıdır. Bahsi edilen barışın da bu gerçeklikle altının doldurularak sağlanabileceğinin bilince çıkarılmasıdır.

ULUSLARARASI HUKUKTA ULUSLARIN KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKI ÜZERİNE...

A. GİRİŞ

Self determinasyon hakkı, bir başka deyişle Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı uluslararası hukukta en çok tartışılan, en muğlak ama önemli kavramlardan birisidir. Aynı zamanda uluslararası hukukun siyasetle en içli dışlı olduğu alan özelliğini taşımaktadır.

Self determinasyon hakkı genel hatlarıyla bir ulusun kendi devletini kurma hakkı ve ülke içinde dilediği siyasi yönetimi seçme hakkı olarak ifade edilebilir. Bugün dünya üzerinde BM'ye üye olan 192 devlet bu hakka dayanarak kurulmuştur ve varlığını sürdürmektedir. Ancak ulus veya halk kavramlarının tanımlarında bir ortaklığın olmaması ve mevcut devletler içinde çok sayıda etnik grubun, milli-dini vb azınlıkların yaşadığı göz önüne alındığında ve bu grupların bir kısmının da yeni bir devlet kurma talebini uluslararası planda dile getirdikleri dikkate alındığında her talebin cevap bulması mümkün olmamaktadır. Bunu uluslararası hukuk kavramı üzerinden ifade etmek gerekirse uluslararası alanda tanınmış her devletin toprak bütünlüğünü koruma ve kendi sınırları içinde tam egemenlik hakkı bulunmaktadır. Dolayısıyla bu iki kavramın bir arada barışçıl şekilde hayat bulduğu örnekler oldukça azken iki kavramın çatışmasının sonucunda dünyanın dört bir yanında çok sayıda devlet, içinden çıkan ayrılıkçı hareketlerle baş etmeye çalışmaktadır.

Kıbrıs, Abhazya, Kosova, Karabağ, Karadağ, Osetya gibi dünya gündeminde üst sıralarda yer alan çatışma alanlarının hukuksal temelinde de self determinasyon hakkı yatmaktadır. Ancak ayrılıkçı hareketlerin karşısında mücadele ettiği devletin gücü, dünya siyasetindeki konumlanışı, ittifakları ve düşmanları gibi çok sayıda faktör bu ayrılıkçı hareketlerin hedeflerine ulaşip ulaşmamasında etkili olmaktadır ve farklı bölgelerde benzer sorunlara sahip etnik topluluklar farklı uygulamalarla karşılaşmaktadır. Bunun nedeni de siyasetin ve dünya üzerindeki güç mücadelesinin uluslararası hukuk üzerindeki belirleyici yerini bizlere göstermektedir.

Self determinasyon hakkı formülasyonunun geliştirilmesinde Marksizm'in ve özellikle Sovyet Devriminin liderleri Lenin ve Stalin'in çabaları etkili olmuştur. Komünistlerin geliştirdiği ve savunduğu bu hakkın uluslararası kamuoyunda yarattığı sempati ve dünya şartlarındaki değişim nedeniyle ABD Başkanı Wilson da I. Dünya Savaşı'nın hemen ardından yayınladığı 14 İlke ile self determinasyon ilkesini yorumlamış ve sahiplenmiştir ve bu ilke böylece uluslararası hukukta önemli bir ilke haline gelmiştir.

Ancak bu ilke Lenin veya Wilson tarafından yaratılan bir ilke değildir. Zaten hali hazırda var olan iktisadi ve siyasi bir temele dayanan bir gerçekliğin ilke haline getirilip derinleştirilmesidir. Bilhassa 19. yy. boyunca ulus-devletlerin kurulması süreci tamamen ulusların eşitliği ve ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi gerektiği üzerinden yükselen ulusal kurtuluş hareketleri ile tamamlanmıştır.

B. MARKSİZM'İN KATKISI

Uluslar arası sosyalist hareket açısından self determinasyon hakkı Marks döneminde de önemli bir yerde durmaktaydı. İrlanda'nın ve Polonya'nın kaderi ve buradaki ulusal hareketlere yaklaşım meselesi I. Enternasyonal'in önemli gündemlerinden biriydi. Ayrıca 1896'da Londra'da yapılan uluslararası sosyalist kongrede de bu hakkın savunulduğu ifade edilmiştir. Ancak ilkenin geliştirilmesi ve siyasi bir taktik olarak değerlendirilmesi meselesi Lenin tarafından ele alınmıştır.

Lenin Rusya'daki devrim mücadelesinde Çarlık Rusya'sının baskı altında tuttuğu ezilen ulus ve dini gruplardan milyonlarca insanı yanına çekmek ve onların taleplerinin savunucusu olmak açısından sosyalizmin enternasyonalist anlayışına dayanarak her ulusun kendi kaderini özgürce belirlemesi gerektiğini ifade etmiştir. Ekim Devrimi'nin zafer kazanmasında bu ilkeyi öne süren Bolşeviklerin baskı altındaki milliyetlerden aldığı destek etkili olmuştur.

Lenin bu ilkeyi incelerken konuyu salt hukuki bir mesele olarak ele almamakta ve ilkenin oluşumunda etkili olan tarihsel ve iktisadi koşulları incelemektedir. Lenin'e göre feodalizmin yıkılıp kapitalizmin gelişme döneminde yani burjuvazinin güçlenip yönetimi ele geçirdiği dönemde kapitalizmin en uygun gelişebileceği koşulların ulus-devlette mümkün olabileceği açıktır. Dil birliğinin belirleyici olduğu ulus devletlerde burjuva sınıfı pazarın sınırları içinde özgürce hareket etmekte ve meta üretimini gerçekleştirip zenginliğini arttırmaktadır. Bu nedenle yükselen bir sınıf olan burjuvazi baskı altında olduğu, gelişiminin engellendiği feodal üretim sisteminin hakim olduğu devletlerden ayrılıp kendisinin yöneteceği ulus devlet mücadelesine katılmakta, milliyetçilik ideolojisini yaygınlaştırarak özellikle köylü kitlelerini harekete geçirmektedir.

“Bütün dünyada kapitalizmin feodalizme karşı sonal zaferi dönemi, ulusal hareketlerle ilgili olmuştur. Bu hareketlerin iktisadi temeli, meta üretiminin, tam zaferini sağlamak için yurt-içi pazarı ele geçirmek zorunda olması, aynı dili konuşan bir halkın yaşadığı bölgeleri siyasal bakımdan birleştirme zorunda olması gerçeğinde yatar.”¹

Lenin ulusal hareketler açısından kapitalizmi iki döneme ayırmaktadır. İleri 1989'dan 1871'e kadar geçen ve Avrupa kıtasında gerçekleşen burjuva demokratik devrimler dönemidir. Bu dönem aynı zamanda feodalizmin ve mutlakiyetçi imparatorlukların gerileyişi ve yıkılışı dönemine de denk gelmektedir. Bu dönemde ulusal hareketler köylüleri de harekete geçirerek kendi ulus devletleri için mücadele etmekte, bağımsızlıklarını elde ettikten sonra ise kendi kapitalist devletlerini inşa etmeye başlamaktalar. Bu dönemin sonunda özellikle Batı Avrupa'da aynı ulusu içinde barındıran kararlı burjuva devletler oluşmuştur.

Lenin açısından ikinci dönem ise 1905'ten sonra Rusya, Türkiye, İran, Çin ve Balkanlar başta olmak üzere Doğu'da gelişen ulusal hareketlerdir. Doğu'daki bu mücadelenin de özünde ulusal sınırlar içinde kapitalizmin gelişmesi olduğunu açıklayan Lenin örnek olarak da Japonya'yı göstermektedir.

“Kapitalizm, Asya'yı uykusundan uyandırdığı için, bu kıtanın da her yerinde ulusal hareketleri depreştirmiştir; bu hareketlerin eğilimi, orada, ulusal devletlerin yaratılması doğrultusundadır; kapitalizmin gelişmesi için en iyi koşullar, bu tür devletlerin oluşmasıyla sağlanabilir.”²

Zaten Lenin'in belirlediği siyasi taktikler de işte bu Doğu'daki uyanışın sosyalist devrim yararına değerlendirilmesi amacını taşımaktadır. Lenin Avrupa-merkezci düşünüşe de karşı çıkarak yalnızca İrlanda, Çek, Polonya, Finli, Sırp, Ermeni gibi Avrupalı ulusların değil aynı zamanda Afrikalı siyahların ve Hintlilerin de ulusal haklarını gündemleştirdi. Bu oldukça önemli çünkü Milletler Cemiyeti döneminde Wilson'un prensipleri doğrultusunda gündemleşen self-determinasyon hakkı Asya ve Afrika'daki sömürgeleri kapsamıyordu. Bu, ancak dekolonizasyon hareketi ile 2. Dünya Savaşından sonra gündemleşebildi.

Self-determinasyon hakkı üzerine tartışmalarda bir kesim bunun mevcut bir devletten ayrılmayı içermediğini ifade ederken tartışmanın diğer kesimi içinse kurulu ve tanınmış bir devletten belli bir grubun ayrılabilceğini savunmaktadır. Lenin de bu ikinci görüşü savunmaktadır.

“Ulusların kendi kaderlerini tayin etmesinin o ulusların yabancı ulusal bütünlerden siyasal bakımdan ayrılmaya ve bağımsız bir ulusal devlet oluşturmaları anlamına geldiği sonucudur.”³

Bu anlamda Lenin'in I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın sona erip barışın sağlanması için 1915'te ortaya koyduğu şart sömürgeler dahil dünya üzerinde tüm ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının tanınması ve her türlü toprak ilhakının reddedilmesidir. Bu çağrının mazlum uluslar nezdinde sempatiyle karşılanması anlaşılırdır ve Lenin konuyla ilgili olarak sadece devletleri değil Avrupalı sosyalistleri de eleştirmektedir.

“Belçika'ya el konmasını haklı bulan ya da bu duruma rıza gösteren Alman sosyal-demokratlar, sosyal-demokrat değildirler, gerçekte emperyalist ve ulusalcıdır; çünkü Alman burjuvazisinin (ve bir ölçüde Alman işçilerin) Belçikalıları, Alsaslıları, Danimarkalıları, Polonyalıları, Afrikalı zencileri, vb. ezme “hakkını” savunmaktadır. Bunlar sosyalist değil, ama başka ulusları soymasına yardım ettikleri Alman burjuvazisinin *hizmetkarıdır*lar. *Yalnızca* Belçika'nın özgürlüğe kavuşturulmasını ve zararının karşılanmasını isteyen Belçikalı sosyalistler de, gerçekte, 15 milyonluk Kongo nüfusunu yağmalamayı sürdürecektir ve başka ülkelerde üstünlük ve ayrıcalıklar sağlayacak olan Belçika burjuvazisinin isteğini savunuyorlar. (...) Bu, Rusya, Britanya, Fransa ve Japonya için daha da doğrudur.”⁴

Ancak Lenin veya daha genel ifadeyle Marksistler

self-determinasyon hakkının kabul edilmesiyle ayrılmayı destekleme meselelerinde ayrım yapmaktadır. Marksistlere göre her ulusun kendi kaderini tayin hakkı vardır ve bu hak ayrılıp farklı bir devlet kurmayı da içermektedir. Ancak Marksistler bu durum söz konusu olduğunda ayrılıp ayrılmamayı koşullara göre değerlendirmekte ve bazı koşullarda ayrılmayı savunurken bazı koşullarda ise ülke içinde kalmak için siyasi çalışma yapmaktadır. Bunda -Lenin'e göre- belirleyici olan uluslararası sosyalist hareketin çıkarlarıdır. Lenin bunu boşanma hakkına benzetmektedir. Her evli çiftin boşanma hakkı vardır. Bu temel bir insan hakkıdır ancak bu, her boşanmanın destekleneceği anlamına gelmemektedir. Lenin, bu hakkın tanınması sayesinde özgürlüğün artacağını ve gönüllü birlikliklerin mümkün olabileceğini, bunun da birliği her şeyden fazla sağlayacağını savunmaktadır.

"Bay Kokoşkin, ulusların ayrılma hakkının tanınmasının, 'devletin çözülüp dağılması' tehlikesini artıracığına bizi inandırmak istemektedir. Bu, sloganı 'tutukla ve ötle' olan polis şefi Mimretsov'un da görüşüdür. Genel olarak, demokratik bakımdan doğru olan, bunun tam tersidir: ulusların ayrılma hakkının tanınması, 'devletin çözülüp dağılma' tehlikesini azaltır."⁵

Lenin'den sonra SSCB'nin başına geçen Stalin de benzeri düşünceleri savunmakta ve Ekim Devrimi'nden örnek vermektedir:

"Kanıtlamaya gerek yoktur ki, Rus işçileri iktidara geldikten sonra, eğer halkların ayrılıp ayrı devlet kurma hakkını ilan etmeselerdi, eğer halkların bu vazgeçilmez haklarını gerçekleştirilmeye hazır olduklarını fiille kanıtlamasalardı, eğer -diyelim ki- Finlandiya üzerindeki 'hak'larından vazgeçmeselerdi (1917), eğer Kuzey İran'dan birlikleri geri çekmeselerdi (1917), Moğolistan'ın, Çin'in bir bölümü üzerindeki 'hak' iddialarından vazgeçmeselerdi vs. vs., Batı'nın ve Doğu'nun diğer uluslarından yoldaşlarının sempatisini kazanamazlardı."⁶

Stalin de self-determinasyon hakkını sosyalizmin zaferi açısından değerlendirmektedir. Kapitalist dünyadaki ulusal sorundan kaynaklı gelişmelerden yararlanarak kapitalist blok içindeki çatışmaları derinleştirmek, düşman bloğu zayıflatmak ve ulusal talepleri savunan halkların sempatisini kazanarak onların sosyalizme yaklaşmasını sağlamaktır. Bu politika Stalin'in ölümünden sonra da devam etmiş ve dekolonizasyon döneminde sömürge halkların temsilcileri SSCB ile ittifak içinde BM'de self-determinasyon hakkı talebinde bulunmuştur. Bu politi-

kağı Stalin şöyle özetlemektedir:

"1- Ulusal ve sömürge sorun, sermayenin egemenliğinden kurtuluş sorunundan ayrılmaz. 2- Emperyalizm (kapitalizmin en yüksek biçimi), tüm haklarına sahip olmayan ulusların ve sömürgelerin politik ve ekonomik köleleştirilmesi olmaksızın var olamaz. 3- Sermayenin iktidarı yıkılmaksızın, tüm haklarına sahip olmayan uluslar ve sömürgeler kurtulamazlar. 4- Tüm haklarına sahip olmayan uluslar ve sömürgeler emperyalizmin boyunduruğundan kurtulmaksızın, proletaryanın zaferi kalıcı olamaz."⁷

C. WILSON PRENSİPLERİ'NİN KATKISI

Marksistlerin self-determinasyon hakkı üzerinden öne sürdükleri politikalar, Ekim Devrimi'nin başarısı ve I. Dünya Savaşı'nın ardından ulusal hareketlerin gelişmesi ve yeni ulusal devletlerin kurulması üzerine karşıt-taktik açısından liberal-kapitalist dünyanın öne çıkan yeni gücü olan ABD'nin başkanı Wilson 8 Ocak 1918'de 14 İlke'yi açıklarak Dünya Savaşı'nın ardından dünyanın nasıl biçimlenmesini arzu ettiklerini ifade etti. Bu ilkelerin ortaya konmasında Marksizm'in etkisinin bir diğer göstergesi de Wilson'un 1914 öncesine kadar bu ilkeye vurgu yapan herhangi bir konuşmasının veya yazısının olmamasıdır.

Wilson Prensiplerinin konumunda ilgili en önemli maddesi 5. madde olan, 'dekolonizasyon sağlanmalı, sömürge topraklarında uluslara kendi kaderini belirleme hakkı verilmelidir' ifadesidir. Yine 10. maddede Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'ndaki halklar için de kendi yazgısını belirleme hakkı sağlanmalıdır denilmiş, 11. maddede Balkan devletlerinin sınırları ulusçuluk prensibine göre düzenlenmelidir ifadesi kullanılmış, 12. maddede de Osmanlı İmparatorluğu'nda Türk olmayan halklara bağımsızlık verilmelidir şartı sunulmuştur.⁸

Wilson daha sonra 11 Şubat'ta yaptığı açıklamada da Lenin'in çağrısına benzer şekilde toprak ilhakına karşı çıkmış ve ulusların kendi kaderini tayin hakkını savunmuştur. Yeni şartların yerine getirilmesi için de uluslar arası bir örgütün kurulması gerektiğini savunmuş ve bunun sonucunda Milletler Cemiyeti oluşturulmuştur.

Bu prensiplerinin açıklanmasının ardından self-determinasyon ilkesine özellikle Versay Antlaşması'nda hayat verilmeye çalışılmış ve çok sayıda yeni devlet ortaya çık-

✘ 20. yüzyılda self-determinasyon hakkının tartışılması yüzyıl boyunca çok sayıda devletin bu hakkı öne sürerek oluşması sayesinde mümkün olmuştur. Bunun sonucunda uygarlık tarihinde ilk kez, kağıt üstünde, hukuken eşit ve birbirini tanıyan, 200'e yakın devlet kurulmuştur.

miştir. Ancak bu hak yalnızca yenilen devletlere bağlı halklar için hayata uygulanmış, yenilen devletlerin bünyesindeki ulusçu hareketlere prim verilmemiştir. Yine özellikle yenilen devletlerin sömürgelerine dokunulmamıştır. Bu anlamda uluslar arası hukukta siyasetin ve güçler mücadelesinin etkisi net şekilde ortaya çıkmıştır.

D. SELF-DETERMINASYON İLKESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

20. yüzyılda self-determinasyon hakkının tartışılması yüzyıl boyunca çok sayıda devletin bu hakkı öne sürerek oluşması sayesinde mümkün olmuştur. Bunun sonucunda uygarlık tarihinde ilk kez, kağıt üstünde, hukuken eşit ve birbirini tanıyan, 200'e yakın devlet kurulmuştur. 20. yüzyıl boyunca büyük devletler parçalanmış ve küçük devletler bu sınırlar içinde hayat bulmuştur. Ancak bu süreç halen bir sonuca ulaşmamıştır. 21. yüzyılda da mevcut devletlerin içinde yer alan çeşitli ulusal azınlıklar self-determinasyon hakkını talep etmekte, ayrılıkçı hareketlere başvurmaktadır. Bugün birçok ülkede fiili –de facto- minik devletçikler oluşmuştur.

Self determinasyon ilkesi 20. yy.dan itibaren uluslararası hukukun konusu olsa da 1688 İngiliz Devrimi ve Amerikan kolonilerinin bağımsızlık savaşlarında bu hakka vurgu yapılmıştır. Ancak esas olarak 1789 Fransız Devrimi ile halkların özgürlüğü ve kendi geleceklerine sahip çıkma hakkı fikri yayılmıştır.

Self-determinasyon ilkesinin tarihsel gelişimini üç aşamada ele almak mümkündür. İlki 1918 sonrası Wilson prensiplerinin damgasını vurduğu dönem, ikinci aşama 1945 sonrası dekolonizasyon hareketi ve son dalga da 1989 sonrası SSCB ve Yugoslavya'nın dağılmasıyla birlikte yeni devletlerin ortaya çıkışıyla yaşandı.

a) İlk Aşama

“İlk aşamada, kendi kaderini tayin, I. Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı, Rus, Avusturya-Macaristan ve Alman İmparatorlukları'nın çözülmesini meşrulaştıran bir ilke olarak kullanılmış ve sömürgelerin tasfiyesi döneminde ideolojik destek sağlamıştır. (...) Ancak ilk dalgada bu prensibe, belli bir coğrafyayı kapsamaması nedeniyle evrensel bir ilke gibi bakılmamış ve uygulama olabildiğince dar tutulmuş -hatta seçici davranılmış-, sömürgeler dışarıda bırakılmıştır. Sadece zayıf konumdaki imparatorluklardaki halklara tanınmış olması nedeniyle kendi kaderini tayin hakkına sanki zayıf devletleri cezalandırmanın bir yöntemi gibi bakılmıştır.”⁹

Wilson Prensiplerine atıfta bulunarak yapılan bu düzenlemeler somut olarak 1919 Versay Antlaşmasında ele alınmış ve self-determinasyon ilkesi uluslararası ilişkilerde etkili bir ilke olarak öne çıkmıştır.

“Ulusların istemlerine hiç önem vermeksizin tepeden inme yönetim demek olan imparatorluk ilkesi 1917-1918 yıllarında Avrupa'daki başlıca dayanaklarını kaybetmiş ve barış görüşmeleri sırasında yerini resmen, ulusların kendi geleceklerini tayin etmeleri ilkesine bıraktı. Woodrow Wilson ile Lenin, bu birbirine benzemeyen çift, ulusların kendi geleceklerini tayin etmeleri konusunda birleşerek on dokuzuncu yüzyıldan miras aldıkları birbirinden farklı doktrinlerine yeni bir canlılık kazandırdılar. Almanya, Avusturya-Macaristan, Avrupa'daki kısmi ile Rusya ve Osmanlı imparatorluğu –hepsi- milletlerin birbirinden ayrılıp belirmesi olayına boyun eğmek zorunda kaldılar”¹⁰

Ancak galip devletler bu ilkeleri kendi sömürgeleri ve kendi topraklarında yaşayan diğer uluslar için kullanmaktan özenle kaçınmışlardır.

Wilson bu prensiplerle dünya çapında güvenliğin ve barışın geleceğini öne sürse de bu gerçekleşmemiştir. Dünya üzerinde her ulusal topluluğun ayrı devlet kurma hakkının tanınması halinde binlerce devletin kurulması mümkün olabilecek, bu da uluslar arası düzeni, ulusal ve dünya çapında güvenliği ve statükoyu bozacaktır.

Bu dönemde bu ilkenin gelişiminde Milletler Cemiyeti'nin önüne gelen Aaland Adaları davası önemli bir yer tutar. Sovyet hükümetinin 15 Kasım 1917 tarihli bildirgesindeki self-determinasyon ilkesine dayanarak Rusya'dan ayrılma hakkını kazanan Finlandiya devleti oluşum halindeyken kendine bağlı Aaland Adaları'nda yaşayan İsveçli nüfus da Finlandiya'dan ayrılarak bağımsız veya İsveç'e bağlı olarak yaşama talebinde bulundular. Ancak Milletler Cemiyeti Konseyi ayrılmanın egemen devletin

rızası ile mümkün olabileceğini bildirerek Finlandiya kabul etmediği için Aaland Adaları'nın ayrılma hakkını reddetti.¹¹

b) İkinci Aşama

İkinci aşama 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra sömürgecilik karşıtı bir yaklaşımla yorumlanmış ve sömürge halklarının özgürlüğü Birleşmiş Milletler sözleşmesinde SSCB'nin ısrarı ile kabul edilen self-determinasyon hakkının uygulanmasıyla sağlanmıştır. Bu hak aynı zamanda ırkçı rejimlere maruz kalmış halklar için de uygulanmaya başlamıştır. Bunda 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın ardından "efendilerin de yenilebileceğinin" anlaşılması, Çin Devrimi'nin etkisi ve sömürgelerde batılı eğitim alan küçük bir yerli elit grubunun ortaya çıkarak Batı'yı örnek alan, modernleşmeyi savunan milliyetçi bir anlayışla kitleleri harekete geçirmesi etkili olmuştur. Afrika Ulusal Konferansı (1958) ve Bandung Konferansı da dekolonizasyon hareketine hız kazandırmıştır.

"BM Genel Kurulu'ndan çıkan 59/134 sayılı bildiriye göre, "sömürgeci kurtulma sürecinde kendi kaderini tayin ilkesinden başka bir seçenek yoktur." BM'nin "Sömürge Devletlere ve Halklara Bağımsızlığının Verilmesi Hakkında Deklarasyon" (*The Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples*) adlı 1514 (XV) sayılı bildirisi ve "Birleşmiş Milletler Şartına göre Devletler arası Dostluk İlişkileri ve İşbirliğini İlgilendiren Uluslararası Hukuk İlkeleri Deklarasyonu" adlı 2625 (XXV) sayılı bildirisi, açıkça sömürgeciliğin her şekliyle hızlı ve koşulsuz sonunu ilan etmiştir. Böylelikle, BM'nin 1514 sayılı bildirisine geçişle kendi kaderini tayin, sömürgelerin tasfiyesi talepleri için ahlaki ve siyasal zemin oluşturmuştur."¹²

"Self-determinasyon ilkesi, resmi olarak ilk defa Birleşmiş Milletler Şartı'nın 1/2 ve 55. maddelerinde yer almış ve uygulanan uluslararası hukukta kabul edilmiştir. Bu da Sovyetler Birliği'nin katkılarıyla olmuştur. 1946'da San Francisco'da yapılan görüşmelerde, Sovyetler Birliği'nin öncelikle önem verdiği "halkların eşit hakları ve self-determinasyon ilkesine saygı" ibaresi BM Şartı'nın 1/2 ve 55. maddelerinde yer almıştır. Diğer taraftan; Şart'ın 51. maddesinde, devletlere kendi varlıklarına yönelen saldırılara karşı meşru müdafada bulunma hakkı tanınmış ve böylece üye devletlerin toprak bütünlüklerini koruması için self-determinasyon hakkına sınırlama getirilmiştir"¹³

1952'de yayınlanan "Sömürge Yönetimi Altındaki Ülkelere ve Halklara Bağımsızlık Verilmesine İlişkin Bildiri" ile self-determinasyon ilkesinin toprak bütünlüğüne ay-

kırı olamayacağı kararı alınmıştır. 1962'de yayınlanan "Doğal Kaynaklar Üzerinde Sürekli Egemenlik Bildirisi" ile doğal kaynak üzerindeki hakimiyet de self-determinasyon ilkesinin kapsamına alınmıştır. Yine 1970'te yayınlanan "Dostane İlişkiler Bildirisi" ile self-determinasyon ilkesi uluslar arası hukukun ayrılmaz bir parçası olarak ilan edilmiştir. BM Genel Kurulu tarafından 1966'da kabul edilip 1976'da yürürlüğe giren ve İkiz Sözleşmeler olarak bilinen sözleşmede de self-determinasyon hakkı teyit edilmektedir.

"Öncelikle bu hakkın süjesi kimdir? Kim kimin adına bu hakkı kullanacaktır? (...) Gerek BM Şartı'nda, gerek İkiz Sözleşmelerde, gerekse BM Kararlarında görülmektedir ki, bu hakkın süjesi bütün halklardır. Fakat bunu nasıl yorumlayacağız? Gerçekten bu konuda iki ihtimalden söz edilebilir. Bu çerçevede; ya bütün devletlerdeki halkları içine alacak ya da ırk, din, dil bağlamında ayrı gruplar anlamına gelecektir."¹⁴

Yine bu hak ifade edilirken ulusal özellikler göz önüne alınmamış, toprağa bağlı olarak yorumlanmıştır. Örneğin Kongo'nun sömürgeci kurtulup bağımsız olması onaylanmış ancak Kongo içindeki Katanga bölgesine 1961'de self-determinasyon hakkı tanınmamıştır.

"Yeni devletlerin kurulması sırasında var olan idari sınırların değiştirilmesinin yasaklanmasını zorunlu kılan *uti possidetis juris* ilkesi, uygulamada kendi kaderini tayinin sadece sömürgeci güçler tarafından belirlenmiş sınırlar içerisinde uygulanabileceği anlamına gelmektedir ve bu nedenle birçok örnekte sınırlar etnik kimliklere göre çizilmemiştir."¹⁵

c) Üçüncü Aşama

Soğuk savaşın bitiminin ardından etnik temele dayanan ve ırkçı rejimler altında bulunmayan uluslar da self-determinasyon ilkesini kullanarak bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir.

"Üç Baltık Cumhuriyeti'ndeki bağımsızlık hareketleriyle başlayan üçüncü dalga, Sovyetler Birliği'nin tamamen dağılmasına, Çekoslovakya'nın tarafların rızasıyla ayrılmasına, Almanya'nın yeniden birleşmesine, Etiyopya ile Eritre'nin ayrılmasına ve Yugoslavya'nın dağılmasını tetikleyen etnik şiddete neden olmuştur. 90'lı yıllar aynı zamanda bazı üniter devletlerin merkezden yetki devirleriyle federalleşmesine tanık olunan yıllar olmuştur. Her ne kadar anayasasında federal kelimesine yer vermese de İspanya, Bask Ülkesi ve Katalonya'ya geniş özerklikler tanımış, Belçika 1993'te resmen federal bir ülkeye dönüşmüş, İngiltere ise 1998'de İskoçya ve Galler'e eşit derecede olmayan yetki devrederek asimetrik

federalizme kaymıştır. Bazı Batı Avrupa ülkeleri ulusal azınlıklarının taleplerine yetki devirleri ve özerklik tanımayla karşılık vererek bağımsız bir devlete dönüşmelerini önlemiş, böylelikle kendi kaderini tayin hakkı için uluslararası tanınma sorunu ortaya çıkmamıştır. Fakat üçüncü dalga, kendi kaderini tayin üzerinde önemli bir sınırlamaya sahip olmuştur: emperyalist-kapitalist sistem dahilinde kurulan tüm yeni devletler, daha öncesinde milliyet unvanıyla anılan, özyönetim sahibi cumhuriyetler ya da bölgelerdir. SSCB ve Yugoslavya Federasyonları'nın çöküşünden sonra ulusal grupların değil, belirli cumhuriyetlerin üyesi olan, bölgesel olarak tanımlanmış halkların kendi kaderini tayinini tanımıştır. Dağlık Karabağ, Çeçenistan ve Abhazy gibi daha önce bir federasyonun üniteleri olarak adlandırılmamış, diğer topraklardaki ulusal bağımsızlık mücadeleleri ise bu tür bir destek görmemiştir.”¹⁶

E. İÇ VE DIŞ KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKI

Sömürgecilikten kurtuluş döneminde self-determinasyonla ilgili olarak geliştirilen diğer kavramlar da iç kendi kaderini tayin hakkı (internal self determination) ve dış kendi kaderini tayin hakkıdır (external self-determination).

İç kendi kaderini tayin hakkı devletin kendi sınırları içinde istediği siyasi, ekonomik sistemi seçip uygulayabileceği, dış baskı ile siyasal sistem dayatmasına izin verilmeyeceğidir. Bu ilke devletin iç örgütlenmesine ilişkindir.

Dış kendi kaderini tayin hakkı ise diğer devletlerin toprak bütünlüğüne zarar vermeden dışa karşı kendi devletini kurma hakkıdır. Ancak dış self determinasyon hakkı mevcut devletin içinden ayrılma hakkını da içerdiği için toprak bütünlüğü ilkesine zarar verme potansiyeline sahiptir. Yine bu hak kapsamında başka bir bağımsız devletle birleşmek-ortaklık kurmak veya halk tarafından özgürce belirlenen diğer bir usul de geçerlidir. Bu ilkenin kapsamına yabancı boyunduruğu, sömürsü veya hakimiyetindeki halklarla ülkede halkın tümün kapsayan bir yönetim yoksa da başvurulabilir.

F. AZINLIK SORUNU VE AYRILMA HAKKI

“Günümüzde Birleşmiş Milletler (BM) tarafından tanınmış ve üyeliğe kabul edilmiş 192 bağımsız devlet var-

dır. Bu devletlerde, 5 bine yakın ırksal, etnik, dinî, kültürel ve dilsel grup yaşamaktadır. Halen, bunların içinden 500 ila 700 grubun, kendi kendini yönetmesiyle ilgili değişik talepleri bulunmaktadır. Her grubun isteklerine olumlu cevap vermek, kuşkusuz, dünyayı büyük bir karmaşaya sürükleyebilirdi. Uygulanabilir olmayan bu gibi taleplerin sınırlandırılması, devletlerin milli güvenliğine yönelik tehditlerin önlenmesi amacıyla, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, uluslararası hukuk kapsamında devletlerin ülke bütünlüğüne saygı kavramına ve mevcut uluslar arası sınırların değişmemesine (*uti possidetis* öğretisi) büyük önem atfedilmiştir.”¹⁷

Kanada'da Quebeciler, İspanya'da Katalanlar ve Baskılar, Belçika'da Flamanlar, Britanya'da İskoçlar, Türkiye, Irak ve Suriye'de Kürtler, Gürcistan'da Güney Osetler ile Abhazlar, Rusya Federasyonu'nda Çeçenler, Kosova'da Arnavutlar, İtalya'da Kuzey İtalyalılar, Brezilya'da Güney Brezilyalılar ve Filistin, Irak, Kosova, Karabağ, Kıbrıs sorunları da günümüzde konuyla ilgili tartışmalara dahildir.

Uluslar arası hukukta self-determinasyon ilkesinin ayrılma hakkını içerdiği genel kabul edilen bir görüştür. Ancak hangi koşullarda ayrılmanın onaylanarak uluslar arası alanda tanınmış bir devletin toprak bütünlüğünün bozulmasına razı olunacağı konusu net değildir. Bu noktada asıl benimsenen Sırbistan-Karadağ ve Çek Cumhuriyeti-Slovakya örneklerinde olduğu gibi tarafların anlaşması ile bir sonuca varmasıdır.

70'lerden itibaren Birleşmiş Milletler self-determinasyon ilkesi ile ülke bütünlüğünün çatıştığı durumlarda ülke bütünlüğünden yana tavır almış ve self-determinasyonu genel olarak iç self-determinasyon haliyle yorumlamıştır.

“Şartlar ne olursa olsun, self-determinasyon hakkı, sınırları değiştirmeyi ve ülke bütünlüğünü ortadan kaldırmayı devletin açık rızası dışında içine almaz. Bu da göstermektedir ki, şartlar ne olursa olsun, ülkenin toprak bütünlüğü ilkesi, self-determinasyon ilkesinden öncelikli bir konumdur. (...) Ancak 1991 yılında Sovyetler Birliğinin, 1992 yılında da Yugoslavya'nın dağılması ile birlikte, self-determinasyon ilkesinin sömürgeler dışında da uygulanması gündeme gelmiştir. Söz konusu iki devletten ayrılarak bağımsızlığını kazanan yeni devletler, bu ilkeye dayandıklarını belirtmişlerdir. Fakat bu yeni devletlerin önemli bir özelliği, daha önce federal bir devletin federe kanatlarını oluşturup, önceki devletlerin anayasalarında self-determinasyon hakkına sahip olduklarının öngörülmesi olmasıdır.”¹⁸

Uluslar arası hukukta azınlıkların sorunları kabul edilmekte, devletlere kendi egemenlikleri altındaki azınlıklara temel hakların ve eşitliğin sağlanması için tavsiyede bulunulmakta ancak azınlıkların ayrı bir devlet kurma hakkına sempatiyle yaklaşılmamaktadır. Örneğin Yugoslavya'nın dağılışının ardından Hırvatistan ve Bosna Hersek'te azınlık durumundaki Sırp'ların ayrılma hakkı reddedilmiştir. Ancak 1972'de Doğu Pakistan'ın ayrılarak Bangladeş'i kurması uygun zamanda harekete geçen azınlıkların başarıya ulaşabildiğini göstermiştir.

G. SONUÇ

Self determinasyon ilkesi uluslar arası hukukun siyasetle en çok çakıştığı alanlarda birisi olarak uluslar arası ilişkilerde önemli bir işleve sahiptir. Rakip devlet ve ittifakların zayıflaması, iç karışıklıklar yaşaması veya ülke içinde gücün artması açısından ulusal sorun ve self determinasyon ilkesi etkili şekilde kullanılabilir bir diplomatik silah olarak ele alınabilir. Bu nedenle dış ilişkilerde önemli bir bilgi birikimine ve taktiksel esnekliğe sahip olmak gerekmektedir.

Self determinasyon ilkesi mevcut bulunan ulusal ve etnik sorunların çözümü açısından belirleyici bir yerde durmaktadır. Self determinasyon ilkesinin doğru şekilde ele alınması ülke içinde birlik ve beraberliği geliştirip demokrasi ve özgürlüğü arttırırken, yanlış şekilde uygulanması ayrılığı, bölünmüşlüğü, parçalanmışlığı, düşmanlığı arttırabilir, baskıcı politikaların öne çıkmasına sebep olabilir.

Self determinasyon ilkesi ile ilgili olarak tüm koşullara uyan, tüm devletleri içine alan ve tüm zamanı kapsayan belirli kurallar öne sürmek ve yaptırımda bulunmak mümkün değildir. Bu nedenle her bir olayı içinde bulunduğu zaman dilimindeki konjonktür göz önüne alınarak değerlendirmek gerekmektedir. Bu, ülkesinin bölünmesi ve kendi içindeki etnik-dini azınlıkların memnuniyetini ve bağlılığını sağlamak açısından da önemlidir, ayrılıkçı hareketlerin uluslar arası kamuoyunun desteğini alması ve karşısında mücadele ettiği devletin iç çelişkilerini doğru tahlil ederek başarıya ulaşması açısından da gereklidir.

Ancak açık olan bir gerçek ise self determinasyon ilkesinin benimsenmesinde ve gelişiminde büyük ve statükocu güçlerin değil değişim isteyen ve halk desteğini arkasına alan kuvvetlerin katkıları belirleyici olmuş, fiili kazanımların ardından hukuksal kurallar oluşmuştur.

KAYNAKÇA

Lenin, V.İ. , *Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı*. Sol Yayınları 1978

Stalin J. V. *Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, İnter Yayınları, 1996

Wikipedia internet sitesi

Kalaycı, Hüseyin, *Kendi Kaderini Tayin Hakkının Tarihçesi*, Stratejik Analiz Dergisi, Nisan 2007

Emerson, Robert. *Sömürgelerin Uluslaşması*, Türk Siyasi İlimler Serisi 11, 1965

Uz, Abdullah. *Teori ve Uygulamada Self-Determinasyon Hakkı*, Uluslar arası Hukuk ve Politika, cilt 3 no 9, 2007

Türbedar Erhan, Kanbolat Hasan, Çaycı Sadi. *Kendi Kaderini Tayin Hakkı ve Ayrılıkçılık. Kosova'nın Bağımsızlığı Emsal Teşkil Eder Mi?* Stratejik Analiz Dergisi, Kasım 2007

¹ Lenin, V.İ. , *Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı*. (Sol Yayınları, 1978), s. 55

² Lenin, a.g.e. s. 59

³ Lenin, a.g.e s 55

⁴ Lenin, a.g.e. s 193

⁵ Lenin, a.g.e. s 84

⁶ Stalin J. V. *Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, (İnter Yayınları, 1996), s. 140

⁷ Stalin, a.g.e. s. 141

⁸ Konu hakkındaki bilgi Wikipedia internet sitesinden alınmıştır.

⁹ Kalaycı, Hüseyin, *Kendi Kaderini Tayin Hakkının Tarihçesi*, (Stratejik Analiz Dergisi, Nisan 2007) S. 70

¹⁰ Emerson, Robert. *Sömürgelerin Uluslaşması*, (Türk Siyasi İlimler Serisi 11, 1965) s 4

¹¹ Bkz. Uz, Abdullah. *Teori ve Uygulamada Self-Determinasyon Hakkı*, (Uluslar arası Hukuk ve Politika, cilt 3 no 9, 2007) s. 63

¹² Kalaycı, a.g.e, s. 72

¹³ Uz, a.g.e. s. 65-66

¹⁴ Kalaycı, a.g.e s 70

¹⁵ Kalaycı, a.g.e. s 73

¹⁶ Kalaycı, a.g.e. s 74

¹⁷ Türbedar Erhan, Kanbolat Hasan, Çaycı Sadi. *Kendi Kaderini Tayin Hakkı ve Ayrılıkçılık. Kosova'nın Bağımsızlığı Emsal Teşkil Eder Mi?* (Stratejik Analiz Dergisi, Kasım 2007) s. 25

¹⁸ Uz, a.g.e. s. 74-75

Bir YDG'li

“KÜRT TARİHİ ÜZERİNE BİR İNCELEME” ELEŞTİRİSİ

Aşağıdaki yazı, dergimizin Ağustos sayısında Amed YDG tarafından derlenen “Kürt tarihi üzerine bir inceleme” adlı çalışmaya yönelik Sincan F Tipi Hapishanesinden bir Tutsak Partizan’ın eleştirel değerlendirmesidir. Sayfalarımızın sınırlı olmasından dolayı yazıyı kısaltarak yayımlıyoruz.

Merhaba Sevgili Amed YDG,

“Kürt Tarihi Üzerine Bir İnceleme” başlıklı güzel yazınızı okudum. Gerek süreç açısından gerekse içerik açısından oldukça verimli bir çalışma olmuş bence. Yani sıra yazıda bazı hata ve eksiklikler olduğu için de yazma, eleştirme ihtiyacı duydum. Sevgili dostlar, bu tür araştırma-inceleme çalışmalarına fazlasıyla ihtiyacımız var. Bilgi-teori olmadan girilen pratiğin “**karanlıkta el yordamı ile yürümek olacağı**” hepimizce aşikârdır. Bu açıdan böylesine kapsamlı bir çalışma yapmanız, özellikle gençliğin a-politize edilmeye çalışıldığı bir süreçte çok isabetli olmuştur.

Yazı yazmak, incelemek ve araştırmak sadece yeni bilgiler sunmakla kalmaz; aynı zamanda düşünme ve inceleme tarzımızı da dolaylı ve dolaysız olarak geliştirir veya ortaya serer. Yani her yazı, hem yazanın hem okuyanın düşünme ve inceleme tarzını da değiştirmeye-geliştirmeye yönelik ele alınır; alınmalıdır. Bu açıdan da çalışmanıza dair bazı hata ve eksiklikleri ifade etmek istiyorum.

Öncelikle yazının biçimine dair bazı şeyleri belirtmek istiyorum. Yazının girişi (ister kısa isterse uzun olsun!) her zaman yazının içeriğini ve kapsamını belirtmelidir. Bu açıdan, yazının başlığı dahi yazının içeriğini belirtse de, kapsamını ve bu çalışmaya neden ihtiyaç duyulduğunu yeterince belirtmemişsiniz. Bir okuyucu, böylesi genel ve üzerine sık sık yazılan bir konuyu, neden bir de sizden öğrenmek-okumak istemesi gerektiğini bilseydi iyi olurdu. (...)

Biçime dair bir eksiklik olarak her ara bölümün de kendi içerisinde bir giriş ve sonuç bölümünün (en azından paragrafının) olması okumayı daha verimli ve akıcı

kılar. Her ara bölümün girişi, o bölümün içeriğini ve kapsamını, birkaç cümleyle de olsa vermelidir. Sonuç kısmı ise o bölümün ana fikrini veya bölümde ifade edilenlerin özgüllüklerini kısaca vermelidir. Sizin ele alışınızda, bölümleri belli nitelikteki süreçlere bölmeniz okumayı verimli ve akıcı kılmışken, bu ara bölümlerin giriş ve sonuç kısımları güdük kalmış; bazısının ise böylesi ele alış olamamıştır.

Yanı sıra Birinci Bölümün neden sadece 4 hanedan ve aşiretle sınırlı kaldığı (bırakıldığı) belirtilmemiş. Asgari bir Ortadoğu ve Kürt tarihi bilenler buna pek anlam veremeyecektir. Çünkü hanedanlıklar ve aşiretler çok fazladır. Hanedan ve aşiret kavramlarına farklı anlam yüklediğiniz belli oluyor. Hanedanın içeriğini devletleşme ile sınırlıyorsanız Medler ve önkemleri yok; eğer beylik yönetimlerini kastediyorsanız, beylik sayısı onlarca; ki bu başlı başına uzun bir yazı olurdu. Yani o bölüm epey eksik olmuş.

Diğer kavramsallaştırma hatalarına ileride değineceğim. Yazının içeriğine dair eleştirilere girmeden önce şu vurguyu yapmak istiyorum. Alıntılarda, imkan olduğu sürece, kaynak belirtmek lazım. Bu alıntının ustalardan olup olmaması önemli değil. Bazıları kaynak göstermenin sıkıcı olduğunu düşünür. Bu doğru olabilir. Ancak hiçbir sıkıcılık, güvensizlikten kötü değildir. Dipnotlar veya kaynak gösterme bu açıdan zorunludur. Siz bir yerde Lenin’in alıntısını kaynak göstermemişsiniz.

İçeriğe dair eleştirilerde sayfa (sf) numarasına göre gitmeyi daha uygun buldum.

Sf: 27’de “...bölgeye Ari istilaları başladı” demişsiniz. Bu “Ari” ler kimdir. Benim bildiğime göre arkeologlar ve antropologlar henüz böyle bir ırk, etnisite vs. ortaya çıkartmamıştır. “Ari” ırkı, Hitler, Avrupalı sömürgeciler ve bazı liberaller ile Hindistan’ın en üst kastlarını oluşturanlar (başta Brahmanlar) tarafından savunulsa da böyle bir ırk henüz bilimsel olarak kanıtlanmış değildir. Yani “Ari” ırk bir safsatadır ve ırkçıların “bilimsel” temellendirir.

Aynı sayfada “dolaysız ata” derken, etnisiteyi, “saf bir ırka” dayama girişiminde olduğunuz anlamı da çıkabilir. Ortadoğu gibi göçlerin ve savaşların binlerce yıl boyunca hakim olduğu bir coğrafyada bir “ata” dan bahsetmek bile –en azından biyolojik olarak- “cesaret” isterken, sizin, “ata”ları neye göre dolaylı ve dolaysız olarak böldüğünüz net olarak anlaşılıyor.

Sf: 31’de, “*Safevilerin önderi, Osmanlı Sultanları ile olan dinsel husumetlerinden küçük Asya’dan İran’a göçmüş, Türk dil grubundan kudretli aşiret topluluğunun başına geçmişti.*”, cümlesinden, Safevilerin Türk olduğu sonucu çıkıyor. Eğer dizgi hatası değilse bu bilgi yanlış. Safeviler Perslerin devamıdır. Kendilerini öyle görürler. Ayrıca altı çizili

Sf: 32’de, tek yanlı bir ele alışıyla İran ve Osmanlı’nın Kürtlere genelde sert ve katı yaklaştığını iddia etmişsiniz. Sanırım genel bakış açınıza hakim olan “mazlum halk ile zorba” ikiliğini “masalsı” algılayışınız size yön vermiş. Oysa gerçeklikte, Kürtler, Osmanlı ve İran’la sık sık işbirliği yaptılar (ve tersi); ayrıca Ermeni katliamları, Süryani katliamları vb. birçok katliamda Kürtlerin bazıları gönüllü askerlik yapıyordu. Bunu günümüz Kürt milliyetçileri bile ifade ediyor. 1514 ve sonrasında gerçekleşen Kürt-Osmanlı ilişkileri esasta gönüllülük ve çıkar birliği temelindeydi. Bu durum onların dost-kardeş vs. olduğunu göstermez. Ama burada biçimi tartışıyoruz veya yönemi ifade ediyoruz. Bu biçim bazen kanlı bazen de kansız olmuştur. Ki gerek Osmanlı gerekse de İran’ın en sık kullandığı yöntemlerden birisi satın alma ve mevki verme idi (ki bu kansız bir ilişkidir). Sizler burada biçim ile özü karıştırarak, sömürücü sınıfın özünü her yerde ve her zamanda aynı biçimde yansıtaacağı şeklinde bir metafizik yöntemle kaymışınız.

li kısım çok anlamsız olmuş. Yani cümlede hem yanlışlık hem de anlam düşmesi var.

Aynı sayfada tarihi bilgi eksikliğinden bir tane daha var. Çaldıran Savaşı (1514) Kürtlerin tarihinde bir milat olarak kabul edilir. Bu tarihte 25 Kürt beyliği Osmanlı’dan (Y.S. Selim’den) geniş özerklikler alırlar ve bu özerkliklerini esasta 19. yy.’ın ortalarına kadar korudular. Siz “gerçek özerklik” derken neyi kastediyorsunuz tam anlayamadım ama, bu beylikler Osmanlı’ya sadece vergi ve asker veriyordu. Onun dışında iç işlerinde tam özerkleri; yani serbestlerdi. (...)

Sf: 32’de başlayan “Kürt Direnişi” alt başlığınız, yanlış bilgilendirme veya yanlış belirleme üzerine oturtulmuş. “16. ve 18. yy’lar Kürt direniş devridir” derken abartı var. Aynı abartıyı Ehmede Xani ve Şerefhan Bidlisi’nin (sf:33) eserlerine dayandırmanız da yanlış olmuş. Bu dönemde var olan bir bilinci (üstelik cılız olan bir bilinci) sizler genelleştirip sürece mal etmişsiniz. Oysa bu dönemde Kürtler özerk olmaktan görece memnun gözüküyor. Çünkü bu dönemin isyanlarına Celali isyanları damgasını vurmuş ve bunlar da çoğunlukla İç Anadolu’da gerçekleşmişti. Yanı sıra bu dönemde Osmanlı 1514 antlaşması sayesinde Kürtlerin görece sessiz kalmasını sağladığı gibi İran sınırını da sorunsuz korumuş oldu. Ki bu durum esasta 19. yy.a kadar sürdü. Bu dönemde elbette çatışmalar ve bazı isyanlar çıkmıştır. Ancak, bunların “Kürt direnişi dönemi” olarak algılanması yanlıştır. Kürt isyanları dönemi esasta 19. ve 20. yy’lar olarak kabul edilir. Bu belirleme Kürt ulusal mü-

cadelesi açısından doğrudur. Kürtlerin direnişi binlerce yıldır var. Bu son iki yüzyıl dışındakilere farklı bir misyon biçmişsiniz gibime geliyor. Kürdistan coğrafyası, jeostratejik önemi dolayısıyla binlerce yıldır savaş-ışgal alanı olagelmıştır. Dolayısıyla Kürt tarihi hem direniş hem de ihanet tarihidir. (...)

Benzer bir hata sf: 34'te aşiret reislerinin bazı niteliklerine dair yapılmış. Aşiret reislerini genelleştirerek "en acımasız sömürücü" ilan etmişsiniz. Oysa bu yanlıştır. Siz göreceli bir gerçekliği mutlaklaştırmakla kalmayıp istisnayı da mutlaklaştırıp sınıfsal çelişkileri eksik ve tek yanlı okumuşsunuz. Belirlemeniz göçebe aşiretle için daha büyük bir yanlışlık teşkil ediyor. Göçebe aşiretlerde gelişmiş bir sınıf karşıtlığı yok ki, "en acımasız" sıfatına layık olsun. Reis "iyilerin en iyisidir" (Engels, Devlet, Aile ve Özel Mülkiyetin Kökeni veya Kapitalizm Öncesi Ekonomi Biçimleri, kitaplarına bakılabilir). Reisin daha zengin oluşu onun aşiret üstü kanunlar koyabileceği anlamına gelmez. Ki bu göçebelerde mera esas üretim aracıdır ve komünal mülktür. Bu göçebelerde, yerleşik aşiretler veya şehirler gibi özel mülkiyet gelişkin değildir. Yanı sıra, yerleşik aşiretlerin reislerini de toptan "zorba" ilan etmek yanlış. Bu reisler aynı zamanda ezilen kesimdedir. Ayrıca Kürt isyanlarına önderlik eden bu liderle "en acımasız sömürücü" iseler nasıl olur da bağımsızlık ve eşitlik savaşlarına da önderlik edebilmişlerdir. Aynı sayfada din adamlarına da tek yönlü yaklaşmışsınız. 1880 yılındaki Şeyh Ubeydullah isyanı ve sonrasındaki isyanların çoğunluğuna din adamları önderlik etmiştir. Din sadece afyon değildir; aynı zamanda direnişin ve özgürlüğün biçimi olmuştur. (...)

Sf: 37'de "...Kürdistan'ın fetih hareketine başlanmıştı." ifadesi yanlıştır. "Fetih" ifadesinin yanlış olması, zaten ilhak edilmiş olan bir toprağın yeniden "fetih" edilemeyeceğindedir. (...)

Sf: 38'de "19. yy'ın40 yıllarının genel bir Kürt kurtuluş hareketinin varlığından söz etmek için erkendi" belirlemesini yaparken eğer tüm Kürdistan'ı kapsayan bir kurtuluş hareketinden bahsediyorsanız bu hiçbir zaman mümkün olmadı zaten. Dolayısıyla siz "genel" derken neyi kastettiğiniz tam anlaşılıyor.

Aynı sayfada "feodal ayrılıkçı" ve "Kürt feodal toplumu ayakta tutan temellerin yıkılmış olması..." ifadelelerinde feodalizmin tasfiye olduğu anlamı geliyor ki bu da kapitalizmin yerleştiği sonucunun çıkmasına neden olur. Sanırım bunu kastetmemişsiniz ama o ifadelerdeki feodal kavramı anlatmak istediğinize uygun düşmemiş.

Sf: 39'da Yezdanşer'e neden "saf" dediğiniz anlaşılmadığı gibi ihanet etmiş birine bu sıfatı neden kullandığınız da anlaşılır değil.

Sf: 43'te Hamidiye alaylarındaki Kürt aşiretlerinin sayısını 13 olarak vermiş ve kaynak da göstermemişsiniz. Aram yy'dan çıkan "Kürdistan'da Aşiretçilik ve Milliyetçilik" kitabına göre bu sayı 1891'de 40, 1893'te ise 63 Kürt aşireti şeklindedir. Bir alt paragrafta Kürtlerin Ermenilere her türlü desteği verdi ifadesi abartı ve tek yanlıdır. Bazı ifadesi kullanılsa doğru olabilirdi. Ama siz genelleştirmişsiniz. Ermeni katliamında Hamidiye alaylarının ve dolayısıyla Kürtlerin baş aktörlerden olduğu gerçeğini inkar etmiş oluyorsunuz. Oysa sizde "mazlum halk" miti var. Ki bu mit hem masalsı bir algıya hem de akla-karacı bir mantığa sahip. Elbette ben bu kısmı biraz karikatürize etsem de mazlum halkların içeriğini daha nesnel doldurmanız gerektiği aşikârdır. Sizininki ayrıca sınıfsal değil, etnik bir yaklaşıma tekabül ediyor. Çünkü genelleştirmeleriniz bir yana her millet içerisindeki sınıfsal öz ve sınıfsal özdeşliği kenara koymuş oluyorsunuz bu ifadelerinizle.

Benzer bir abartı "Osmanlı ile Kürt önder ve Kürt kitleler arasında tam bir kopma yaşandı" belirlemesinde de var. Siz tarihsel gerçeklik yerine kendi algılarınızı ve darlığınızı gerçek sanıyorsunuz. Böylesi bir kopma ne Osmanlı'da ne de TC'de olmuştur. (...)

Yine aynı sayfada, son paragrafta, "soy-aşiret temeli üzerine konulmuş olan Kürdistan'daki feodal düzen ciddi bir sarsıntıya uğramıştır" belirlemesinde yine kavram-sallaştırma sorunuz açığa çıkıyor. Soy veya aşirete dayanmayan hiçbir feodal biçim yok ki! Siz aşiret sistemini kastetmek istemişsiniz ama feodal ve soy kavramları yerinde kullanılmamış. Ki aşiretçilik bugün bile çok güçlü. Irak Kürdistanı hala iki aşiret tarafından yönetiliyor. T. Kürdistanı'nda aşiretçilik '80'lerle beraber hızlı bir çözüme yaşıyorsa da bitti diyemiyoruz. (...)

Sevgili dostlar, eleştirilerim kısaca bunlar. Eleştiriler çok görünebilir. Ama bu, çalışmanın değerini azaltmaz. Bilgi sonsuz olduğu için, mükemmel bir yazı yoktur; olmaz. Verimli, iyi, en verimli vs. şeklinde yazılar vardır. Dolayısıyla yazıda bahsi geçen hatalar, yazının genel verimliliğini ve önemini azaltmaz. Hataları ve doğruları ayrı ayrı tartmak ve akla-kara mantığına düşmemek gerekir. Sizin çalışma, saflarda önemli bir eksiklik olan (ve mücadelemizde belirleyici etkileri olan) tarih bilincinin geliştirilmesi açısından değerlidir. Teknik veya felsefi hatalarınız bu değeri azaltmaz.

Tarih bilinci, ideolojik bakış açımız, felsefemizi, siyasal yetimizi ve dolaylı olarak örgütsel bakış açımızı etkiler ve belirler. İnsanlık tarihinin birikimi, düzeyi günümüzü yaratır. Böylece geleceği öngörebiliyoruz. Dolayısıyla bu tür çalışmalarda sağlanan genişlik ve derinlik ve bizi bir adım daha ileriye taşıyacaktır.

Diğer yandan bahsi geçen düşünüş tarzındaki eksiklik toplumdaki ve eğitim sisteminden bize kalan bir "miras", bu nedenle felsefi çalışmanın (ve diyalektik materyalizmi derinleştirmenin) sınırı olmuyor yani süreklileştirilmesi zorunludur. Her yalın ve her sosyal ortamın kendine has bir düşünüş tarzı zaten bulunuyorken ideolojik bakış açısıyla buna bir biçim verilebiliyor. Ancak yaşam deneyimimiz ve siyasal yetimiz bizim felsefi algılarımızı sınırlar. Bu nedenle daha çok çaba-emek ile daha fazla pratik bu sınırları genişletebiliyor. Sizin yaptığınız çalışmada bu sınırları genişletebilen en etkin yöntemlerdendir. Kanımca bu tür inceleme-araştırma yazıları sistemli düşünmeyi en fazla zorlayan ve kavramsallaştırmayı en fazla öne çıkaran yollardan birisidir. Dolayısıyla yazının size çok şeyler kattığına eminim. Ancak eleştirilerle bunu geliştirmenin zorunluluğu da aşikârdır.

Getirdiğim eleştirilere neden olan yaklaşımlardan birisi bu tür çalışmalarda az kaynakla yetinebilmesidir. Oysa bu tür çalışmalarda olanaklar dahilinde, her ideoloji ve disiplinin yayınları okunmalıdır. Karşıtını bilmediğin-kavramadığın bir şeye biliniyor denemez. Yanı sıra çok farklı kaynaktan inceleme yapmak derinliğine erişemediğimiz çelişmenin olabildiğince çok yönlü görülebilmesine neden olur. Demek istediğim bilgide derinleşme sonsuz

ve her çelişmenin yönleri de sınırsızdır. Dolayısıyla bizim azami çabamız ancak çelişmeyi, süreci genel hatlarıyla kavrar ve derinleşme de helezonik biçimde genişleterek artar.

Bir otomobil düşünün; tamir edebilmenin veya onun üzerinde seyahat planı yapabilmenin ilk koşulu onun niteliklerini (ve geçmişini) bilmektir. Hele ki tamir etmek her parçayı ve her parçanın diğerleri ile ilişkisini bilmeyi zorunlu kılar.

Uzun inceleme-araştırma yazılarında da genelden özele, özelden genele ve yine tersi bilgi akışı sürekli olur/olmalıdır. Bu çerçevede sınıfsal-ekonomik temeller üzerine siyasal ve sosyal ilişkiler-bağlantılar-çelişmeler aranır/bulunur/derinleştirilir.

Bu nedenle de farklı ve çok sayıda kaynağın incelenmesi geniş ve derin düşünebilmenin temel ayaklarından birisini oluşturur. Ki defalarca okunan felsefe kitabı; ancak bu vb. yöntemlerle (veya pratiğin dayatması ile) nesnel kavranmaya başlanır.

Sevgili dostlar, bu konuda konuşulabilecekler oldukça fazladır. Bazı eleştiriler yanlış anlama veya dizgi hatasının yarattığı sonuçlara dayanmış olabilir. Böylesi bir durumda doğruyu alıp yanlış kenara koymak en doğru yöntemdir. Elbette benim eleştirilerimin bakış açısını da sorgulayacaksınız. Bu nedenle elimden geldiğince eleştirilerimin temelini vermeye çalıştım. Ancak yazının sınırlayıcılığı ile fazla uzatmama isteğim dolayısıyla bazılarını kısa kestim. Bu da anlaşılmanı zorlaştırabilir. Böylesi durumlarda affınıza sığıyorum(...)

Kürt tarihi derinleşmesi gereken temel konulardan birisidir. Eminim siz de benim gibi aradan uzun bir süre geçince yaptığınız hataları daha iyi görebilecek ve ne kadar derinleştiğinizi de görebileceksiniz.

Yazıda emeği geçen herkesin eline sağlık diyorum. Umarım bu tür çalışmalarınız devam eder. Sorunlara kafa yormak ve çözüm üretmeye çalışmak bizleri en fazla geliştiren unsurlardan dır.

Hepinize direnç dolu bir gelecek diliyorum. Herkese sevgi ve selamlarımı iletiyorum.

30/08/2009

Sincan F Tipi Hapishanesi'nden bir Tutsak Partizan

SANAT DERKEN...

Aramıza o kadar çok kan, o kadar çok gözyaşı giriyor ki gözleriniz bulanık bir leke artık... İşitsiyi aydınlanamıyorum, ısınamıyorum. Aramıza o kadar çok dikenli tel, o kadar çok mayın giriyor ki ellerinize dokunamıyorum. Aramıza o kadar çok füze, o kadar çok bomba giriyor ki kalp atışlarını zı duyamıyorum... Kimse duyamıyor.

Çağımızın acımasız kapitalist düzeninde artık en zor şey insanın insanla karşılaşması... Oysa insan ancak insanla karşılaştığında özgürleşebilir. Zira mutlak bir şekilde kuşatılmış, tutsak edilmiş, "benliğinden" sürgün edilmiş insanoğlu.

Bu önermeden yola çıkarsak sormamız gereken soru şu: "İnsanın insanla karşılaşması nasıl mümkün olabilir?" Bu sorunun cevapsız olduğunu düşünmüyoruz. Ve en önemli görevlerinden birini yüklenenin "sanat" olduğunu söylüyoruz.

Sanatın (türü ne olursa olsun) en büyüleyici tarafı insandan insana

uzanan dolaysız bir köprü oluşudur. Ve sanat bölünerek çoğalmak, binlerce insanın bilincinde yeniden var olmak, dönüşmek, kendini tekrar tekrar yaratmaktır. "İnsan bilinci gerçekliği yalnızca yansıtmakla kalmaz, ama aynı zamanda onu yaratır da" diyor Lenin. Demek ki sanat, gerçekliğin yalnızca edilgen bir yansıması değil, aynı zamanda etkin bir yaratımıdır da. İşte sanatın gücünü burada aramak gerekir. "İnsan"la aramıza örülen duvarı yıkmak için kullanmamız gereken güç budur.

MARKSİZM VE SANAT...

Marksizm'in içinde sanatın inceden inceye işlenmediği söylenir. Kısmen doğru bir eleştiridir bu. Sanat üzerine sistematik bir eser ortaya konulmamıştır. Ancak sanata dair görüş üretilmediği de gerçeklikten uzaktır. Marks'ın ve Engels'in eserlerinde zaman zaman karşımıza çıkan değerlendirmelerin neden sistematik bir esere dönüştürülmediği sorulabilir. "Bilindiği gibi, bilimsel maddeciliğin klasikleri, sanat üzerine başlı başına bir ki-

tap bırakmamış oldukları gibi; kendi içinde kapalı, sistematik bir sanat kuramını geliştirmek için de enine boyuna uğraşacak ne zaman bulabilmişler, ne de aslında, bu çalışmalar içinde boğularak, eylemin dışında kalmak istemişlerdir" diyor Aziz Çalışlar. Gerçekten de zamanın koşulları incelendiğinde bu tercihin haklı gerekçeleri olduğu görülebiliyor.

Marksizm'in kurucuları gerek felsefi, ekonomi-politik ve tarihsel konuları içeren eserlerinde, gerekse çeşitli yazışmalarında sanat anlayışlarını ortaya koymuşlar ve değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bu yazılar incelendiğinde aslında Marksist sanat kuramının Marks ve Engels tarafından ortaya atıldığı ve tutarlı bir sanat ve estetik görüşler sistemini geliştirmiş oldukları ortaya çıkmaktadır.

"Toplumun yeniden örgütlenmesiyle birlikte, üretim ile özel mülkiyet arasında olduğu kadar, maddi ve manevi üretim arasındaki çe-

leşmenin ortadan kalkması 'emeğin bir zorunluluk olmaktan çıkarak' 'özetkinlik' haline gelmesi sonucu birey de sınıfsal-toplumsal kısıtlayıcılıktan kurtularak sanatın her alanında özgürce yaratımda bulunabilecektir. İşbölümünün yabancılaştırıcı sonuçlarının aşılması sonucu birey kendini manen geliştirdikçe çevresiyle ve üretimle ilişkileri insanileştikçe sanatsal yaratım ile sanatsal algı arasındaki çelişki de ortadan kalkacaktır."(1)

MARKSİST SANAT ANLAYIŞI

Kapitalist ideologlar sanatçıyı "kendini gerçekleştirmek" dedikleri oldukça soyut bir alana hapsedmektedirler. Onlara göre sanatçı bu alanın dışına çıkmamalıdır. Çıktığında mahkum edileceği açıktır. Böylece sanatı "insan"dan uzaklaştırabilecek, sanatçıyı emeğine yabancılaştırabilecek; emeği de insani niteliğinden uzaklaştırabileceklerdir. "Kişinin kendisini gerçekleştirmesi, ortaya koyduğu ürünün kendi toplumsal varlığıyla bir bütün oluşturması ve sanatçının toplumsallığı içinde sanatın

merkezi bir rol oynadığı olgusu “sabıkalı” bir düşüncenin ürünü olmalıydı.”(2)

Marksist sanat anlayışı ise sanat eserinin sanatçının toplumsallığından soyutlanmasına, hayatın ve politikanın dışına itilmesine karşı çıkıp eseri şekillendiren gerçekliğin eksiksiz muhafaza edilmesi gerektiğini öngörüyor. “Marksist düşünce sanatın politik olup olmadığı değil, sanat kavramının hangi kanallar üzerinden politikayla karşılıklı bir etkileşim içinde olduğu anlaşılmalı istendi. Sosyalist emekçi hareketinde sanatın nasıl bir rol oynadığı, oynayabileceği veya oynaması gerektiği üzerine kafa yoruldu. Özellikle Stalin zamanında çok merkezi bir konuma gelen soyut sanat-sosyalist realizm tartışması Doğu Bloğu ülkelerinden farklı entelektüeller ve sanatçılar tarafından farklı şekilde tartışıldı, değerlendirildi ve yorumlandı.”(3)

Marks’ın ve Engels’in sanatçıdan bekledikleri, olaylara somut ve tarihsel yaklaşımları, sınıfsal çevrelerinin içinde, canlı ve çok yönlü karakterler yaratmalarıydı. Sanatçı ne çağdan soyutlanmalıydı ne de gerçeği birebir kopyalamalıydı. Bununla birlikte sanatta “gerçekçi imge” kavramını ortaya koymuş oluyorlardı. İddia edildiği üzere biçimi içerik uğruna feda etmiyorlar, biçim ve içeriğin kol kola yürümesi gerektiğini söylüyorlardı. Düşünce ve anlatım bütünsellik taşımalıydı. Cervantes, Goethe, Rembrandt, Balzac ve Shakespeare bunu başarmışlardı.

Romantizmi bütün kendine özgü toplumsal çelişmeleriyle, Fransız devriminden sonra başlayan çağın bir yan-

sıması olarak görmüşler; kapitalizmi reddeden ve ileriye doğru çaba gösteren devrimci romantizm ile kapitalizmin geçmiş açısından romantik bir biçimde eleştirilmesi arasında bir ayırım yapmışlar, gerici romantikleri eleştirirken, Byron ve Shelly’ye değer vermişlerdir. Marks ve Engels; Dickens, Thackeray ve Bronte’lar ile Maupassant gibi 19. yy. İngiliz ve Fransız gerçekçilerini övmüşler, gerçekçi geleneği her zaman için edebiyatın en büyük başarısı olarak görmüşlerdir. Bu arada Rus edebiyatına da büyük bir yakınlık duymuşlar; daha iyi izleyebilmek için Rusça öğrenmişlerdi.”(4)

Sonuç olarak...

“İnsan”a ulaşabilmek, kendimizi anlatabilmemiz için; uğrunda mücadele verdiğimiz düşüncelerin, değerlerin yayılabilmesi ve benimsenebilmesi için; özgürleşebilmek için; geleceği yeniden yaratabilmek için ya da sadece ve sadece insanın mutlak yalnızlığını kırabilmek onu “sıla”ya yani benliğine döndürebilmek için bir zorunluluktur. Gereken önemi gösterelim.

Kaynaklar

- (1) Sanat ve Edebiyat, Marks-Engels-Lenin, Ekim Yayınları
- (2) <http://kaankangal.org/2009/03/01/marksist-estetik/>
- (3) <http://kaankangal.org/2009/03/01/marksist-estetik/>
- (4) Sanat ve Edebiyat, Marks-Engels-Lenin, Ekim Yayınları

Ankara Üniversitesi’nden Bir YDG okuru

BİRİNİN KIZI OLDU!

Derin bir sessizlik çöktü köye. Nasıl da kızılca kıyametler kopmaktaydı az evvel. Yer gök inlemekteydi kadının sancılarında. Acının rengi sinmişti dört yana ve buram buram eziyet kokmaktaydı etraf. Çılgınlıkların dinmesinin ardından incecik bir ağlayış duyuldu. Sanki yer yuvarda duyulacak son ses oymuşçasına derinden geldi ve sessizliğe karışarak kayboldu. Bacaklarından tutulup baş aşağı yaşama doğru sallanan bir bebeğin sesiydi bu. İlk isyanıydı bu onun acıya. Ve daha yeni başlıyordu her şey. Haberi varmışçasına yüzünü ekşitti yavrucak, mahcupça sustu bir iki inlemenin ardından. Suçlandı ve beklemeye koyuldu.

Tüm köy anladı ne olup bittiğini. Sükunete ortak ol-

du herkesler. Kimi babalar aynı şeyi kendilerinin de yaşadığını hatırlayarak daha da derin acılara gark oldular. Bakışlarıyla anlaşıyordu kadınlar. Ve tüm gözler evinin duvarına yaslanmış dört büklüm oturan babanın üzerinde buluşuyordu. Baba kafasını kaldırmaya her niyetlendiğinde acı dolu tüm bakışlar kaçıyorlardı.

Bu derin sessizliği bozmaya niyetliydi biri. Neyi bozacağını bile bilmeden yanaşıyordu yavaş yavaş babanın yanına. Ayakkabılarını ters giymişti. Daha bebekken delinen kulaklarında biri yeşil biri kırmızı iki ip parçası sallanıyordu. Üstü başı kir pas içindeydi. Bitlenmesin diye saçlarını kısacık kesmişlerdi. Makas izleri belli oluyordu. Ağır ağır adımlar atarak geliyordu. İki adımda bir denge-sini sağlamak için duruyor, yeniden yola koyuluyordu. Şimdi bütün gözler onun üzerine çevrilmişti. Komşu kadınlardan biri koşup onu kucığına almak, oradan uzaklaştırmak istedi ama artık çok geçti. Çocuk iyiden iyiye yaklaşmıştı babaya doğru. Güç bela iki adım daha attıktan sonra babanın yanına geldi. Elini babanın omzuna

koydu. Sonra sordu, sessizliği yırtarcasına;

'Emmi kızın oldu, adını ne koyacan?'

Adı ne olsun süt kokulu bu yavrunun? Teni ak, elle-ri ufak... Burnu fındık, ağzı kayfe fincanı. Yarım açtığı gözleri yeşile dönmeye niyetli. Saçları var şimdiden kömür karası. Sevmeye kıyamazsın yumuk yumuk kolları. İnsanoğlu dediğin nasıl üzülür böyle bir varlığın kapımızı çalmasına, gelip yer yuvara konuk olmasına? Güzelliği bilmez mi insan? Kokuyu almaz mı? Gözleri görmez mi?

Adı 'bebek' olsun bir vakit. Kimsecikler başka bir şey demesinler. Sarılsın mahrem yerlerinden kundağa kimsecikler görmesinler. Ayağa kalkabildiği vakit altına uzun bir don çekip, kulaklarını iğne ile delip, birer ip sallandırarak dışarıya vursunlar. Yavru gezsin dolaşsın. Çaputtan bebekler yapsın kendi gibi. Kir tutmasın diye saçlarını makasla köklerinden kessinler. Yavru, çaputtan bebeklerine uzun saçlar yapsın. Erkeklerle oynamasın. Çok konuşmasın, ağlamasın. Utanmayı öğrensin şimdiden. Kadınlığını bellesin.

Azıcık gelişmeye durunca, misal ufacak göğüsleri büyütmeye yüz vurunca, kalın kalın giyinsin yaz sıcaklığının altında bile. Taranmasın, boyanmasın. Kardeşine analık etsin, bulaşıkları yıkasın. Adı 'kız' olsun. 'Gel kız buraya', 'git kız şuraya' 'otur dizimin dibinde' 'çabucak büyü de kocanı bekle'...

İlk kanla çilesi perçinlensin yavrunun. İlk kan bir çığlığa karışsın. Derin bir zindan örülsün kanla. Kan yasa bulansın. Artık 'koruması gereken bir zar'ın muhafızlığında yoğrulsun yaşamı. Apak ve tertemiz kalmak. Zarında hasara yol açmamak. Daha fazla susmak, daha fazla saklanmak... Adı 'eksik etek' olsun bu vakit. Kadınlığının oyununa gelip de azıcık kırılırsa, manalı manalı etrafına bakarsa, yürürken azıcık salınsa, maazallah bir oğlanla konuşursa 'yosma' olsun adı. Kolayca 'yosma' desinler. Dövsünler, odalara kilitlesinler, falakaya yatırsınlar, taşa tutsunlar, ipe gersinler.

Kısmetler aşındırsın evin kapısını. Münasip görülene kadar birileri, kurbanlık koyun gibi beklesin bu yavrucağı. Adı 'kaşık düşmanı' olsun bu sıralar. Her sofrada fazladan bir boğaz... Her an gitmeye hazır bir misafir... Her uğursuzluğun sebebi... Yersiz yurtsuz bir göçmen kuş, iklimlerde kaybolmuş, yönünü bilemeden havada turna misali dört dönen.

Yüksek yüksek tepelere ev de kurarlar, aşırı aşırı memleketlere kız da verirler. Ve göç böyle başlar. Kan

sunulur ilk geceden 'koca'ya ve kanın getirdiği 'mutlulukla' başlar hikaye. Adı 'karı'dır artık. Karnından sıpası sırtından sopası eksik edilmeyecektir. Sırtında taşımaktadır 'yuvanın' yükünü. Ve sırtında hissetmektedir yaşamın tüm ağırlığını. Gece kocasının altına sunar bedenini. Gündüz pervane gibi fır dönmekte evinin etrafında... Tarlada, fabrikada, evde... Çocuklarının telaşesi başlar bir de. Ocaktaki yemekle, ipteki çamaşırıyla, büyük oğlanın gömleğindeki sökükle, kocanın dayağıyla, gece yatakta peydah olan açlığıyla, ekmeğin parasıyla, yağın yokluğuyla, bir tutam tuzla, kaynayan çayla, toplanan hasatla, vardiyayla, üç kuruş maaşla, doğumla, acıyla, zulümle, tacizle, tecavüzle... Bir bakar yavrucak, yaşam tükenmiş. Acıdan öte ne kalmış geride? Hayat namına ne yaşanmış? Geride birkaç çocukluk anısı, birkaç sevilen türkü, bir de 'çocuklarım bana benzemesinler' kararı... Gerisi de hep acı hep acı!

...

Baba kafasını hafiften kaldırıp baktı etrafına. Öyle büyük bir ağırlık hissetti ki omuzlarında. Cevabı olmayan bir sorunun tılsımıydı bu. Kulağında çınlamaktaydı soru. Soru dönüp dolaşıp bulmaktaydı babayı ve yakasına yapışmaktaydı. Ağzını açmaya yeltendi. Yapışmıştı sanki dudakları birbirine. Açamadı. Derin bir nefes aldı. Soluğunu topladı konuşmaya yeltendi; olmadı. Kısacık ve incecik bir sestem sonra yeniden sessizliğe gömüldü etraf. Tek bir çıt bile çıkmamaktaydı. 'Birin kızı olmuştu.'

Adı 'İsyan' olsun çocuklarımızın. Coşkuyla karşılanırlar her gelişlerinde. 'Bahar' olsun kimisinin adı. Rengârenk giydirelim kızlarımızı. 'Umut' olsun adları, hiç karartmasın yüreklerini gelecek korkusu. 'İdil' diyelim kimine direngenlikleriyle meydan okusunlar zulme. 'Meral' olsun adları bir isyan çığlığının yankısını taşıyanlar gözbebeklerinde. 'Sevgi' olsun adları, aşkı öğrensin kızlarımız. 'Dilek' diyelim onlara ve hesap sormalarını dileyelim bu zindanları kuranlardan. 'Leyla' olsun isimleri iradeleriyle, cesaretleriyle gönüllerimize kazınsınlar. 'Nergiz' diyelim kokuları yayılsın tüm cihana, alem-i yer yuvara.

Bir ismi olsun çocuklarımızın. Adlarını kanlarıyla yüreklerimize kazıyan kadınlardan aldıkları!

Kızlarımız doğunca etraf sessizlik kokmasın. Birer ismi olsun her birinin, güzel günlerde çağırılacakları!

Ankara'dan bir YDG'li

CAN CAN

Seninle o kadar uzun süre önce ayrıldı ki baban, en son nerede görüşüp ayrıldığınızı bile hatırlamıyor. Senden yana kalan, bir fotoğraf karesinden daha net ve berrak olan anın, arabanın içinden başını arkaya çevirip uzaklaşmaya kadar gözlerinin onda kalması oldu. Ve senin o güzel çocuksu gözlerinde ayrılığın ağır resmini gördü. Ve özlemine doyamadığı beraberliğin ağırlığını gördü. Resmin yerine çocuk ağırlığın asılı kaldı babanın yüreğinde.

Senin gibi kaç çocuğun gözlerinin gidip de dönmeyen anne ve babalara takılı kaldığını bir bilsen. Bir bilsen bu kocaman dünyada çocuk başına tek başına kalanın yalnız sen olmadığını... Ve yine bir bilsen ve bir görebilsen kalabalık dolu dünyada yalnız kalanın sadece sen olmadığını... Ve yine anlayacaksın ki gidip de dönmeyen yalnız senin babanın olmadığını. Gözleri arkada kalanın yalnız sen olmadığını... Bakışları kesik ve yarım kalan, gözleri solgun ve donuk kalan, dünyaya gelme sevinçleri yarım kalan o kadar çok çocuk var ki bu yoksul ve acı dolu dünyada. Ve bu yüzden bu lanetli dünyada doğan her yoksul çocuk yarım doğmakta ve özgürlüğünü yaşayamadan yoksul ölmektedir. Bundandır ki önce yoksul çocuk dünyası değişmelidir. Ve baban, yoksul çocuk dünyasının kader olmaktan çıkarılması için bakışlarını yarım bırakmak zorunda kaldı. Bundan dolayı babana kızgın olan çocuk dünyanın bir gün gelecek onur ve gurur dünyan olacaktır. Yaşadığın her bir an senin geleceğin kavga dünyanın güçlü nedenleri olacaktır.

Can Can, kahveye çalan gözlü canım. Ağır hasret yükü boynuna asılı kalan gizli künyeli can canım. Göstere-medim hiçbir zaman o hasret dolu gizli künyeni sokakta oynadığın her bir çocuğa. Tıpkı anadilini sokakta konuşamayan dilsiz çocuklar gibi saklar anadilini sessiz bakışlarında. Boynuna asılı gizli künyeni saklayarak sır saklamayı öğrendin. Ve hiçbir yerde diyemedin babanın nerede olduğunu ve ne iş yaptığını. Oysa ne kadar çok severdin babanı, gizemine anlam ve sır erdi-

remediğin nedenler olmazsa ne kadar çok gurur duyacaktın seni yüreğinde hiç eksik etmeyen babanla. Yaşına ağır gelen gizem dolu hasretlik kokusu sana öğretti, neden susmak ve hep susmak gerektiğini. Nedenlerini anlayamasan da o tertemiz çocuk güdülerin öğretti sana sır saklamayı. Devrimci dünyanın ilk görüngüleri ve dersleri böyle yaşandı o çocuk dünyanda.

Her ayrılık o kadar zor ve dayanılmaz geldi ki sana. Her giden trenin ardında, bakışlarınla hızla dönen tekerleği durdurmaya çalıştın. Ve uzaklaşan treni durduramayan bakışların altında hüznü dolu gözyaşlarını gizlice içine atarak sustun. Ve daha minnacık çocukken öğrendin acını içine gömmeyi, susmayı ve ağlamamayı. Büyük bir insanın bile göstermekte zorlandığı cesareti, olgunluğu ve metaneti gösterdin. Ve büyüyen yüreğin, yarının ilk acılarına direnmeyi ayrılık acısından aldı. Gözlerin büzülüp süzülürken, sen kanatları kırık bir güvercinin süzülüşü kadar özgür ve masumdun. Ve sen babanın bakışları altında kendini kanatları kırık bir beyaz güvercin gibi hissettin.

Gitmesini istemediğin trenin tekerlerini durduramadığın gibi sakladığın ayakkabılar da gitmesini istemediğin babanın adımlarını durduramadı. Ve sen o çocuk ya-

şında öğrendin, gitmeyi engelleyecek olanın ayakkabılar olmadığını. Zorunluluklardır gidilmesi gerekenin nedeni. Anlamakta zorlandığın ayrılıkların nedeni çocuk yaşında sorup da yanıtını almakta zorlandığın ilk sorun oldu.

Can Can, insan güzeli çocuk... Biliyorum zordur çocuk yaşta yarım sevgiyle yaşamak. Biliyorum zordur ikiye bölünmüş yürekle tek başına kalmak. Anlamlandıramadığın ayrılıkların nedenlerine, çare bulamadığın ayrılıklara yenik düşerek yaşamak zordur. Ve yol bekleyen gözlerle ayrılıklara direnmek daha zordur ve sen çocuk yaşında direnerek yaşamayı çoktan öğrendin. Yaşamındaki her bir ayrıntı senin direniş gücünü sınavdı ve sen her sınavdan başarıyla çıkmasını çoktan öğrendin.

Can can, çocuk bakışlı güzel... Kara çizilen her yazıyı silinmez bir resim sandın. Sığdıramadın beyaz sevincini silinmez sandığın resme. Güneşin

Can Can, insan güzeli çocuk... Biliyorum zordur çocuk yaşta yarım sevgiyle yaşamak. Biliyorum zordur ikiye bölünmüş yürekle tek başına kalmak. Anlamlandıramadığın ayrılıkların nedenlerine, çare bulamadığın ayrılıklara yenik düşerek yaşamak zordur.

“**yieceğin, suyun var mı?**” deyişini hatırlıyorum. İnsanı hayretlere bırakacak kadar duyarlılığın altında kim ezil-

mez ki? Bende anlatılması zor, derin duygular yaşattı. Büyük bir insanda olması gereken çocuk duyarlılığın gelecekte nasıl bir insan olacağının önemli belirtisiydi. Babana söylediğin “**yieceğin ve suyun var mı?**” sözlerin yabana atılır ve unutulur sözler değildi. Mutlak üzerinde durulması ve değerlendirilmesi gereken sözlerdi. İnanıyorum ki yarın sen yaşamın çelişkilerini algılamaya başlayacağın, günler emekten yana olacağın günlerin mutlak önemli dönemi olacaktır.

Bir gidebilseydin babanla gideceği yere, nasıl saklayacağını bilemeden yine de saklardı seni. Tepelerine beyazlar bürünmüş dağlara çizemezsen de beyaz sevincini, güzel bir görüntü olarak kalırdı beraber olduğunuz dünyada. Birlikte dolaşırdınız damı yıkılmış her yoksul Kürt evini. Ve birlikte hazır olurdunuz koyulaşan yoksul Kürt sohbetlerine. Ve çocuk dilinle birlikte katılırdın yoldaş sohbetlerine. Ve babanla birlikte ayrılıklara son vermek amaçlı özgürlüğe ve geleceğe ait derslere çalışırdınız. Ve bu dersler yaşamın çelişkilerine tertemiz çocuk yanıtları olurdu. Ve bu yanıtlar özlem bekleyen, ekmek ve özgürlük bekleyen yoksullara, dilini konuşamayan mavi yürekli dağ gözlü çocuklara birer devrimci çözüm olurdu.

Biliyorum bu aralar hep olmayacak tuhaf şeyler düşün-

yorum. Bu istem belki zamanı doğru belirlenmemiş bencillik olarak algılsa da. Olmayacak, asla gerçekleşmeyecek şeyler olduğunu düşünsem de senin olduğun ve seninle ilgili olan her şey o kadar güzel ki. Seni misafir edebilse karanlık dolu yaşamın aydınlık dolu gizli barınaklarına, ilk yapacağımız şey parmak kuşlarıyla ilgili konuşmalar ve koşuşturmalar olurdu. Adına parmak kuşlar dediğim, adını bile bilmediğim küçük canlıların her bir görüntüsünde ve kıpırdanışında hep sen varsın. Hep sen varsın onların acemi yürüyüşlerinde ve kısa uçuşlarında. Karlı dağlarla gerillaların bütünleşmesi kadar mütevazı ve saftır seninle kuşların her bir görüntüsündeki bütünleşmen.

Can Can, dünya güzeli çocuk... Babanla son ayrılığında

mez ki? Bende anlatılması zor, derin duygular yaşattı. Büyük bir insanda olması gereken çocuk duyarlılığın gelecekte nasıl bir insan olacağının önemli belirtisiydi. Babana söylediğin “**yieceğin ve suyun var mı?**” sözlerin yabana atılır ve unutulur sözler değildi. Mutlak üzerinde durulması ve değerlendirilmesi gereken sözlerdi. İnanıyorum ki yarın sen yaşamın çelişkilerini algılamaya başlayacağın, günler emekten yana olacağın günlerin mutlak önemli dönemi olacaktır.

Çocuk yaşın devrimcisi babasının insan güzeli!

Görüşmezsek de seninle, duyarlı bir devrimci olduğundan ve insanları büyük seveceğinden hiç kuşku olmayacaktır. Ve en iyi yine sen göreceksin gözleri hasret kokan çocukların acısını. Ve yine en iyi sen göreceksin **Filistinli, Iraklı, Afganlı, Kürdistanlı** dağ yüzlü dünya çocukların, kardeşlik duygularını. Onların gözlerinde arayacaksın kaybolan babanın silinmeyen devrim iddialarını.

Dersim’den bir TIKKO gerillası

Komünist ustalardan öğrenelim!

MARKSİZM-LENİNİZM-MAOİZM'İN TARİHİ-18

DÜNYA EKONOMİSİNDE GENİŞLEME

1950'li yılların ortalarına doğru, büyük emperyalist güçler, ABD emperyalizminin desteğiyle ekonomik daralma problemlerinin üstesinden gelmiş ve belli bir istikrar yakalayabilmişlerdi. 1950'lerin ortalarında savaş-öncesi düzeye ulaşıldıktan sonraki on yıllık kesitte, bu büyük ekonomiler hızlı bir büyüme gösterdiler ancak 1970'lerin hemen başında ortaya çıkıp uzayan ekonomik krize batmaktan kurtulamadılar. 1950-1970 arası dönemde, üretim yaklaşık olarak dört kat artmış ve bu üretime bağlı olarak dünya ticaretinde on katlık bir büyüme gerçekleşmişti. Toplam enerji tüketiminde de fırlama olmuş, ABD'de olduğu gibi enerji tüketimi 1950-1973 arasında üç kat artmıştı. Savaş sonrası bu büyümenin bazı önemli nedenleri vardı: Savaşın yıkıma uğrattığı Batı Avrupa ve Japonya ekonomilerinin yeniden inşası, Kore ve Çin'de yaşanan büyük savaşlar sonunda barış sürecinin başlaması ve kalıcı ekonomilerin ortaya çıkması, yeni Üçüncü Dünya pazarları, yeni endüstriler ve ekonomide devletlerin güçlü müdahalesi...

Söz konusu büyüme doğallığında zengin ve fakir ülkeler arasındaki uçurumun derinleşmesine yol açmaktaydı. Ne var ki, bu büyüme 1970 başlarında doyuma ulaşmıştı; aslında ABD ekonomisi '60 sonlarında kâr oranlarında gerçekleşen keskin düşüşle resesyona girmeye başlamıştı; 1971'e gelindiğinde altın-dolar temelli Bretton Woods uluslararası finansal sistemi çökmüş; 1972-1973 arasında emtia fiyatlarında patlama olmuş ve son olarak 1973'te petrol fiyatının zorunlu olarak artırıl-

ması dünya emperyalizmini şiddetli krizlere maruz bırakmıştı. Şok, öylesine büyüktür ki, sadece bir yıl içinde endüstriyel üretimde % 10, uluslararası ticarete % 13 oranında düşüş yaşanması, 'pazar ekonomilerinde kalkınma' olarak ifade edilmişti.

İçinde debelenilen uzunca bir durgunluk döneminden sonra iyileşme işaretleri henüz ortaya çıkmıştır. Savaştan uzun yıllar sonrasındaki bu genişleme sosyalist ülkeler bakımından bir önceki döneme daha çok benzemektedir. Aslında '50'lerde Sovyetler Birliği'nin ekonomisi, Batı ülkelerindekinden bir hayli yüksek olarak % 5.7'lik bir büyüme gerçekleştirmişti. Hatta diğer sosyalist ekonomiler de hızlı bir büyüme trendinde bulunmaktaydı. Ne var ki, kapitalist restorasyon sürecinin başlatılmasından sonra düşüşe geçmek kaçınılmaz olmuştu. SSCB'de büyüme oranı 1960'larda % 5.2'ye, ardından 1970'lerin ilk yarısında % 3.7'ye gerilemişti.

MODERN REVİZYONİZM VE SOSYALİST KAMPIN ÇÖKÜŞÜ

1953'te, Stalin'in ölümünden sonra, Kruşçev önderliğindeki revizyonist klik gerçekleştirdiği bir darbeyle enternasyonal proletaryanın öncü partisi SBKP'nin kontrolünü ele geçirdi. Bu klik, parti içindeki devrimcileri partiden uzaklaştırmış veya öldürmüştü. Sosyalizmin anayurdunda, kapitalist restorasyon süreci başlatılmış, başta ABD emperyalizmi olmak üzere emperyalist kampı bağlar kuvvetlendirilmişti. 1956'da SBKP XX. Kongresi ile birlikte partinin kontrolü güvenceye alındıktan sonra, bu revizyonist klik revizyonist zehirlerini diğer komünist partileri arasında yaymaya başladı. Sta-

lin'e saldırmaya kendilerine görev addeden bu klik, üç barış olarak ifade edebileceğimiz revizyonist teorilerini uygulamaya koyuldular: barışçıl geçiş, barışçıl birlikte yaşama ve barışçıl mücadele.

Dünya komünist partilerinin önderliklerinin büyük bir bölümü revizyonist Kruşçev hattına kaymaya başlamıştı. Çoğu önde gelen lider ve parti bu revizyonist çizgiyi kendi ülkelerinde uygulamaya koyulmuştu. Browder (Earl Russel Browder, ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri, 1934-1945, ç.n.), önceden beri ABD'de sosyalizmin ve kapitalizmin işbirliğini savunmaktaydı ve böylelikle enternasyonalist komünist hareketten ayrı düşmüştü; anti-faşist cepheyi izleyen dönemde burjuvazinin etkisi altına giren, III. Enternasyonal'in Fransa'dan önderi Thorez (Maurice Thorez, 1930'lardan ölümüne kadar Fransız Komünist Partisi'nin lideri, ç.n.), savaş sonrası yıllarda, Fransız kolonilerindeki halklara karşı aldığı milliyetçi şoven pozisyonla Fransız emperyalist burjuvazisinin uşaklığı görevini üstlenmişti; III. Enternasyonal'in bir diğer önde gelen temsilcilerinden İtalya'nın Togliatti'si (Palmiro Togliatti, İtalyan Komünist Partisi'nin genel sekreteri, 1927-1964, ç.n.) kapitalizmin 'reform'u ve 'yeniden yapılandırılması' yoluyla, özcesi, burjuva parlamentarizmi takip edilerek 'yapısal reformlar' yoluyla sosyalizme geçilmesini istemekteydi; Hindistan Komünist Partisi önderliği ise halihazırda taktiksel hattını değiştirme ihtiyacı duymuş, barışçıl rotaya girmişti bile. Böylece, bu revizyonist güçler, ki bunlar söz konusu tezleri bırakalım mahkum etmeyi yeterince eleştirmeden, büyük bir mutlulukla Kruşçevci bandoda yerlerini aldılar. Brezilya (1964), Endonezya (1965) ve Şili (1973) gibi yerlerde, bazı partiler ciddi bir şekilde, seçim sistemi yoluyla 'barışçıl geçiş'i denediler ve artık sosyal düzen için ciddi bir tehlike kabul görmeye başlayınca bu partiler askeri darbelerle tasfiye edildi ve vahşice bir baskıya maruz kaldılar. Halk Demokrasilerinin yeni formunun bir başka örneği olan, Tito önderliğindeki Yugoslavya Komünistler Ligi 1948'den beri, sosyalist kamptan ilişkisini keserek, revizyonist yolda yürümeye başlamıştı. Geri kalan önderliklerin birçoğu Kruşçev'le aynı safta bulunmakta bir beis görmemişti. Sosyalist kamp içinde sadece Çin Komünist Partisi ve Arnavutluk Emek Partisi, Kruşçev revizyonizmini tanımlamış, teşhir etmiş ve Marksizm-Leninizm'i cesurca, kararlılıkla savunma yetisini gösterebilmişti.

BÜYÜK POLEMİK

ÇKP, Mao'nun rehberliğinde revizyonizme karşı mücadelenin öncü müfrezesidir adeta. SBKP XX. Kongresi'nden sonraki iki ay içerisinde, ÇKP, Stalin'i Marksist-Leninist bir usta olarak kabul eden 'Proletarya Diktatörlüğünün Tarihsel Deneyimi Üzerine' adlı makaleyi yayımladı. Bunu, Aralık 1956'da, sosyalist kampın dostlarını ve düşmanlarını ayırt etmesini ısrarla öneren bir başka makale; 'Bir Kez Daha Proletarya Diktatörlüğünün Tarihsel Deneyimi Üzerine' izlemekteydi. Bununla birlikte, Kruşçevci revizyonist çizgiyi mahkum etme mücadelesi yedi yıllık bir sürece yayılmıştı, parti forumlarında, özellikle 1957'de 60 kardeş

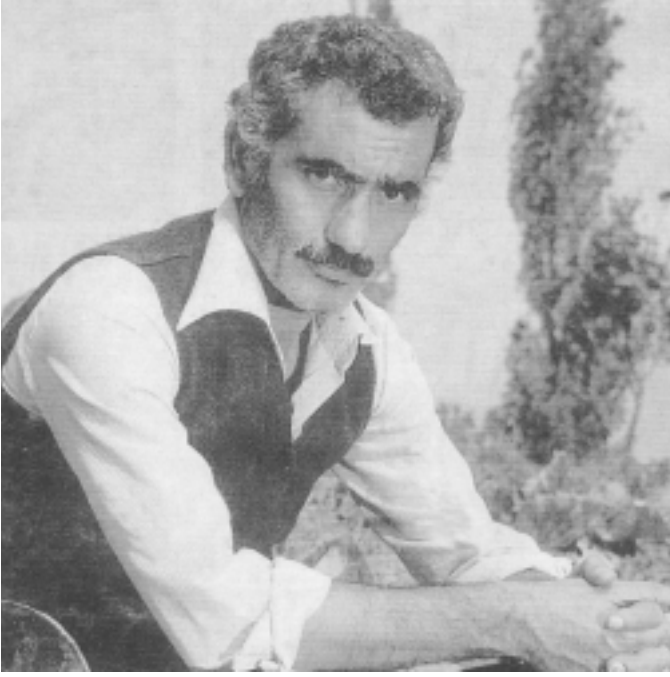
partinin, 1960'ta 81 kardeş partinin toplantılarında ve SBKP önderliğiyle yapılan görüşmelerde revizyonizme karşı mücadele yürütülmüştü. 1963'le başlayıp 1964 boyunca devam eden bu mücadele Büyük Polemik adıyla tarihe geçti. Bu, sadece modern revizyonizme karşı verilmiş ilkesel ve kapsamlı bir mücadele değil, aynı zamanda dünya genelindeki proleter devrimci güçlerin birlikte hareketi anlamına geliyordu. Ayrıca bu mü-

Büyük Polemik, Maoizm'i enternasyonal proletaryanın devrimci kolları için rehber ideoloji olduğu konusunda ileriye taşımıştı.

cadele dönem bakımından uluslararası komünist harekete genel devrimci hattı kazandırması nedeniyle de bilimsel bir gelişme niteliğindedir.

Büyük Polemik beraber, enternasyonal proletarya nezdinde, Mao, birçok önemli sorunun- dünyadaki temel çelişmeler, dostlarımızın ve düşmanlarımızın kimler olduğu, hareketimizin hedefleri ve Dünya Sosyalist Devrimini gerçekleştirmenin yolu- cevaplarını tespit ederek Marksist-Leninist bilimi ilerletmişti. Söz konusu meselelere ilişkin formülasyonlar ağırlıklı olarak, ÇKP'nin SBKP'ye gönderdiği 14 Haziran tarihli, uluslararası komünist hareketin genel hattına ilişkin taslak önerisini içeren ünlü mektupta yer almaktaydı. 14 Haziran 1963 mektubunu takiben, ÇKP, çeşitli meselelere ilişkin devrimci tutumun ana hatlarını ve ayrıntılarını açıklayan dokuz değerlendirmede bulunmuştu: yeni-sömürgecilik, savaş ve barış, barış içinde bir arada yaşamak, Yugoslavya, Kruşçev revizyonizmi ve bunlardan çıkarılması gereken tarihsel dersler... Büyük Polemik, Maoizm'i enternasyonal proletaryanın devrimci kolları için rehber ideoloji olduğu konusunda ileriye taşımıştı.

DEVRİMCİ SANATIN SICAK NAMLUSU: YILMAZ GÜNEY

Gündelik hayatta alabildiğine benzer ve ardışık davranışlarda bulunuruz. Aslında içinde yaşadığımız dünya oldukça karmaşıktır. Söz konusu ardışıklıklar, sosyal varlığımızın bu karmaşık yapısını anlaşılır kılmaya, hayata ilişkin tatminkar cevapları aramaya/vermeye yarayan davranışları içerir. **Bizlere biçilen siyasal, kültürel, ekonomik sınırları ihlal etme çabamız, itaatsizliğimizin başlangıcını oluşturur ki, her YDG'li, halk gençliğinin kendi dünyasında yaşadığı bu sınır ihlallerini örgütlü itaatsizlikle birleştirebilme çabası içerisinde olmalıdır.** Yani sıra her YDG'li, siyasal temsiliyette farklı ifade biçimlerini kullanabilmenin olanaklarını geliştirmek zorundadır. Yaratmak istediğimiz Yeni Demokratik kimliğin oldukça uzağında olduğumuz genel kabulümüzken, bu kimliğin yaratılmasında geçmişte hayat bulan pratiklerden öğrenmek, tüm bakırlığıyla araştırılmaya değer bir yerde durmaktadır.

Eylül ayının karanlığı bir yana bırakılırsa, **9 Eylül** tarihinin bizlere bıraktığı devrimci mirastan öğrenmenin, yani; fiziken aramızdan ayrılışının 25. yılında Yılmaz Gü-

Toplumsal bilincin Türkiye Devrimci Hareketi lehine gelişmesinde Yılmaz Güney, popüler kültür içinde, tam da bu noktada ezen sınıfların hegemonyasını zayıflatan ve giderek karşı-hegemonyanın kurulmasına katkı sunan, sanat alanındaki gerilla vuruşlarının temsilcilerinden biri olarak görülmelidir.

ney'e; **'mücadelesini geliştirme ve büyütme'** sözümüzün, salt söylemden sıyrılıp davranışlarımızda hayat bulması gerekliliği üzerine düşünmeliyiz. İlk paragraftaki cümleler bu şekilde daha iyi anlaşılacaktır.

1 Nisan 1937 tarihinde Adana'da dünyaya gelen ve Kürt ulusuna mensup olan "Çirkin Kral"ın, ilerleyen yaşlarda sahiplendiği siyasal fikirler ve bu fikirler çerçevesinde geliştirdiği sineması, ülkemizdeki egemen sınıfların hegemonyasını kırmadaki başarıyla, sosyal kurtuluşu hedefleyen diyalektik materyalist dünya görüşünün dönem özgülünde yarattığı hacmi anlatır. **Toplumsal bilincin Türkiye Devrimci Hareketi lehine gelişmesinde Yılmaz Güney, popüler kültür içinde, tam da bu noktada ezen sınıfların hegemonyasını zayıflatan ve giderek karşı-hegemonyanın kurulmasına katkı sunan, sanat alanındaki gerilla vuruşlarının temsilcilerinden biri olarak görülmelidir.**

Yılmaz Güney'in hayatı ve mücadelesi üzerine genel bilgiler vermekten öte O'nun yarattığı deneyimin ışığında yürümek ve bu deneyimi büyütme için kapıları aralamanın geç de olsa teorik-pratik ayağı yakalanmalıdır. Çünkü **"Sanat tek başına devrim yapmaz, fakat doğru bir çizgiye, dünya hakkında doğru bir siyasi**

görüğe sahip olan bir sanatçı eserleri yoluyla halkla, kitlelerle çok güçlü bağ kurabilir. Ve bu bağlar çok siyasi olabilir” demektedir Güney. O, sanat alanında bizi kitlelerle buluşturabilecek bir stratejinin yaratıcısı ve pratisyenidir.

Güney'in yaşamı yukarıda anlatmaya çalıştığım farklı ifade kültürlerinin bir araya getirilmesi için muazzam bir örnektir. O, sadece proletarya diktatörlüğünü savunan bir devrimci değil, yanı sıra savunusunu farklı ifade araçlarıyla destekleyen yaratıcı bir kişiliktir. 13 yaşında sırtında panosuyla mahallelerde film reklamı yaparak başlayan sinema ilgisi, lise yıllarında şiir, deneme, öykü yazıları ile sisteme yönelttiği ilk sorular ve “Bu Vatanın Çocuklarıyla” devam eden ilk sinema deneyimi... Ardından siyasal bilincinin gelişimi, 1961 yılındaki ilk tutuklanışı ve roman yazarlığı. Yani bir yönetmen, bir oyuncu, bir edebiyatçı ve hepsinden önce bir devrimci... Doğduğu tek gözlü eski bir ahırdan başlayarak milyonları etkileyen “Halkın Sanatçısı” olma serüveni, dişiyle, tırnağıyla adım adım ve azimle ilerlediği sancılı yolda aranmalıdır. Ki bu yola temel perspektifi veren bilimsel sosyalizmdir.

Sadece sinema üzerine düşünen değildir; yaşadığı döneme sinemasıyla tanıklık eden, ezilen ulus gerçekliğine kamerasını çeviren, kadın sorununu görmezlikten gelmeyen ve nihai kurtuluşun bilimsel sosyalizmde olduğunu siyasal yazılarıyla, romanlarıyla, öyküleriyle, sinemasıyla ve de mahkeme salonlarındaki savunmalarıyla dostta, düşmana haykırandır o...

Yılmaz Güney diyor ki:

Sanat tek başına devrim yapmaz, fakat doğru bir çizgiye, dünya hakkında doğru bir siyasi görüşe sahip olan bir sanatçı, eserleri yoluyla, halkla, kitlelerle çok güçlü bağ kurabilir. Ve bu bağlar da çok siyasi olabilir. Bu anlamda sanat, siyasi propaganda ve siyasi ajitasyon için yararlı olabilir; ancak ajitasyon ve propagandayı basit ve kuru anlamıyla ele almayı reddediyorum. O zaman sanat olmaktan çıkıyor. Yine bu anlamda ger-

ilk paragrafta anlatmaya çalıştığımızla bağlantı kurmaya çalışacak olursak, **Yılmaz Güney'in bize bıraktığı miras devrimci kültürün bir parçasıdır.** Kültür durağan bir şey değildir, efor gerektirir. Kendini yenileyebilmesi için eyleme ihtiyaç duyar. Kendini yenileyemeyen kültür “ah”lar ve “vah”lar eşliğinde nostaljik değerlere dönüşür. Güney'in bıraktığı mirasın kesintiye uğradığı bir gerçekken, bu mirası farklı anlayışlarda sahiplenen ancak daha çok bireysel çalışmalarıyla öne çıkan isimlerin ortaya çıktığı gözümüzden kaçırmamalıdır.

Günümüzde teknoloji ürünler, gündelik hayatın temel kullanım nesnelere dönüşmektedir. Kitle iletişim araçlarına ulaşım otuz yıl öncesine kıyasla daha da kolaylaşmıştır. **Sorumluluğumuz; bu araçlarla, egemen kültür anlayışına karşı direniş odaklarını yaratacak sanatsal davranışlar içerisine girmek, sanat alanındaki gerilla taktiklerimizle egemen kültürü aşındırmak ve esas parçanın mücadelesini**

büyütmektir. Halk gençliğini itaate zorlamaya çalışanların oyunlarını teşhir etmenin bir yolu da, kameraları söz konusu oyunlara odaklamak olamaz mı? Yeni “Düvar”lar, yeni “Umut”lar, yeni “Yol”lar üretebilmenin yolunun, uzun bir eğitim döneminden, alanında ustalaşmış isimlerle çalışarak geçtiğini düşünmenin yanıltıcılığı kadar, bu sorumluluğu sadece kültür merkezlerimizin faaliyet alanlarına hapsedmenin de kavrayışsızlık olduğu anlaşılmalıdır.

İzmir'den bir YDG'li

çekten devrimci sanata sahip olduğumuzda, sadece kitleleri değil diğer sanatçıları da etkileyebilirsiniz. Siyasi bilinç için ortam hazırlamış olursunuz. Bu anlamda, sanat bir silahtır, tüfektir; fakat sanatın kendine özgü bir dili vardır, sadece sanata ait olan bir dil. Bu dile tamamen ve mutlaka saygı gösterilmelidir. Sanatın diline saygı göstermezseniz, o zaman bu silah sizi öldürür. Geri tepme özelliği vardır.

(İnsan, Militan ve Sanatçı Yılmaz Güney)

SEYDAYÊ CİGERXWİN

Kürt edebiyatının şüphesiz en iyi şairlerinden biri olan Cigerxwin'i ele alırken üzerinde çok özenle durulması gerektiği kanaatindeyim.

Onun şiirlerindeki anlam sosyalizmi ve aynı zamanda bölgedeki sosyal olayların birer tanığı olarak karşımıza çıkar.

Cigerxwin'in asıl adı Şeyhmus'tur. Mardin'in Gercüş ilçesi Hesar köyünde doğmuştur. Küçük yaşta babasını yitmesi ona büyük sorumluluklar yüklemiştir. Artık ailesinin geçimini o üstlenmiştir, küçük yaşına rağmen tarlalarda çalışır, çobanlık yapar, hem ailesinin geçimini sağlar hem de hayatın zorluklarıyla tanışır. Belli bir dönemden sonra okumaya heves salan Cigerxwin dönemin eğitim ve öğretim kurumu olan medreseye feqi olarak girer, derslerindeki başarı ve göstermiş olduğu azimle hocaların takdirini kazanır dönemin koşullarına göre şeriat ilmi alır.

T. Kürdistanı'nda o dönemler ayaklanmalar baş gösterir. Bunlardan en çok ses getireni ŞEYH SEİD isyanıdır ve isyanın bastırılmasından sonra Kürtlerin çoğu zorla göç ettirilmiş, mal ve mülkleri talan edilmiştir. Bununla yetinmeyen sistem Kürtleri potansiyel düşman olarak göstermeye başlamıştır. Bu olaylar şairi derinden etkilemiştir. İşte bu koşullar altında büyüyen Cigerxwin inanılmaz bir coşkuyla Kürdistan'a sevdalanmıştır. Cigerxwin gerek yaşadığı coğrafyanın zorlukları gerekse TC'nin Kürtler üzerinde uyguladığı imha ve asimilasyon politikasının canlı bir tanığıdır. Güzel ve rahat Kürtçe'si

ile olayları bire bir anlatmaktaydı. Dile hakim olması ve Cezeri ile Ahmedé Xani'nin yolunda olması onu daha da önemli kılıyordu.

Yayımlanan ilk eseri "Diwanayekan" ilk yayınlandığında halk ve aydınlar arasında büyük bir coşku yaratır. Bu eseri ile Ahmedé Xani'nin Mem ü Zin ile Melayé Cezeri'nin Diwan eserinin boşluğunu doldurmaya çalışmıştır.

Bu eserinde toplumsal olaylarla ilgili şiirlerinin yanında aşk şiirlerinin olması da başka bir değerdir. Cigerxwin, Diwan dışında sekiz şiir kitabı daha yazmıştır.

Özellikle sürgün yıllarında sosyalizmi savunduğunu görmekteyiz. Cigerxwin şiirlerinde Stalin'e yazmış olduğu şiir onun sosyalist bir çizgiyi sahiplendiğinin göstergesidir. Stalin dışında Marx ve Lenin'i de şiirlerine konu almıştır.

Em tev de bejin biji sitalin

Şaqirdé Markis Hevalé Lenin

Türkçesi: Biz hep birlikte söyleyelim yaşasın Stalin

Marx'ın öğrencisi Lenin'in yoldaşı

Bir başka şiirinde ise Ho Şi Min'e değinmiştir. Ho Şi Min'e itafen yazdığı "Diyan Bıyan-Fü" şiirinde şu satırlara yer vermiştir:

Dengé Hoşimin pırxurt ü hiner

Waye lédidi saeta zafer

Türkçesi: Ho Şi Min'in sesi öylesine gür ve hünerlidir ki Zaferin saatini çalıyor.

Erzincan'dan bir YDG'li

Onun şiirlerindeki anlam sosyalizmi ve aynı zamanda bölgedeki sosyal olayların birer tanığı olarak karşımıza çıkar.

.....

KÖHNEMİŞ DÜZENİN “DÜZE” ÇIKMA YOLU: 12 EYLÜL FAŞİZMİ

12 Eylül Askeri Faşist Cuntası egemenler nezdinde, dönemin Türkiye’sinin sosyal ve siyasal durumu ve dünyadaki gelişmeler açısından sistem için hiç kuşkusuz bir gerekliliktir. Dünyadaki ekonomik ve siyasi kriz alabildiğine derinleşmiş, Türkiye gibi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler krizden daha derinden etkilenmiş, egemen sınıflar kendi deyimleriyle “70 sente” muhtaç olmuştur. Sürdürülen politikalarla ekonomik buhrandan çıkabilmek mümkün olmadığından kriz her geçen gün daha da derinleşmekteydi.

Egemen sınıflar ekonomik ve siyasi krizden çıkmanın yollarını arıyorken, çıkış yolu olarak görülen IMF politikalarını uygulamak ise hiç de kolay olmayacaktı. Bu “kurtuluş yolunda” ilerlemek, ancak kanla, zorbalıkla, zulüm ile yaşama geçirilebilirdi. Çünkü başta proletarya olmak üzere diğer ezilen ve sömürülen kesimlerin, ortaya konacak bu politikalara sert tepki verebilmesi mümkündür. Sınıf mücadelesi o gün bu karşı duruşu gösterebilecek düzeydeydi. Diğer yandan devrimci hareket grevlerin, işgallerin, eylemlerin, mitinglerin, kitlesel ve bireysel silahlı eylemlerin bağrında yükseliyor, yığınlar her geçen gün daha çok ayağa kalkıyorken, egemenlerin yürüttükleri politikalar ise bu hareketliliğin önüne geçebilecek nitelikte değildi. Halk militan eylemlere her geçen gün daha fazla yönelmekte, devrimci örgütler etrafında daha güçlü bir örgütlenme doğru gitmekteydi. Bu hareketliliğin, militanlığın önüne geçilmeli, devrimci örgütler tasfiye edilmeli, kitlelerle bağları kesilmeli, kendi yaratıkları buhrandan yine kendi çıkarları doğrultusunda, IMF patentli politikalarıyla çıkabilmeliydiler. Korkuları, eğer bu tablo tersine çevrilmezse bu gidişatın nelere evrilebileceğini bilmelerindendi.

Tablo buyken uluslararası ilişkiler ise önemi bir yerde durmaktaydı. Türk hakim sınıflarını, Batı ve özellikle ABD emperyalizminin önlerine koyduğu NATO’nun çıkarlarını korumak gibi görevler beklemekteydi. Ortadoğu’daki gelişmelerle birlikte bu görevlerinin önemi büyüktü. Ülke, tüm bu yukarıda saydığımız gelişmeleri yaşarken, egemenler açısından emperyalizmin güdümünde hayat bulması gereken politikaları ancak askeri faşist cuntayla yerine getirmek mümkündür.

IMF patentli “ihracata yönelik sanayileşme”, Türkiye’deki adıyla “24 Ocak Kararları” politikasının uygulandığı ülkelerde cuntalar iş başına getirilmişlerdi. 1.5 yıl boyunca uygulanan sıkıyönetim, sınıf mücadelesinin önünü kesememişti ve AFC egemenlerin tam da ihtiyacına yanıt olabilecekti.

Yukarıda saydığımız iç ve dış nedenler, 12 Eylül askeri darbesinin esas nedenleridir. Tüm demokratik hak kırıntılarının ortadan kaldırılması, grevlerin yasaklanması, işçi ücretlerinin dondurulması, halkın mücadelesinin her neye mal olursa olsun bastırılması, devrimci örgütlerin tamamının tasfiye edilmesi ya da darbe vurulması, ulusal hareketin bastırılması esas görevlerdi.

12 Eylül sonrasında Kürtlerin “Dağ Türkleri” olduğu ilan edilmişti. Genelkurmay Başkanlığı’nın bastırıldığı “Beyaz Kitap”ta şu açıklama yer almıştı: “Dağların yüksek kırsımlarında, tepelerde yaz kış erimeyen karlar vardı. Güneş açınca üzerleri buzlaşan camsı parlak bir tabaka ile örtülürdü karın yüzü. Üstü sert altı yumuşak olurdu. Bu karın üstünde yürününce, ayağın bastığı yer içeriye çöker ‘kırt-kürt’ diye ses çıkarırdı. Doğulu Türkmenlere, Kürt denmesinin nedeni buydu. Bölücülerin Kürt dedikleri, yüksek yaylalarda, karlık bölgelerde yaşayan Türklerin karda yürürken ayakla-

rından çıkardıkları sesin adıydı aslında.” Akıl almaz söylemleriyle imha, inkar ve asimilasyon politikalarını arttırarak devam ettirdiler.

12 Eylül askeri yönetiminin, kendi adlarına siyasi alandaki en büyük başarıları halkın gelişen sınıf mücadelesini bastırması oldu. 12 Eylül AFC’siyle Türkiye’nin emperyalizme bağımlılığı daha fazla arttı dersek abartmış olmayız. Askeri yönetim döneminde ekonomik durumun iyi olduğunu söylemek hiç de mümkün değildir. IMF patentli “24 Ocak Kararları”nın özü, emperyalist bunalımın atlatılabilmesi için, yarı-sömürge ülkelere dayatılan eko-

nomi politikasıydı. Bu paketin iştahla açıldığı ülkelerden hiçbirinde ekonomik gelişmeden bahsedilemez. Aksine sosyal ve siyasal buhran derinleşerek devam etti. Büyük vurgunlar, hayali ihracatlar, spekülasyon kazançları vb. ekonominin belkemiğini oluşturuyordu.

12 Eylül’ün miraslarından biri ise yüksek öğretim alanını ablukaya rahatça alabilmenin aracı olarak kurulan YÖK oldu. 6 Kasım 1981 tarihinde kurulan YÖK’ün ilk işi devrimci, demokrat olduğu düşünülen 20 bin dolayında akademik personelin yüksek öğretim alanından çeşitli şekillerde uzaklaştırılması oldu.

RAKAMLARLA 12 EYLÜL FAŞİZMİ

Her alanda artan saldırılarla halka zulüm ve işkence yaşatıldı, korku salındı. Darbe günlerinde her gün gözaltılar, tutuklamalar, işkenceler, kayıplar, faili meçhuller artarak devam etti ve tüm bunlar sıradanlaştırılmaya, meşrulaştırılmaya çalışıldı. Bazı verilerle bunu açıklamak durumu daha net görmemizi sağlayacaktır:

- 650.000 kişi göz altına alındı.
- 1 milyon 683 bin kişi fişlendi.
- 7 bin kişi için idam cezası istendi.
- 517 kişiye idam cezası verildi.
- Haklarında idam cezası verilenlerden 50’si idam edildi. (26 siyasi suçlu, 23 adli suçlu, 1’i Asala militanı)
- 98 bin 404 kişi örgüt üyesi olmak suçundan yargılandı.
- 30 bin kişi sakıncalı olduğu için işten atıldı.
- 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı.
- 30 bin kişi siyasi mülteci olarak yurtdışına gitti.
- 300 kişi kuşku bir şekilde öldü.
- 171 kişinin işkenceden öldüğü belgelendi.
- 23 bin 677 derneğin faaliyeti durduruldu.
- 300 gazeteci saldırıya uğradı.
- 3 gazeteci silahla öldürüldü.
- Gazeteler 300 gün yayın yapamadı

- 39 ton gazete ve dergi imha edildi.
- Cezaevlerinde toplam 299 kişi yaşamını yitirdi.
- 144 kişi kuşku bir şekilde öldü.
- 14 kişi açlık grevinde öldü.
- 16 kişi -kaçarken- vuruldu.
- 95 kişi -çatışmada- öldü.
- 73 kişiye -doğal ölüm raporu- verildi.
- 43 kişinin -intihar ettiği- bildirildi.

Tüm bu rakamlar 12 Eylül faşizminin tahammüslülüğünün, korkularının ifadesidir. Darbe, gerek siyasal gerekse sosyal açıdan etkisini yitirmemiştir, günümüzde de izlerini taşımaktadır. 80 döneminde darbe yapanlar da, bugün cunta anayasasıyla ülkeyi yönetenler de hiçbir hakkımıza, talebimize demokrasi naraları atarken dahi tahammül gösteremezler. Bizler gerçek kurtuluşun devrimde olduğunun, bu sistemi tarihin çöplüğüne yollamakta olduğunun bilinciyle mücadelemizi daha da yükselteceğiz.

Kocaeli'nde 15 Ağustos depremzedeleri için yapılan konutlar, boşaltılarak çeşitli bürokratlara tahsis edildi.

**Ulusların kendi kaderini tayin
hakkını savunuyoruz!**

